

การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาและพฤติกรรมอาสา
ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
มีนาคม 2557

การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาและพฤติกรรมอาสา
ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญาานิพนธ์
ของ
กนกพร สุทธิสัณหกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
มีนาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาและพฤติกรรมอาสา
ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
มีนาคม 2557

กนกพร สุทธิสันทกุล. (2557). การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาและพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาปรินญาณิพนธ์: ดร.นิยะดา จิตต์จรัส, ดร.ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาของนิสิต จำแนกตามลักษณะปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชา 3) เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา ระหว่างนิสิตที่มีพฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน และ 4) เพื่อทำนายพฤติกรรมอาสาของนิสิต โดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา

กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 432 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยชีวสังคม แบบวัดพฤติกรรมอาสา และแบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา จำแนกเป็น ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา 5 ด้าน ได้แก่ หน้าที่การทำให้ประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม หน้าที่การวางแผนอนาคต และหน้าที่การสร้างความสำเร็จส่วนตัว และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา 2 ด้าน ได้แก่ อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา และอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ้ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Enter multiple regression) ซึ่งทดสอบอย่างน้อยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย มีดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างนิสิตร้อยละ 96.8 ทำพฤติกรรมอาสา
2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามลักษณะปัจจัยทางชีวสังคม พบว่า
  - 2.1 นิสิตเพศหญิงและเพศชายมีพฤติกรรมอาสาไม่แตกต่างกัน
  - 2.2 นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 และ 3 มีพฤติกรรมอาสามากกว่าชั้นปีที่ 4
  - 2.3 นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กับกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีพฤติกรรมอาสามากกว่านิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
3. ผลการเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา ระหว่างนิสิตที่มีพฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน พบว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสามากกว่า มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาด้านรวมและด้านย่อยทั้ง 5 ด้าน สูงกว่านิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาอย่างน้อย

กว่า แต่นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่างกัน มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 7 ด้าน ร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสา ได้ร้อยละ 8.6 โดยมีความเชื่อเพียง 1 ด้านที่สามารถทำนายได้ คือ ความเชื่อด้านหน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม ($\beta = .198$)

A STUDY OF VOLUNTEERING BELIEFS AND BEHAVIORS OF UNDERGRADUATE
STUDENTS AT SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

AN ABSTRACT
BY
KANOKPORN SUTTISUNHAKUL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Development Psychology
at Srinakharinwirot University

March 2014

Kanokporn Suttisunhakul. (2014). *A Study of Volunteering Beliefs and Behavior of Undergraduate Students at Srinakharinwirot University*. Thesis, M.Ed. (Development Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Niyada Chittcharat, Dr. Pinyapan Piasai.

The objectives of this study were 1) to study volunteering behaviors of undergraduate student at Srinakharinwirot University 2) to compare volunteering behaviors of students with different bio-social factors: gender, study class, and majority field, 3) to compare beliefs in volunteering behaviors among students with different volunteering behaviors and 4) to predict students' volunteering behaviors using beliefs in volunteering behaviors.

The participants were 432 first-to-fourth year undergraduate students at Srinakharinwirot University in the academic year of 2013.

The data were collected by using questionnaires for the bio-social factors, measures of volunteering behaviors and 7 aspects of beliefs in volunteering behaviors; 5 aspects of beliefs supporting volunteering behaviors: Prosocial values function, Understanding function, Socializing function, Future plan function and Well-being function, and 2 aspects of beliefs against volunteering behaviors: Conceptual bias, and Instrumental bias. The results were presented in frequencies, percentages, means and standard deviations. The data were analyzed using t-tests, analysis of variance (ANOVA), Scheffe's method of paired comparison and enter multiple regression analysis with the statistical significance level of at least .05

The results were as follows:

1. 96.8 percent of the samples participate in volunteer activities.
2. Comparing volunteering behaviors among students with different bio-social factors, it was shown that:
  - 2.1 Females and males were not different in volunteering behaviors.
  - 2.2 Second and third year student had higher volunteering behaviors than fourth year students.
  - 2.3 Students in the Humanities, Social Sciences, and Health Sciences fields had higher volunteering behaviors than students in the Science and Technology fields.
3. Comparing beliefs in volunteering behaviors among students with different volunteering behaviors, it was found that students with higher volunteering behaviors had higher overall scores and each of the 5 aspects of beliefs supporting volunteering behaviors

than those with lower volunteering behaviors. However, students with different volunteering behaviors showed no difference on overall scores and each of the two aspects of beliefs against volunteering behaviors.

4. The seven aspects of beliefs in volunteering behaviors altogether could predict volunteering behaviors with a prediction power of 8.6% ; and the only one aspect of beliefs, Socializing function could predict volunteering behaviors. ($\beta = .198$)

ปริญญาบัตร
เรื่อง
การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา
และพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ของ
กนกพร สุทธิสันกุล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ให้นำเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่ 17 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2557

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

ที่ปรึกษาหลัก

ประธาน

(อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส)

(รองศาสตราจารย์ สัตตาวลัย เกษมเนตร)

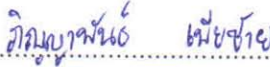
ที่ปรึกษารอง

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ปริญญาพันธ์ เพ็ชร์ชัย)

(อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ปริญญาพันธ์ เพ็ชร์ชัย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประณต คำนิม)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาอย่างยิ่ง จากอาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส ประธานควบคุมปริญญาโท อาจารย์ ดร.ปริญญาพันธ์ เพ็ชร์ชัย กรรมการควบคุมปริญญาโท ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ ซึ่งแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในแต่ละขั้นตอนของการทำงาน ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ และพัฒนากระบวนการคิด รวมถึงรองศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ประธานสอบปริญญาโท และรองศาสตราจารย์ ประณต คำฉิม กรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉัฐวิณี สิทธิศิริอรุณ และ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบเค้าโครงปริญญาโท ซึ่งแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของเค้าโครงปริญญาโทในขั้นต้น ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ งามตา วรินทร์านนท์ รองศาสตราจารย์ ประณต คำฉิม และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพชร ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณน้องๆ คณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ที่เสียสละเวลาในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม และขอขอบคุณองค์การนิสิต มศว ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดามารดาและครอบครัวที่เป็นเบื้องหลังความสำเร็จที่สำคัญที่คอยสนับสนุนด้านการศึกษาของผู้วิจัยมาตลอด และขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ ปริญญาตรี ปริญญาโททุกท่านที่คอยช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้กัน

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดขึ้นปริญญาโทฉบับนี้ ผู้วิจัยน้อมรำลึกและบูชาพระคุณแต่บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาของผู้วิจัย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

กนกพร สุทธิสัมพันธ์กุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	6
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ตัวแปรที่ศึกษา.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
พฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น.....	12
ความหมายและช่วงอายุของวัยรุ่น.....	12
พัฒนาการของวัยรุ่นกับพฤติกรรมอาสา.....	13
ความหมายของพฤติกรรมอาสา.....	15
ความสำคัญ ประโยชน์ของการทำพฤติกรรมอาสา.....	18
พฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น.....	19
การวัดพฤติกรรมอาสา.....	22
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น.....	24
ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น.....	32
ความหมายของความเชื่อ.....	32
การศึกษาความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น ตาม แนวคิดหน้าที่ (Functional Approach).....	33
การศึกษาความเชื่อที่ต่อต้านให้กระทำพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น ตามทฤษฎี การแลกเปลี่ยนทางสังคมและแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Exchange Theory and Social Norms Theory)	41
การวัดความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา.....	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	(ต่อ)	
	การศึกษาพฤติกรรมอาสาและความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา ในบริบทของวัยรุ่นไทย โดยการใช้การสนทนากลุ่ม.....	48
	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	62
	สมมติฐานการวิจัย.....	64
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
	การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	65
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	68
	การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
	การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง.....	80
	ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา.....	81
	การนำเสนอระดับพฤติกรรมอาสาของนิสิต.....	82
	การนำเสนอร้อยละ และจำนวนการกระทำพฤติกรรมอาสาของนิสิต.....	83
	การเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาของนิสิตตามตัวแปรชีวสังคม.....	86
	การเปรียบเทียบความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาของนิสิต ตามตัวแปรพฤติกรรมอาสา.....	89
	การเปรียบเทียบความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาของนิสิต ตามตัวแปรพฤติกรรมอาสา.....	90
	การทำนายพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้ตัวแปรความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา.....	91
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	94
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	94
	สมมติฐานในการวิจัย.....	94
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	95

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	96
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
สรุปผลการวิจัย.....	97
อภิปรายผลการวิจัย.....	98
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	107
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	108
บรรณานุกรม.....	110
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบวัด.....	126
ภาคผนวก ข คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	128
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	135
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม.....	145
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	158

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	กิจกรรมตามหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยกำหนด.....	17
2	เปรียบเทียบแนวคิดหน้าที่ในการทำงานอาสาสมัครของเคลร์และคณะ กับลอร์วี.....	40
3	คำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มจำแนกตามวัตถุประสงค์.....	50
4	ลักษณะและความถี่ในการทำกิจกรรมอาสา.....	51
5	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาของนิสิต จากการสนทนากลุ่มโดยจำแนกโครงสร้างตามแนวคิดหน้าที่.....	54
6	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาของนิสิต จากการสนทนากลุ่ม โดยจำแนกโครงสร้างตามทฤษฎีแลกเปลี่ยนทาง สังคม และแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม.....	57
7	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อในการทำพฤติกรรมอาสาของ ผู้วิจัย กับลอร์วีและเชค.....	58
8	จำนวนการสุ่มตัวอย่างในงานวิจัย.....	68
9	จำนวน (คน) และร้อยละของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามตัว แปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา และกลุ่มสาขาวิชา.....	
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนตามตัวแปรที่ศึกษา.....	81
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนพฤติกรรมอาสาของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี และกลุ่ม สาขาวิชา	82
12	ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการทำพฤติกรรมอาสา.....	83
13	เปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามตัวแปรเพศ.....	86
14	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของคะแนนพฤติกรรมอาสาของ นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่แตกต่างกัน	87
15	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมอาสารายคู่ของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒแต่ละชั้นปี.....	87
16	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของคะแนนพฤติกรรมอาสาของ นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกัน.....	88
17	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมอาสารายคู่ ของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ แต่ละกลุ่มสาขาวิชา.....	88

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
18	การเปรียบเทียบความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและราย ด้านของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามพฤติกรรมอาสา	89
19	การเปรียบเทียบความเชื่อที่ต่อต้านกระทำพฤติกรรมอาสาของนิสิต จำแนกตาม ตัวแปรพฤติกรรมอาสา.....	91
20	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรที่ศึกษา (Intercorrelation Matrix).....	92
21	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำ พฤติกรรมอาสารายด้านเป็นตัวแปรทำนาย พฤติกรรมอาสาเป็นตัวแปร เกณฑ์.....	93
22	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามการทำ พฤติกรรมอาสา.....	129
23	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่จูงใจ ให้กระทำพฤติกรรมอาสาทั้งฉบับ.....	130
24	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่จูงใจ ให้กระทำพฤติกรรมอาสา ด้านหน้าที่การทำความเข้าใจ.....	131
25	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่จูงใจ ให้กระทำพฤติกรรมอาสา ด้านหน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม.....	131
26	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่จูงใจ ให้กระทำพฤติกรรมอาสา ด้านหน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม.....	132
27	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่จูงใจ ให้กระทำพฤติกรรมอาสา ด้านหน้าที่การวางแผนอนาคต.....	132
28	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่จูงใจ ให้กระทำพฤติกรรมอาสา ด้านหน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว.....	133

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
29	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่ต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสาทั้งฉบับ.....	133
30	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ด้านอคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา.....	134
31	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่ต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสา ด้านอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ.....	134
32	ร้อยละและจำนวนของการทำพฤติกรรมอาสา จำแนกตามเพศ.....	146
33	ร้อยละและจำนวนของการทำพฤติกรรมอาสา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา...	152

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดรูปแบบความสัมพันธ์ของพฤติกรรมอาสา กับปัจจัยความเชื่อ เกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา.....	63
2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้.....	67
3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เนื่องจากเหตุการณ์ภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก ซึ่งเป็นปรากฏการณ์แห่งความสูญเสียอันใหญ่หลวงที่คาดไม่ถึง อย่างไรก็ตาม แม้เหตุการณ์ดังกล่าวจะเป็นประสบการณ์อันเลวร้ายที่เกิดขึ้น แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งกลับเป็นสิ่งที่พลิกวิกฤตการณ์อันเลวร้ายให้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของกระแสการกระทำพฤติกรรมอาสาอย่างกว้างขวาง

จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันไว้ว่า พฤติกรรมอาสา คือ การกระทำของบุคคลที่แสดงออกโดยการสละเวลา แรงกาย ทุนทรัพย์ สิ่งของ และสติปัญญาในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยมีได้คาดหวังผลตอบแทนในรูปสินจ้างรางวัลเป็นสำคัญ (นันทรัตน์ ปริวัตรธรรม. 2553: 26; กฤตยา ทัพวงษ์. 2552: 6; คมนา วัชรธานี. 2546: 11) รวมถึงเป็นการทำด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เพราะถูกบังคับ หรือเพราะเป็นหน้าที่ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546: 1370; สมพร เทพสิทธิ์. 2546: 1090-1091; ศูนย์คุณธรรม. 2548: 41) และนำประโยชน์มาสู่ผู้กระทำและกลุ่มบุคคลที่สาม ซึ่งไม่รวมบุคคลในครอบครัว เพื่อน และเพื่อนบ้าน (Warburton; & et al. 2001: 594; Law. 2008: 6; Cnaan; Handy; & Wadsworth. 1996) อีกทั้งยังได้รับความสุขใจเมื่อทำความดี (ศูนย์คุณธรรม. 2548: 41; สมพร เทพสิทธิ์. 2543: 14) และเป็นพฤติกรรมที่ทำด้วยความตั้งใจ มีการวางแผนที่จะอาสาช่วยเหลือภายใต้การจัดการขององค์กร แต่ไม่ใช่การช่วยเหลือในเหตุการณ์เฉพาะหน้า อันส่งผลให้บุคคลต้องช่วยเหลือผู้อื่นโดยมิได้ตั้งใจหรือวางแผนที่จะช่วยเหลือมาก่อน (กฤตยา ทัพวงษ์. 2552: 6; ปริญา ฤกษ์อรุณ. 2548: 30; และอนุ เจริญวงศ์ระยิบ. 2552: 20)

การที่บุคคลมีพฤติกรรมอาสา รู้จักการให้ บุคคลนั้นก็จะได้รับด้วยในเวลาเดียวกัน หนึ่งในสิ่งที่เราได้รับก็คือ ความสุข ยิ่งการให้นั้นเต็มไปด้วยความปรารถนาดี ความสุขและความภาคภูมิใจก็ยิ่งทับทวี ส่งผลให้ชีวิตมีพลังในการสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ให้กับสังคม มีงานวิจัยหลายฉบับที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของการทำพฤติกรรมอาสา พบว่าให้ประโยชน์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ กระบวนการคิด และสังคม ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย พบว่า ผู้ที่ทำพฤติกรรมอาสาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นมีสุขภาพร่างกายที่ดี (Lum ; & foot. 2005: 31) อายุยืนยาว (National & Community Service. 2007: 2; อ้างอิงจาก Sabin. 1993 ; Rogers. 1996; Musick; Herzog; & House. 1999) และช่วยลดอัตราการเสียชีวิต (Konrath; et al. 2012: 87) มากกว่าผู้ที่ไม่กระทำพฤติกรรมอาสา 2) ด้านจิตใจ การทำพฤติกรรมอาสาทำให้มีสุขภาพจิตที่ดี (University of Michigan; อ้างอิงจาก Smith. 1999) ส่งผลให้ความเครียดและภาวะซึมเศร้าลดน้อยลง (Haski-Leventhal, Debbie. 2009: 388) มีความผาสุกในชีวิตมากขึ้น (Howell; et al. 2003: 142; Pilliavin; & Siegl. 2007:

450; Borgonovi. 2008: 2321) 3) ด้านกระบวนการคิด การทำพฤติกรรมอาสาสมัครนั้นช่วยให้ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ได้นำทักษะเดิมมาประยุกต์ใช้ และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับตนเอง (University of Michigan ; citing Diane. 1989) และ 4) ด้านสังคม การทำพฤติกรรมอาสาสมัคร ช่วยเพิ่มทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้ดีขึ้น ทำให้มีเครือข่ายทางสังคมเพิ่มมากขึ้น (Halpern, Leslie C. 2007) จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า การทำพฤติกรรมอาสาสมัครนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตนที่ผู้กระทำจะได้รับ อย่างไรก็ตาม ประโยชน์อันยิ่งใหญ่ที่สำคัญกว่า ประโยชน์ส่วนตน คือ การทำให้บุคคลในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เนื่องจากทุกคนร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยไม่หวังผลตอบแทน (กรรณิกา มาโน. 2553: 7; อ้างอิงจาก คู่มือจิตอาสา Give and Volunteer Guide) ดังนั้น การทำพฤติกรรมอาสาสมัครจึงมีความสำคัญยิ่งและควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดขึ้นในสังคม

มูลนิธิช่วยเหลือการกุศลของสหรัฐอเมริกา (Charities Aid Foundation) ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมการให้ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในเขตเมืองและชนบท รวม 153 ประเทศ เพื่อสะท้อนถึงสภาพสังคมในแต่ละประเทศ (Low, John. 2011: 45-67) โดยพิจารณาจากเงื่อนไขดัชนีย่อย 3 ดัชนี คือ 1) ดัชนีการบริจาคเงินเพื่อการกุศล 2) ดัชนีการอาสาสมัครหรือการอุทิศตนช่วยเหลืองานกุศล 3) ดัชนีการช่วยเหลือบุคคลแปลกหน้าที่ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มอายุ 15 - 24 ปี 25 - 34 ปี 35 - 49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป ผลการสำรวจเมื่อเปรียบเทียบในกลุ่มอายุเดียวกัน ในด้านการบริจาคเงินเพื่อการกุศล พบว่า กลุ่มอายุ 15 - 24 ปี มีการบริจาคเงินร้อยละ 72 กลุ่มอายุ 25 - 34 ปี มีการบริจาคเงิน ร้อยละ 78 กลุ่มอายุ 35 - 49 ปี มีการบริจาคเงินร้อยละ 91 และกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป มีการบริจาคเงินร้อยละ 91 ส่วนด้านการช่วยเหลือบุคคลแปลกหน้า กลุ่มอายุ 15 - 24 ปี มีการช่วยเหลือคนแปลกหน้า ร้อยละ 43 กลุ่มอายุ 25 - 34 ปี มีการช่วยเหลือคนแปลกหน้า ร้อยละ 47 กลุ่มอายุ 35 - 39 ปี มีการช่วยเหลือคนแปลกหน้า ร้อยละ 57 และกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป มีการช่วยเหลือคนแปลกหน้า ร้อยละ 49 สำหรับด้านการอุทิศตนเป็นอาสาสมัคร กลุ่มอายุ 15 - 24 ปี มีการอุทิศตนเป็นอาสาสมัคร ร้อยละ 16 กลุ่มอายุ 25 - 34 ปี มีการอุทิศตนเป็นอาสาสมัคร ร้อยละ 11 กลุ่มอายุ 35 - 49 ปี มีการอุทิศตนเป็นอาสาสมัคร ร้อยละ 19 และกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป มีการอุทิศตนเป็นอาสาสมัคร ร้อยละ 19 จากผลการสำรวจดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ประชากรอายุ 35 - 49 ปี มีการบริจาคเงิน การช่วยเหลือบุคคลแปลกหน้าและการอุทิศตนเป็นอาสาสมัครมากที่สุด แต่ประชากรอายุ 15 - 24 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชน กลับพบว่าการบริจาคเงินและการช่วยเหลือบุคคลแปลกหน้าน้อยที่สุด รวมถึงด้านการอุทิศตนเป็นอาสาสมัคร ซึ่งมีน้อยกว่ากลุ่มอายุ 35 - 39 ปีและกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป นอกจากนี้ กระทรวงวัฒนธรรมและสถาบันรามจิตติ (2548 : 1) ได้ทำการสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับการมีสำนึกสาธารณะ จำนวน 3,360 คน ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา จนถึงอุดมศึกษา ทั้งหมด 7 ภาค รวม 14 จังหวัด พบว่า ร้อยละ 60.1 ของกลุ่มตัวอย่างรู้สึกสงสารผู้ประสบภัยแต่ก็ไม่ได้ลุกขึ้นมาช่วยอะไร ดังนั้น เราจึงควรให้ความสนใจกับการศึกษาพฤติกรรมอาสาสมัครในวัยรุ่น เนื่องจากเป็นวัยที่มีพลังกาย พลังความคิด พลังสร้างสรรค์ เริ่มมีบทบาทหน้าที่และ

ความรับผิดชอบต่อสังคม (คมนา วัชรานินท์. 2546: 1) การทำพฤติกรรมอาสาจึงเป็นการช่วยให้วัยรุ่นได้มีโอกาสปลดปล่อยพลังของตนในทางสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม นอกจากนี้ วัยรุ่นเป็นช่วงที่มีพัฒนาการต่อเนื่องไปสู่ผู้ใหญ่ เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการสลัดทิ้งลักษณะนิสัยความรู้สึกนึกคิดจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ (ประณต คำฉิม. 2549: 1) ทำให้วัยรุ่นต้องมีการปรับตัวมากขึ้น ซึ่งการปรับตัวเป็นเรื่องยากสำหรับวัยรุ่นที่ขาดปัจจัยทางจิตสังคมที่เหมาะสม การทำพฤติกรรมอาสา จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นเข้าใจตนเอง สังคม และสภาพแวดล้อม ความเข้าใจดังกล่าว จะช่วยให้วัยรุ่นค้นพบเป้าหมายในการดำเนินชีวิต รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นและตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคม โดยยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน (สุรพงษ์ ชูเดช. 2534: 2-3) และมีความพร้อมสำหรับการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาพฤติกรรมอาสาจำเป็นต้องทราบถึงปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นกระทำพฤติกรรมอาสา และจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสา แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรก คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ในต่างประเทศเป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่อาสาสมัครทำงาน แต่งานวิจัยในประเทศไทยส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในครอบครัว (ยุพา บุญอำนวยสุข. 2545: บทคัดย่อ) สถาบันการศึกษา (อ้อมใจ วงษ์มณฑา. 2553: 91) เพื่อน (ชนิดา ทงมีเหลือ; และคณะ. 2550: 89) และสังคม/ชุมชน (ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. 2550: 146) ประเภทที่สอง คือ ปัจจัยภายในบุคคล งานวิจัยในประเทศไทยส่วนใหญ่ศึกษาปัจจัยภายในบุคคลจากทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ (เจษฎา หนูรุ่ง. 2551: 94) ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (คมนา วัชรานินท์. 2546: บทคัดย่อ) และทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (พรพรหม พรรคพวก. 2550: 75-76) ส่วนต่างประเทศศึกษาปัจจัยภายในบุคคลจากแนวคิดหน้าที่ เช่น ตัวแปรแรงจูงใจอาสา (Clary; et al. 1998) แนวคิดเอกลักษณ์ในบทบาท (Finkelstein; et al. 2005; Grube; & Piliavin. 2000) เช่น ตัวแปรเอกลักษณ์ในบทบาท และทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เช่น ความเชื่อ (Warburton; et al. 2001) ความตั้งใจในการทำงานอาสาสมัคร (Law; & Shek. 2009) ได้นำมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมอาสา

จากที่กล่าวมาข้างต้น นักวิจัยได้เสนอแนะปัจจัยหลายประการที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการทำพฤติกรรมอาสา และสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความเชื่อ เนื่องจากความเชื่อมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมมนุษย์ (ปภาณี วิถีวัฒนา. 2541: 31-32) หากบุคคลมีความเชื่ออย่างไรแล้วย่อมเป็นเหตุจูงใจให้บุคคลเกิดการรับรู้ การคิด และการกระทำพฤติกรรมที่ตอบสนองความเชื่อนั้นๆ ซึ่งนักวิจัยในต่างประเทศได้เสนอทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาความเชื่อต่อการทำงานอาสาไว้หลายทฤษฎี เช่น แนวคิดหน้าที่ (Functional Approach) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) และแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norm Theory) เป็นต้น

สำหรับแนวคิดหน้าที่ (Functional Approach) เป็นการอธิบายกระบวนการทางเหตุผล วัตถุประสงค์ ความต้องการ เป้าหมาย การวางแผนและแรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมทางสังคม เช่น ในการทำงานอาสาสมัคร บุคคลกระทำพฤติกรรมอาสา เพื่อต้องการช่วยเหลือผู้อื่นโดยใช้ทักษะที่มีอยู่ ทำให้เข้าใจสังคมมากขึ้น เพื่อสร้างมิตรภาพที่ดีระหว่างทำงาน

อาสา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนอนาคตเกี่ยวกับการเรียนและการทำงาน นอกจากนี้ การทำพฤติกรรมอาสา ยังทำให้บุคคลเห็นคุณค่าและรับรู้ความสามารถของตนเองอีกด้วย ลอร์ (Law, 2008: 163,171) จึงนำแนวคิดนี้มาศึกษาความเชื่อต่อการทำงานอาสา กับพฤติกรรมอาสา พบว่า ความเชื่อต่อการทำงานอาสา ซึ่งเป็นผลรวมของความเชื่อ 5 ประเภท ได้แก่ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function) หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) และ หน้าที่การสร้างความสะดวกสบายส่วนตัว (Well-being function) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนของบุคคล คือ บุคคลจะใช้กลยุทธ์การลดความสูญเสียให้น้อยที่สุด (Minimize cost) และเพิ่มผลตอบแทนให้ได้มากที่สุด (Maximize reward) โดยอธิบายว่า การที่มนุษย์เราได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าจากการกระทำ ก็จะเกิดความปรารถนาในการกระทำนั้นมากยิ่งขึ้น ในทางกลับกัน มนุษย์จะเลิกกระทำในสิ่งที่เห็นว่า สิ้นเปลืองหรือก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมากจากประสบการณ์ที่ผ่านมา (สุเทพ สุนทรเกษม, 2540: 72,163) เช่น บุคคลที่มีเป้าหมายของการทำงานอาสาสมัครเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ทำให้ตนเองมีประวัติส่วนตัวที่ดี สามารถอดอ้ากับบุคคลอื่นได้ว่าตนช่วยเหลือผู้อื่น แต่ถ้าผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นที่น่าพอใจ ทำแล้วเกิดผลเสียต่อตนเอง บุคคลนั้นก็จะเลิกกระทำพฤติกรรมอาสา เช่น เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมอาสาแล้วผลการเรียนลดลง อาจทำให้บุคคลเลิกกระทำกิจกรรมนี้ได้

ส่วนแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norm Theory) ได้อธิบายถึงความเชื่อเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของการช่วยเหลือที่เราควรปฏิบัติให้สอดคล้องกับบรรทัดฐาน ซึ่งคำว่าบรรทัดฐานทางสังคม หมายถึง แนวทางปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมเป็นกฎ กติกา และมารยาทในการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นมาตรฐานกำหนดว่า การกระทำใดถูก การกระทำใดผิด การกระทำใดควรหรือไม่ควรกระทำ บรรทัดฐานจึงเป็นระบบสัญลักษณ์ชนิดหนึ่งที่คนในสังคมกำหนดขึ้นและรับรู้ร่วมกันของบุคคลในสังคมหนึ่ง ๆ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2553: 72) เช่น ในสังคมที่เน้นบรรทัดฐานมุ่งความสำเร็จและพึ่งตนเอง หรือสร้างความเป็นตัวของตัวเอง มักจะส่งเสริมให้เด็กแข่งขันกันเป็นส่วนใหญ่ในชีวิตสังคม จึงทำให้เด็กมองไม่เห็นความสำคัญของการช่วยเหลือกัน เขาจึงถูกฝึกให้ชวนขวายเอาชนะผู้อื่น โดยไม่สนใจที่จะช่วยผู้อื่น บรรทัดฐานเช่นนี้จึงมีอิทธิพลในการระงับพฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่นได้โดยปริยาย ได้มีนักวิจัยนำทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมและแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม มาใช้ในการศึกษาความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัครของวัยรุ่น ได้แก่ อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา (Conceptual bias) และอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental bias) โดยอคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา หมายถึง การรับรู้ภาพลักษณ์ทั่วไปของการทำพฤติกรรมอาสาว่าเป็นการกระทำที่ไร้ความหมาย ทำให้เสียเวลา ไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ เป็นการแอบอ้างหาผลประโยชน์ในนามของการช่วยเหลือสังคม และเป็นรูปแบบหนึ่งของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหรือผู้มีปัญหา สำหรับ

อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ นั้นหมายถึง การรับรู้ถึงเจตนาของผู้กระทำพฤติกรรมอาสาว่าไม่ใช่การกระทำที่มาจากข้างในจิตใจอย่างแท้จริง มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก แต่ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นก็อาจไม่เป็นที่น่าพอใจ ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า ความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัครซึ่งเป็นผลรวมจากความเชื่อ 2 ประเภท มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Law. 2008: 171-172)

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยได้นำแนวคิดหน้าที่มาศึกษาแรงจูงใจอาสาในนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงบวกที่ส่งผลให้บุคคลทำพฤติกรรมอาสา (อนุ เจริญวงศ์ระยับ. 2552: 118) แต่ยังไม่มีการนำทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) กับแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norm Theory) มาใช้ในการศึกษาความเชื่อที่ต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสาในไทย อย่างไรก็ตาม การทำความเข้าใจอิทธิพลของความเชื่อต่อการทำพฤติกรรมอาสา ควรศึกษาให้ครอบคลุมทั้งความเชื่อที่จูงใจให้บุคคลทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงบวก และความเชื่อที่ทำให้บุคคลต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสา ในที่นี้เรียกว่า ปัจจัยเชิงลบ ดังนั้น ในการวิจัยนี้ นอกจากจะนำแนวคิดหน้าที่มาใช้ในการศึกษาความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาแล้ว ผู้วิจัยยังได้นำทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) กับแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norm Theory) มาใช้ในการศึกษาความเชื่อที่ต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสาด้วย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีความสนใจที่จะศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาในบริบทของวัยรุ่นไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เนื่องจากทางมหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญกับการทำพฤติกรรมนี้ โดยได้บรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ที่มีเป้าประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม และมีอัตลักษณ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด หนึ่งในนั้น คือ การมีจิตสำนึกสาธารณะ (แผนยุทธศาสตร์ ๑๕ ปี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2553: 39)

การวิจัยนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสาในนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อจะพิจารณาว่า นิสิตมีพฤติกรรมอาสาอย่างน้อยเพียงใด มีความเชื่อใดบ้างที่จูงใจให้นิสิตกระทำพฤติกรรมอาสาและมีความเชื่อใดที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ทั้งนี้ ผลงานวิจัยจะนำมาซึ่งประโยชน์แก่สถาบันในการพัฒนานิสิตด้านพฤติกรรมอาสา และทำให้เข้าใจความเชื่อของบุคคลที่มีต่อการทำพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนความเชื่อตลอดจนส่งเสริมพฤติกรรมอาสาได้อย่างเหมาะสม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มที่จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา

3. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีพฤติกรรมอาสาต่างกัน

4. เพื่อทำนายพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา เป็นตัวทำนาย โดยแบ่งความเชื่อเป็น 2 ประเภท คือ ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา มี 5 ด้าน ได้แก่ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม หน้าที่การวางแผนอนาคต หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา มี 2 ด้าน ได้แก่ อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดหน้าที่ ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมและแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคมมาใช้เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย เพื่ออธิบายความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาและพฤติกรรมอาสาของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่มหาวิทยาลัยในการพัฒนานิสิตด้านพฤติกรรมอาสา ดังนี้

1. เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการศึกษาความเชื่อต่อการทำพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น
2. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมอาสาและความเชื่อของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องส่งเสริมหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอาสาและความเชื่อได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่เข้าร่วมในการวิจัย

ประชากรที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 18,059 คน

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในการศึกษาคั้งนี้ เป็นนิสิตชาย หญิงที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2556 โดยมีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane) ได้จำนวน 391 คน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 432 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยชั้นภูมิแรกเป็นกลุ่มสาขาวิชา จำนวน 3 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ 1) สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ (คณะศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์) 2) สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (คณะแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ เกษศาสตร์ สหเวชศาสตร์ พลศึกษา) และ 3) สาขาวิชา

วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (คณะวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิย่อยให้มีสัดส่วนที่เท่ากัน การสุ่มชั้นภูมิที่ 2 กำหนดเป็นชั้นปี จำนวน 4 ชั้นปี โดยแต่ละชั้นปีมีขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน และการสุ่มขั้นสุดท้ายทำการสุ่มชั้นภูมิที่ 3 เป็นเพศ คือ เพศชายและเพศหญิง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1 เพศ แบ่งออกเป็น 2 เพศ คือ

1.1.1 ชาย

1.1.2 หญิง

1.2 ระดับชั้นปี แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

1.2.1 ชั้นปีที่ 1

1.2.2 ชั้นปีที่ 2

1.2.3 ชั้นปีที่ 3

1.2.4 ชั้นปีที่ 4

1.3 กลุ่มสาขาวิชา

1.3.1 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

1.3.2 วิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ คณะพลศึกษา

1.3.3 วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์

2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1.1 ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา ได้แก่

2.1.1.1 หน้าที่การทำให้ประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function)

2.1.1.2 หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function)

2.1.1.3 หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function)

2.1.1.4 หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function)

2.1.1.5 หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน (Well-being function)

2.2.2 ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ได้แก่

2.2.2.1 อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา

(Conceptual bias)

2.2.2.2 อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental bias)

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมอาสา

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิสิต หมายถึง บุคคลที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปี 1 ถึง 4 ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัด หมายถึง นิสิตที่เข้าร่วมทำกิจกรรมอาสาเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม ด้วยการอุทิศกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ สิ่งของ ความรู้ และเวลาตามความสมัครใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนในรูปของสินจ้างรางวัลเป็นสำคัญ

นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาไม่เด่นชัด หมายถึง นิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมอาสาได้เลย เว้นแต่กิจกรรมอาสาชิ้นนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของคะแนนในวิชาใดๆ หรือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่ทางมหาวิทยาลัยกำหนด

นิยามปฏิบัติการ

1. พฤติกรรมอาสา หมายถึง การที่นิสิตเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ไม่รวมถึงบุคคลในครอบครัว เพื่อน และเพื่อนบ้าน โดยการอุทิศกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ สิ่งของ ความรู้ และเวลาตามความสามารถของตนด้วยความสมัครใจ เป็นการกระทำที่มีได้หวังผลตอบแทนในรูปสินจ้างรางวัลเป็นสำคัญ มีการวางแผนที่จะอาสาช่วยเหลือ แต่มิใช่การช่วยเหลือในเหตุการณ์เฉพาะหน้า ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน อันส่งผลให้บุคคลต้องช่วยเหลือผู้อื่นโดยมิได้ตั้งใจหรือวางแผนที่จะช่วยเหลือมาก่อน จำแนกเป็นกิจกรรมที่จัดโดยองค์กรภายนอกและกิจกรรมที่จัดโดยมหาวิทยาลัยหรือนิสิต ซึ่งกิจกรรมที่จัดโดยมหาวิทยาลัยหรือนิสิตนั้น ต้องไม่เป็นส่วนหนึ่งของคะแนนในวิชาใดๆ และเป็นกิจกรรมที่ไม่ซ้ำซ้อนกับ 8 กิจกรรม ที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ตามหลักสูตร (กิจกรรมตามหลักสูตร มีดังรายละเอียด หน้า 17)

พฤติกรรมอาสา วัดได้จากการตอบแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงเนื้อหาจากแบบวัดพฤติกรรมอาสาของกฤตยา ทัพวงษ์ (2552) ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มในนิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัด ลักษณะแบบวัดเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) จำนวน 22 ข้อ ข้อคำถามแต่ละข้อจะมีตัวเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก คือ ไม่เคยทำ, ทำ 1 ครั้ง, ทำ 2 ครั้ง และทำมากกว่า 2 ครั้ง เลือกตอบได้เพียงตัวเลือกเดียว ให้คะแนน 0, 1, 2 และ 3 ตามลำดับ

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน

ผู้ที่ตอบแบบวัดในส่วนของพฤติกรรมอาสาที่ได้คะแนนมากกว่า แสดงว่ามีพฤติกรรมอาสาสูงกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดน้อยกว่า

2. ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจที่ นิสิตมีต่อการทำพฤติกรรมอาสา จำแนกเป็นความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา 5 ประเภท และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา 2 ประเภท

2.1 ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความ เข้าใจของนิสิตที่มีต่อพฤติกรรมอาสาในลักษณะเชิงบวก ประกอบด้วยความเชื่อที่ทำหน้าที่ 5 ด้าน ดังนี้

2.1.1 หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสาเป็นการกระทำที่ต้องการให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์ ให้ ความสำคัญกับผู้อื่นมากกว่าตนเอง โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ และมีความร่วมมือกันของพลเมือง ในการทำให้สังคมดีขึ้น โดยการรับรู้ และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม รับผิดชอบต่อความสามารถของ ตนในการช่วยเหลือสังคม

2.1.2 หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) หมายถึง การที่ นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากประสบการณ์จริง ได้นำทักษะที่มีมา ใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นโอกาสที่จะได้พัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะส่วนบุคคลและเข้าใจสังคมมาก ขึ้น

2.1.3 หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) หมายถึง การที่ นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการทำให้ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น สร้าง มิตรภาพในระหว่างทำงาน พบปะเพื่อนเก่า และได้รับการยกย่องชมเชยจากเพื่อน นอกจากนี้ ยัง เป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ที่มีความสำคัญกับตนเอง

2.1.4 หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) หมายถึง การที่นิสิต รับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการขยายเครือข่ายทางสังคมเพื่อความก้าวหน้าของอาชีพ และ การตัดสินใจเลือกศึกษาในอนาคตหรือการตั้งเป้าหมายในด้านอาชีพ นอกจากนี้ ยังทำให้ประวัติ ส่วนตัวดูมีคุณค่า

2.1.5 หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว (Well-being function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการสนองความต้องการทางด้านอารมณ์ทางบวก คือ ทำให้รู้สึกดี มีความสุข เห็นคุณค่า ความสำคัญของตนเอง และรับผิดชอบต่อความสามารถของตน นอกจากนี้ ยังเป็นการปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบที่มากกระทบ เช่น การหลีกเลี่ยงจากความรู้สึกผิด หลีกหนี จากปัญหาส่วนตัว มีกำลังใจในการก้าวผ่านอุปสรรค

2.2 ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา หมายถึง อคติหรือความรู้สึก นึกคิด ความเข้าใจของนิสิตที่มีต่อพฤติกรรมอาสาในลักษณะเชิงลบ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

2.2.1 อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา (Conceptual bias) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ภาพลักษณ์ทั่วไปของการทำพฤติกรรมอาสาว่า เป็นการกระทำที่ไร้ ความหมาย ทำให้เสียเวลา เสียเงิน และไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งยัง เป็นการแอบอ้างหาผลประโยชน์ในนามของการช่วยเหลือสังคม และเป็นรูปแบบหนึ่งของการลงโทษ

ผู้ที่กระทำความผิดหรือผู้มีปัญหา นอกจากนี้ การทำพฤติกรรมอาสา ยังทำให้เกิดผลเสียต่อผู้รับได้อีกด้วย เช่น ผู้รับเรียนรู้ที่จะพึ่งพาผู้อื่นเพียงอย่างเดียว

2.2.2 อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental bias)

หมายถึง การที่นิสัยรับรู้ถึงเจตนาของผู้กระทำพฤติกรรมอาสาว่า ไม่ใช่การกระทำที่มาจากข้างใน จิตใจอย่างแท้จริง มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตน โดยการกระทำเหล่านี้เกิดขึ้นจากแรงจูงใจที่นึกถึงประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก นอกจากนี้ ผลที่เกิดขึ้นอาจไม่เป็นที่น่าพอใจ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมอาสา อาจทำให้ผลการเรียนลดลง ทำให้เสียสุขภาพ และมีเวลาอยู่กับคนใกล้ตัวน้อยลง

ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา วัดได้จากการตอบแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 44 ข้อ แบ่งเป็น ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา จำนวน 29 ข้อ มี 5 ด้าน ได้จากการปรับปรุงเนื้อหาจากแบบวัดหน้าที่ของบุคคลต่อการทำงานอาสาสมัคร (Revised Personal Functions of Volunteerism Scale: RV) ของลอว์ (Law, 2008) ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มนิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัดและไม่เด่นชัด และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา จำนวน 15 ข้อ มี 2 ด้าน ได้จากการปรับปรุงเนื้อหาจากแบบวัดความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัคร (Beliefs Against Volunteering Scale: BAV) ของลอว์; และเชค (Law; Shek, 2011) ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มนิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัดและไม่เด่นชัด ลักษณะแบบวัดเป็นมาตรประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงที่สุด (1) ไม่จริง (2) ค่อนข้างไม่จริง (3) ค่อนข้างจริง (4) จริง (5) และจริงที่สุด (6)

เกณฑ์การแปลผลคะแนน

-ผู้ที่ตอบแบบวัดในส่วนของความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาที่ได้คะแนนมากกว่า แสดงว่ามีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาสูงกว่า ผู้ที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดน้อยกว่า

-ผู้ที่ตอบแบบวัดในส่วนของความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาที่ได้คะแนนมากกว่า แสดงว่ามีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาสูงกว่า ผู้ที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดน้อยกว่า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อและพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครนทรวิโรฒ ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเสนอตามหัวข้อตามลำดับดังนี้

1. พฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น

1.1 ความหมายและช่วงอายุของวัยรุ่น

1.2 พัฒนาการของวัยรุ่นกับพฤติกรรมอาสา

1.3 ความหมายของพฤติกรรมอาสา

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการทำพฤติกรรมอาสา

1.5 พฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น

1.6 การวัดพฤติกรรมอาสา

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาของวัยรุ่น

3. ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น

3.1 ความหมายของความเชื่อ

3.2 การศึกษาความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น ตามแนวคิดหน้าที่ (Functional Approach)

3.3 การศึกษาความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น ตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมและบรรทัดฐานทางสังคม (Social Exchange Theory and Social Norms Theory)

3.4 การวัดความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา

4. การศึกษาพฤติกรรมอาสาและความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาในบริบทของวัยรุ่นไทย โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

5. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1. พฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาพฤติกรรมอาสาในนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่น ดังนั้น การนำเสนอในส่วนนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งเสนอความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและช่วงพัฒนาการของวัยรุ่น จากนั้น จึงประมวลความหมาย ความสำคัญ วิธีการวัดพฤติกรรมอาสาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสรุปนิยาม รวมถึงการวัดพฤติกรรมอาสาที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้

1.1 ความหมายและช่วงอายุของวัยรุ่น

วัยรุ่น (adolescence) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน คือ *adolescere* ซึ่งหมายถึงเติบโตเข้าสู่วุฒิภาวะ (to grow into maturity) หรือเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (To grow adulthood) เมื่อพิจารณาตามความหมายนี้ วัยรุ่นเปรียบเหมือนสะพานเชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ (Period of transition) ที่บุคคลมีการเจริญเติบโตหรือเปลี่ยนแปลงเกือบทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเป็นระยะเวลาที่บุคคลต้องเผชิญกับประสบการณ์ใหม่ๆ ความรับผิดชอบใหม่ๆ สัมพันธภาพใหม่ๆ ทั้งกับผู้ใหญ่และกลุ่มเพื่อน (ประณต คำจิม. 2549: 1)

องค์การอนามัยโลก (พาสนา ผโลศิลป์. 2535 ;อ้างจาก WHO. 1983) ได้กำหนดความหมายกว้างๆ ของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่นเป็นผู้มีลักษณะ 3 ประการ คือ 1) มีพัฒนาการทางร่างกาย มีวุฒิภาวะทางเพศ 2) มีพัฒนาการทางด้านจิตใจ มาจากความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ 3) มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจไปสู่ภาวะที่ต้องรับผิดชอบและต้องพึ่งพาตนเอง นอกจากนี้ องค์การอนามัยโลกได้ให้นิยามคำว่า วัยรุ่น (Adolescence) หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 10-19 ปี ส่วนเยาวชน (Youth) หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 15-24 ปี และประชากรวัยเยาว์ (Young population) หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 10-24 ปี

เฮอร์ลอค (ประณต คำจิม. 2549: 5; อ้างจาก Hurlock. 1967) มีความเห็นว่าวัยรุ่นเริ่มเมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะทางเพศ (Sexual maturity) เป็นครั้งแรก และสิ้นสุดเมื่อบุคคลเป็นอิสระจากการควบคุมของพ่อแม่โดยมีกฎหมายรับรอง ในปี ค.ศ. 1980 เฮอร์ลอค (Hurlock. 1980) ได้กำหนดระยะของวัยรุ่นไว้อยู่ในช่วงอายุ 13-18 ปี

สเติร์นเบิร์ก (วิริยาภรณ์ อุดมระติ. 2549: 5; อ้างจาก Steinberg. 2002: 4) ได้แบ่งระยะวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ 1) วัยรุ่นตอนต้น อายุ 10-13 ปี 2) วัยรุ่นตอนกลาง อายุ 14-18 ปี และ 3) วัยรุ่นตอนปลาย อายุ 19-22 ปี

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2539: 329) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่พัฒนาการมีการเปลี่ยนแปลงมากและรวดเร็วในทุกด้าน เช่น ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และช่วงความเป็นวัยรุ่นได้กำหนดให้ขยายออกไป จากอายุตั้งแต่ 12-18 ปี เป็นอายุตั้งแต่ 12-25 ปี โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากเด็กต้องอยู่ในสถาบันการศึกษานานขึ้น การเป็นผู้ใหญ่ที่พึ่งตัวเองได้ทางเศรษฐกิจจึงต้องยืดระยะเวลาออกไป อีกทั้งรูปแบบชีวิตทำให้เด็กมีวุฒิภาวะทางจิตใจช้ากว่ายุคสมัย

ที่ผ่านมา อาจแบ่งช่วงวัยรุ่นเป็น 3 ระยะ คือ ช่วงอายุประมาณ 12-15 ปี เป็นช่วงวัยแรกรุ่น อายุ 16-17 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนกลาง และช่วงอายุ 18-25 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนปลาย

สุชา จันท์เอม (2540: 136) ได้ให้คำจำกัดความของวัยรุ่นว่า หมายถึง วัยที่เจริญเติบโตไปสู่ภาวะ เป็นวัยย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยถือเอาความพร้อมทางร่างกายหรือภาวะสูงสุดของร่างกายเป็นเครื่องตัดสิน ซึ่งในระยะนี้เป็นระยะที่ร่างกายจะมีการเจริญเติบโตของระบบอวัยวะเพศ และสามารถทำงานได้เต็มที่ คือ ในเพศหญิงเมื่อมีประจำเดือนมาเป็นครั้งแรก และในเพศชายจะมีการผลิตเซลล์สืบพันธุ์ได้ ซึ่งสุชา จันท์เอม ได้แบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นตามที่ Luella Cole นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้แบ่งไว้ ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้น เด็กหญิงมีอายุระหว่าง 13 - 15 ปี เด็กชายมีอายุระหว่าง 15 - 17 ปี ส่วนวัยรุ่นตอนกลาง เด็กหญิง อายุระหว่าง 15 - 18 ปี เด็กชายอายุระหว่าง 17 - 19 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย เด็กหญิงอายุระหว่าง 18 - 21 ปี เด็กชายอายุระหว่าง 19 - 21 ปี จะเห็นว่า โดยทั่วไป เด็กหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นได้เร็วกว่าเด็กชายประมาณ 2 ปี

อย่างไรก็ตาม การกำหนดช่วงอายุดังกล่าวเป็นการกำหนดเพียงคร่าวๆ เท่านั้น และพึงระลึกเสมอว่า การกำหนดช่วงเวลาของวัยรุ่นมีข้อคิดเห็นที่แตกต่างไปได้มากมาย (ประณต คำนิม. 2549: 7) คำว่า วัยรุ่น จึงควรถูกมองในแง่ที่เป็นช่วงวัยมากกว่าตัวเลขของอายุที่ตายตัว ทั้งนี้เพราะในสังคมที่ต่างกัน มุมมองในเรื่องของอายุทั้งในแง่ทางกาย ทางจิตวิทยาและทางสังคม วัฒนธรรมก็จะแตกต่างกันไปด้วย

สำหรับการวิจัยนี้ได้กำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นตอนปลายคือ อายุ 18 - 21 ปี ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีการกำหนดเกณฑ์การสิ้นสุดช่วงวัยรุ่นเร็วขึ้น เช่น องค์การอนามัยโลกให้นิยามวัยรุ่นที่ช่วงอายุ 10 - 19 ปี อย่างไรก็ตาม ยังมีทฤษฎีหลายทฤษฎีที่กล่าวถึงการสิ้นสุดของวัยรุ่นที่ช่วงอายุมากกว่า 19 ปี อาทิเช่น ทฤษฎีจิตวิทยาสังคมของอีริคสัน (Psychosocial Theories) ทฤษฎีทางชีวภาพของฮอลล์ (Biological Theories) อีกทั้งงานวิจัยในไทยส่วนใหญ่ที่ศึกษาวัยรุ่นตอนปลาย มักจะกำหนดที่ช่วงอายุ 18 - 21 ปี (กิตติวัฒน์ อัจฉนาภิตติ. 2554: 3; นิติพงษ์ ศรีระพันธ์. 2554: 61; สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล. 2552: 77; พิมพิชา สุพพัตกุล. 2551: 45) และถ้าพิจารณาในแง่มุมด้านการศึกษา การสิ้นสุดของวัยรุ่น คือการสำเร็จการศึกษาอย่างสมบูรณ์จากสถานศึกษาที่ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ (ประณต คำนิม. 2549: 6; อ้างจาก Steinberg. 1996) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นตอนปลายเป็นช่วงอายุที่ได้กล่าวไปตอนต้น เพื่อรับทราบและเข้าใจในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงของช่วงวัย จึงควรมีการศึกษาถึงพัฒนาการของวัยรุ่น ซึ่งจะกล่าวถึงในรายละเอียดลำดับต่อไป

1.2 พัฒนาการของวัยรุ่นกับพฤติกรรมอาสา

พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของวัยรุ่นเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ของวัยรุ่นได้ดีมากขึ้น ซึ่งพัฒนาการที่สำคัญของวัยรุ่น มีดังนี้

1.2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย การเจริญเติบโตทางด้านร่างกายจะพัฒนาการเต็มที่ในวัยรุ่นตอนปลาย ขนาดทุกสัดส่วนเจริญเต็มที่บอกลักษณะความเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ ระบบ

ประสาท สมอง หัวใจ ระบบกล้ามเนื้อ ระบบต่อม จะเจริญเติบโตขึ้น ต่อมาไม่มีท่อจะทำหน้าที่ผลิตฮอร์โมนต่างๆ จะช่วยสร้างสารเคมี ทำให้ร่างกายอยู่ในสภาพสมดุล การทำงานของต่อมจะสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน (วัณนา พัชราวิช. 2535: 36)

จะเห็นว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่ร่างกายเจริญเติบโตเต็มที่ เอื้อต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือสังคม

1.2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ วัยรุ่นตอนปลายส่วนใหญ่จะแสดงออกในอารมณ์รัก ความรู้สึกซาบซึ้ง มีความสุข มีน้ำใจโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รักครอบครัว รักเพื่อน (ประยูรศรี มณีสร. 2536: 76) รักชาติ ความเคารพในศาสนา และจงรักภักดีต่อกลุ่ม ซึ่งอารมณ์เหล่านี้ เรียกว่า อารมณ์ร่วมรู้สึก (Sentiments) เป็นอารมณ์ที่เกิดร่วมไปกับความคิดหรืออุดมคติ อารมณ์ร่วมรู้สึกด้านความเคารพนับถือ ความรักในความงดงาม ความเมตตา และความอ่อนไหวต่อความรู้สึกของผู้อื่น จะเริ่มพัฒนาขึ้นในช่วงหลังของวัยรุ่น และความรุนแรงของอารมณ์นี้พัฒนาสูงสุดก่อนเข้าสู่ผู้ใหญ่ (ประณต คำฉิม. 2549: 128-130)

ดังนั้น วัยรุ่นจึงเป็นวัยที่มีการพัฒนาอารมณ์ร่วมรู้สึกอย่างรวดเร็ว มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม อยากช่วยเหลือและพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น

1.2.3 พัฒนาการทางสังคม ทศนคติและพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นที่เด่นชัด ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น ประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนในวัยเด็กตอนปลายสอนให้รู้ว่า ถ้าต้องการเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่มเพื่อน จะต้องช่วยเหลือกลุ่ม นอกจากนี้ เด็กตอนปลายยังเรียนรู้ในโรงเรียนด้วยว่า สังคมคาดหวังให้เขาให้ความช่วยเหลือคนอื่น ๆ เช่น การช่วยเหลืองานเล็กๆ น้อยๆ ของห้องเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อหาเงินสำหรับการกุศล ในชั้นเรียนโดยเฉพาะวิชาสังคมศึกษาจะเน้นในเรื่องการบริการคนอื่น ๆ ดังนั้น วัยรุ่นส่วนมากจะทำสิ่งต่างๆ เพื่อคนอื่นมากขึ้น ผลของการเปลี่ยนทัศนคติเช่นนี้ ทำให้วัยรุ่นมีความกระตือรือร้นที่จะสนใจในกิจกรรมของคนอื่นมากขึ้น ต้องการช่วยคนอื่น ๆ แก้ไขปัญหา สาเหตุที่สำคัญของความพึงพอใจในการได้ช่วยเหลือผู้อื่น คือ การได้ปลดปล่อยทางอารมณ์ ทำให้วัยรุ่นมีความเชื่อมั่นมากขึ้นและเกิดความรู้สึกเห็นความสำคัญของตนเองในเวลาต่อมา (ประณต คำฉิม. 2549: 194) นอกจากนี้วัยรุ่นยังมีแนวโน้มในการให้ความสนใจเข้าร่วมในองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เฉพาะเรื่อง การเข้าเป็นสมาชิกในชมรมหรือองค์กรที่ตนปรารถนา พัฒนาการด้านบทบาทในสังคม เป็นบทบาทที่ซับซ้อน วัยรุ่นจะต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับบทบาทของตน ดังนั้น ในช่วงนี้วัยรุ่นจึงต้องแสวงหาแนวทางที่จะทำตนให้เป็นผู้ใหญ่ เนื่องจากการเจริญเติบโตทางกายเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความมั่นใจในตน จึงทำให้วัยรุ่นมีการรวมกลุ่มเพื่อน และการเข้ากลุ่มนี้จะทำให้เกิดกระบวนการปรับ และเปรียบเทียบทางสังคมระหว่างสมาชิก นับว่าเป็นการสนองตอบความต้องการทางสังคมอีกด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2545: 162-171)

จะเห็นว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก จึงทำให้วัยรุ่นมีการรวมกลุ่มกัน และการเข้ากลุ่มนี้จะทำให้วัยรุ่นเป็นที่ยอมรับ เห็นคุณค่าในตนเอง มีความอบอุ่นมั่นคงทางอารมณ์

มีโอกาสนในการพัฒนาทักษะทางสังคม สอนให้รู้จักวิธีอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ รู้จักรับฟังและอดกลั้นต่อทัศนคติของคนอื่น

1.2.4 พัฒนาการทางสติปัญญา เพียเจต์ (Piaget) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่สมองพัฒนาเต็มที่ และเริ่มที่จะแสดงบทบาทของผู้ใหญ่ วัยรุ่นเริ่มสลัดทิ้งปมด้อยในวัยเด็กและการอยู่ใต้อำนาจผู้ใหญ่ เริ่มเห็นตัวเองเท่าเทียมกับผู้ใหญ่ การที่วัยรุ่นต้องการเป็นผู้ใหญ่ เขาจึงต้องการที่จะเข้าไปอยู่ในโครงสร้างทางสังคมของผู้ใหญ่ ส่วนหนึ่งที่จะทำได้ก็โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านความคิดเห็นและอุดมการณ์ของสังคมผู้ใหญ่ ยิ่งไปกว่านั้น ความสามารถที่จะแยกความเป็นไปได้ออกจากความจริง ทำให้วัยรุ่นเข้าใจโลกของผู้ใหญ่ที่เป็นอยู่ และที่อาจจะเป็นไปได้ โดยเฉพาะในเรื่องอุดมคติ ความสามารถของวัยรุ่นที่จะเข้าใจสิ่งที่เป็นอยู่กับสิ่งที่อาจจะเป็นไปได้ ทำให้วัยรุ่นเป็นพวกต่อต้านเพื่ออุดมการณ์ วัยรุ่นเปรียบเทียบความเป็นไปได้กับความเป็นจริง เขาอาจพบว่าความเป็นจริงไม่เป็นไปตามอุดมคติ ทำให้กลายเป็นคนชอบวิพากษ์ วิจารณ์สิ่งต่าง ๆ วัยรุ่นบางคนจะพัฒนาความต้องการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงโลกให้ดีขึ้น (ประณต คำฉิม. 2549: 222, 227)

ดังนั้น วัยรุ่นจึงเป็นวัยที่มีพลังความคิด พลังสร้างสรรค์ มีอุดมการณ์ที่เข้มแข็ง และพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น การทำพฤติกรรมอาสา จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้วัยรุ่นเข้าใจตนเอง สังคม และสภาพแวดล้อม ความเข้าใจดังกล่าว ช่วยให้วัยรุ่นเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งในสังคม โดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตัว

1.3 ความหมายของพฤติกรรมอาสา

จากการสืบค้นข้อมูลพฤติกรรมอาสา (Volunteer behaviors) จากฐานข้อมูลมหาวิทยาลัยจำนวน 24 แห่ง (ThaiLis) และงานวิจัย นอกเหนือจากการใช้คำว่า พฤติกรรมอาสาในการสืบค้นแล้ว ผู้วิจัยพบว่ามีคำอื่นๆ อีก ได้แก่ การอาสาสมัคร (Volunteerism) จิตอาสา (Volunteer mind) จิตสาธารณะ (Public mind) พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial behavior) จากคำทั้งหมดที่กล่าวมานี้ เป็นกลุ่มของพฤติกรรมความช่วยเหลือที่สะท้อนให้เห็นถึงการสนับสนุนกันระหว่างบุคคล แต่พฤติกรรมอาสา มีความแตกต่างกับการช่วยเหลือสังคมประเภทอื่นๆ โดยมีความเป็นทางการมากกว่า (Formal Volunteering) ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การดำเนินการขององค์การด้านอาสา ต้องอาศัยระยะเวลาในการทำกิจกรรม มีการวางแผนก่อนที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรม โดยใช้วิจรณ์ญาณในการไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียของการเข้าร่วมเป็นอย่างดี กระบวนการตัดสินใจดังกล่าว จึงทำให้มีความแตกต่างจากกระบวนการช่วยเหลือผู้อื่นในเหตุการณ์เฉพาะหน้า ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีเวลาให้คิดน้อยในการช่วยเหลือ (Informal Volunteering) ดังนั้น พลังของการทำพฤติกรรมอาสา จึงมีแบบแผนและให้ประโยชน์กับสังคมภาพรวมได้มากกว่า (อนุ เจริญวงศ์ระยั. 2552: 18-19; อ้างอิงจาก Penner. 2002; 2004)

เมื่อพิจารณาความหมายของพฤติกรรมอาสา นักการศึกษาต่างให้ความหมาย สอดคล้องกันว่า พฤติกรรมอาสา หมายถึง การที่บุคคลอุทิศกำลังกาย กำลังใจ เวลา สติปัญญา และ เงินทองในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยมีได้คาดหวังผลตอบแทนเป็นเงิน (นันทรัตน์ ปริวิตธรรม. 2553: 26; กฤตยา ทัพวงษ์. 2552: 6; คมนา วัชรานินท์. 2546: 11; เอก สิทธิ พิสิฐพจมาน; และวรวุฒม์ สุวรรณระดา. 2551: 41; ศูนย์คุณธรรม. 2548: 41; ญัฐนิชากร ศรี ปริบูรณ์. 2550: 22; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2543: 17; Bartal-D. 1976: 3-5; สมพร เทพสิทธา. 2543: 14; สุกานดา นิ่มทองคำ. 2535: 23; วันดี ละอองทิพรส. 2540: 26) กระทำด้วยความสมัคร ใจ ไม่ใช่เพราะถูกบังคับหรือเพราะเป็นหน้าที่ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542: 1370; สมพร เทพสิทธา. 2543: 14; ศูนย์คุณธรรม. 2548: 41; ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2544: 33-37; อ้างอิงจาก Susan & Katerines. 2003; Cnaan; Handy; & Wadsworth. 1996; Bartal-D. 1976: 3-5) นำประโยชน์มาสู่ ผู้ทำพฤติกรรมอาสาและกลุ่มบุคคลที่สาม ซึ่งกลุ่มบุคคลที่สามนี้ไม่รวมบุคคลในครอบครัว เพื่อน และเพื่อนบ้าน (Warburton; & et al. 2001: 594; Law; & Shrek. 2008: 6; Cnaan; Handy; & Wadsworth. 1996) อีกทั้งยังได้รับความสุขใจเมื่อทำความดี (นันทรัตน์ ปริวิตธรรม. 2553: 26; สมพร เทพสิทธา. 2543: 14; ศูนย์คุณธรรม. 2548: 41) และเป็นพฤติกรรมที่กระทำไปด้วยความ ตั้งใจ มีการวางแผนที่จะอาสาช่วยเหลือภายใต้การจัดการขององค์กร แต่ไม่รวมการช่วยเหลือใน เหตุการณ์เฉพาะหน้า ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน อันส่งผลให้บุคคล ต้องช่วยเหลือผู้อื่น โดยมีได้ตั้งใจหรือวางแผนที่จะช่วยเหลือมาก่อน (กฤตยา ทัพวงษ์. 2552: 6; ปริญา ฤกษ์อรุณ. 2548: 30; และ อนุ เจริญวงศ์ระยับ. 2552: 20)

จากความหมายของพฤติกรรมอาสาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมอาสา หมายถึง การที่บุคคลอุทิศกำลังกาย กำลังใจ เวลา สติปัญญา สิ่งของ และเงินทองในการเข้าร่วมทำ กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทนในรูปแบบเงินจางรางวัลเป็นสำคัญ กระทำ ด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เพราะถูกบังคับหรือเพราะเป็นหน้าที่ นำประโยชน์มาสู่ผู้ทำพฤติกรรมอาสา และกลุ่มบุคคลที่สาม ซึ่งกลุ่มบุคคลที่สามนี้ไม่รวมบุคคลในครอบครัว เพื่อน และเพื่อนบ้าน อีกทั้งยัง ได้รับความสุขใจเมื่อทำความดี และเป็นพฤติกรรมที่กระทำไปด้วยความตั้งใจ มีการวางแผนที่จะ อาสาช่วยเหลือภายใต้การจัดการขององค์กร แต่ไม่รวมการช่วยเหลือในเหตุการณ์เฉพาะหน้า อัน ส่งผลให้บุคคลต้องช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีได้ตั้งใจ หรือวางแผนที่จะช่วยเหลือมาก่อน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปริมาณความมากน้อย และประเภทของพฤติกรรม อาสาที่ทำในนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เนื่องจากทาง มหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญกับการทำพฤติกรรมนี้ โดยได้บรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์หลักในด้าน การพัฒนาและเสริมสร้างปัญญาของนิสิต ซึ่งมีเป้าประสงค์หนึ่งคือ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและ มีอัตลักษณ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด นอกจากนี้ ทางมหาวิทยาลัยได้มีหลักการที่มุ่งหมายให้ กิจกรรมนิสิตเสริมสร้างกระบวนการคิด เพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ พัฒนาจริยธรรม คุณธรรม บุคลิกภาพ ความมีวินัย และจิตสำนึกสาธารณะ โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้งด้านกีฬา

ศิลปวัฒนธรรม วิชาการ และการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2550: 9) แต่การที่นิสิตจะจบการศึกษาระดับปริญญาตรีได้นั้น นิสิตจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยกำหนดรวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 8 กิจกรรม ได้แก่

ตาราง 1 กิจกรรมตามหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยกำหนด

กลุ่มกิจกรรม	ประเภทกิจกรรม		หมายเหตุ
	บังคับ	เลือก	
1.กิจกรรมมหาวิทยาลัย/คณะ	3	2	กิจกรรมบังคับ คือ กิจกรรมงานวันปฐมนิเทศ, วันไหว้ครู, ค่ายพัฒนานิสิตของมหาวิทยาลัย กิจกรรมเลือก คือ กิจกรรมที่จัดโดยมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย เช่น วันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ, วันพระราชทานปริญญาบัตร, วันสถาปนามหาวิทยาลัย, วันสถาปนาคณะ ฯลฯ
2.กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพ		2	คือ กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพ/จริยธรรม/ศิลปวัฒนธรรม/ ศาสนา/ ส่งเสริมสำนักความเป็นไทย/ โครงการส่งเสริมความรู้เรื่องโรคเอดส์/โครงการส่งเสริมความรู้เรื่องสิ่งเสพติด, การบริจาคโลหิตและกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ ฯลฯ ที่จัดโดยมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย
3.กิจกรรมจัดโดยองค์กรนิสิตหรือองค์กรภายนอก		1	คือ กิจกรรมที่จัดโดยองค์กรนิสิต (องค์การนิสิต สภานิสิต สโมสรนิสิต และชมรมต่าง ๆ) หรือองค์กรภายนอกที่นิสิตได้ไปเข้าร่วมกิจกรรมมา
รวม	3	5	รวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 8 กิจกรรม

ที่มา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2555). คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอน. หน้า 9.

การเข้าร่วมทำกิจกรรมตามหลักสูตรนี้ จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่านิสิตกระทำด้วยความสมัครใจหรือทำเพื่อต้องการตราประทับ และนิสิตทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้เท่าเทียมกันหมด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ให้นิยามเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำกิจกรรมอาสาที่จัดโดยมหาวิทยาลัยหรือนิสิตว่า ต้องไม่เป็นส่วนหนึ่งของคะแนนในวิชาใดๆ และเป็นกิจกรรมที่เพิ่มจาก 8 กิจกรรมที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ตามหลักสูตร

1.4 ความสำคัญ ประโยชน์ของการทำพฤติกรรมอาสา

การที่บุคคลมีพฤติกรรมอาสา รู้จักการให้ บุคคลนั้นก็จะได้รับด้วยในเวลาเดียวกัน หนึ่งในสิ่งที่เราได้รับคือ ความสุข ยิ่งการให้นั้นเต็มไปด้วยความปรารถนาดี ความสุขและความภาคภูมิใจก็ยิ่งทับทวี ทำให้ชีวิตมีพลังในการสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้กับสังคมอีกด้วย และศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2554: 6-7) กล่าวว่า การที่บุคคลมีพฤติกรรมอาสา นั้น เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม ขณะเดียวกัน มีงานวิจัยหลายฉบับที่ได้ทำการศึกษาถึงประโยชน์ของการทำพฤติกรรมอาสา โดยพบว่าให้ประโยชน์ดังนี้

1.4.1 ประโยชน์ทางด้านจิตใจ การทำพฤติกรรมอาสาจะทำให้มีสุขภาพจิตที่ดี (University of Michigan; citing Smith. 1999) ความเครียดและภาวะซึมเศร้าลดลง (Debbie. 2009: 388) ทำให้ผู้ที่ทำพฤติกรรมอาสาเกิดความพึงพอใจในชีวิตมากขึ้น (Buchanan; & Bardi. 2010: 235) มีการรับรู้ความสามารถของตนและรู้สึกว่าตนมีคุณค่า โดยเฉพาะในผู้สูงอายุที่ทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งข้อมูลจากสถาบันวิจัยเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา พบว่า สำหรับผู้สูงอายุ การทำพฤติกรรมนี้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ช่วยผ่อนคลายความเครียด (Onyx; & Warbuton. 2003: 65) นอกจากนี้ การทำพฤติกรรมอาสายังช่วยให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้นด้วย (Thoits; & Hewitt. 2001: 126 ; Howell; et al. 2003: 142; Pilliavin; & Siegl. 2007: 450; Borgonovi. 2008: 2321)

1.4.2 ประโยชน์ทางด้านร่างกาย ได้มีงานวิจัยหลายฉบับที่ศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ด้านสุขภาพจากการทำพฤติกรรมอาสา พบว่า ผู้ที่ทำพฤติกรรมอาสาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นจะมีสุขภาพร่างกายที่ดี (Thosits; & Hewitt. 2001) อายุยืนยาว (National & Community Service. 2007: 2; อ้างอิงจาก Sabin. 1993 ; Ragers. 1996; Musick; et al. 1999) และช่วยลดอัตราการเสียชีวิต (Konrath; et al. 2012: 87) มากกว่าผู้ที่ไม่กระทำพฤติกรรมอาสา และนักวิจัยหลายท่านได้ค้นพบว่า การทำพฤติกรรมอาสาเป็นการรักษาผู้ป่วยโรคเรื้อรังหรือป่วยอาการหนักอีกทางหนึ่ง นอกเหนือจากการรักษาทางการแพทย์ (Arnstein; et al. 2002: 94; Sullivan; & Sullivan. 1997: abstract)

1.4.3 ประโยชน์ทางด้านสังคม การทำพฤติกรรมอาสาจะช่วยเพิ่มทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้ดีขึ้น และทำให้มีเครือข่ายทางสังคมเพิ่มขึ้น เช่น ในวัยรุ่น ทำให้ได้เรียนรู้การให้ความเคารพและเข้าใจผู้อื่น กล่าวคือ การมีพฤติกรรมอาสา ทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาที่แต่ละคนประสบซึ่งอาจแตกต่างกันออกไป รวมถึงอารมณ์ความรู้สึก ความคิดเห็น และทัศนคติ สิ่งนี้ย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างกันของเพื่อนมนุษย์ (ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2551: 8-9) รวมทั้งกระตุ้นพัฒนาการด้านการเข้าใจสังคมและพฤติกรรมทางสังคม บุคลิกภาพก็

พัฒนาขึ้น เริ่มมีการวางแผนชีวิต และยอมรับบทบาททางสังคม (ประณต คำจิม. 2549: 227) สำหรับผู้ใหญ่ที่เคยมีความเชื่อทางลบลบต่อวัยรุ่น โดยมองว่าวัยรุ่นมักจะทำสิ่งต่างๆ ตามใจตนเอง ไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ แต่เมื่อวัยรุ่นได้แสดงให้เห็นในอีกมุมมองหนึ่ง นั่นคือ การทำพฤติกรรมอาสา ทำให้ความคิดของผู้ใหญ่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และส่งผลให้เกิดความร่วมมือของคนต่างวัยในการทำงานเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน ส่วนในบุคคลที่มีแนวโน้มของการทำพฤติกรรมต่อต้านสังคม การทำพฤติกรรมอาสา จะทำให้บุคคลเหล่านี้ดำเนินชีวิตไปในแนวทางที่ถูกที่ควร และช่วยลดแนวโน้มการเกิดพฤติกรรมที่ไม่ดี เช่น การติดแอลกอฮอล์ บุหรี่ การตั้งครมก่อนวัยอันควร และการทำร้ายผู้อื่น (Latham, Molly. n.d.) เมื่อวัยรุ่นเติบโตขึ้นก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณธรรม ที่สำคัญการทำพฤติกรรมอาสายังมีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติในแง่ของการมีชีวิตที่ปลอดภัย เนื่องจากทุกคนร่วมใจกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยไม่หวังผลตอบแทน ส่งผลให้สังคมเข้มแข็ง ชีวิตมีความมั่นคงมากขึ้น (กรรณิกา มาโน.2553: 7; อ้างอิงจาก คู่มือจิตอาสา Give and Volunteer Guide)

1.4.4 ประโยชน์ทางด้านกระบวนการคิด การทำพฤติกรรมอาสา ทำให้พัฒนาสติปัญญา ฝึกความคิดและการตัดสินใจ (วัลภา เทพหัสดิน. 2530: 130-132) ช่วยให้ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ นำทักษะเดิมที่มีอยู่มาใช้ โดยนำข้อมูลใหม่มารวมกับประสบการณ์เดิม อันเป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับตนเองมากขึ้น และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความรู้ ทำให้ค้นพบความสามารถที่ซ่อนอยู่ พัฒนาภาวะความเป็นผู้นำให้กับตนเอง โดยเฉพาะในวัยรุ่นที่ต้องตัดสินใจทำกิจกรรมที่ตนรับผิดชอบอยู่ จะทำให้ได้ใช้ทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการแก้ปัญหา (University of Michigan: online; citing Diane Hedin. 1989) รวมถึงการได้รู้จักวางแผน กำหนดวิธีการ และขั้นตอนการทำงาน (พิทยา สายหู. 2529: 235)

1.4.5 ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่สังคมได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมอาสา คือ การลดภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจ้างบุคลากรเข้ามาทำงานในหน้าที่นั้นๆ ดังเช่น จากการสำรวจจำนวนเยาวชนอาสาสมัครในประเทศสหรัฐอเมริกาในปี 1995 พบว่า มีเยาวชนอาสาสมัครถึง 13.3 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรที่เป็นเยาวชน โดยมีจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์การช่วยงานอาสาสมัครต่อคนเท่ากับ 3.5 ชั่วโมง รวมเป็น 2.4 พันล้านชั่วโมงในรอบ 1 ปี ซึ่งสามารถคิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจจากจำนวนเวลาที่ใช้ไปทั้งสิ้นเท่ากับ 7.7 พันล้านเหรียญ (ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2554: 8; อ้างอิงจาก Hamilton; & Hussain. n.d. : 4)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการทำพฤติกรรมอาสา นั้น มีได้ก่อให้เกิดประโยชน์เฉพาะแต่กับสังคมส่วนรวมหรือผู้รับเท่านั้น การทำพฤติกรรมอาสายังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ให้อีกด้วย

1.5 พฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น

ปัจจุบันประเทศต่างๆ พยายามส่งเสริมให้มีการทำกิจกรรมอาสามากขึ้น โดยเฉพาะในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีพลังแฝงในตัวมากมายและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิต มีความสนใจ

สิ่งแวดล้อมและอยากมีประสบการณ์แปลกใหม่ที่ท้าทายความสามารถ จึงสมควรส่งเสริมให้เรียนรู้ในสิ่งที่ดี เหมาะสมและเพิ่มความสามารถในทุกๆ ด้านไปพร้อมกัน การทำกิจกรรมอาสาในวัยรุ่นนั้นมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ ซึ่งมีความหลากหลายไปตามความต้องการของสังคม แบบแผนของการทำกิจกรรมอาสาและบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม ฟรานาแกนและคณะ (Flanagan; et al. 1999) ได้รายงานว่ อาสาสมัครวัยรุ่นจากประเทศในแถบยุโรปตะวันออก ยุโรปกลางและวัยรุ่นจากออสเตรเลียส่วนใหญ่ชอบเข้าร่วมงานอาสาสมัครในโครงการปกป้องสิ่งแวดล้อม ส่วนอาสาสมัครวัยรุ่นในสาธารณรัฐเช็กและออสเตรเลีย มักจะทำอาสาสมัครในงานดับเพลิงและช่วยชีวิตคนอื่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา วัยรุ่นจะเข้าร่วมทำงานในกิจกรรมระดมทุน ส่วนผู้ที่ทำงานอาสาสมัครเป็นประจำก็จะเป็นครูสอนพิเศษให้แก่เด็ก ๆ

สำหรับประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2551: 1-10) ได้จัดทำทำเนียบอาสาสมัครประเภทต่างๆ ของส่วนราชการและเอกชน พบว่า อาสาสมัครส่วนใหญ่ทำงานอาสาสมัคร ด้านส่งเสริมความมั่นคงของชาติและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม และการช่วยเหลือในการป้องกัน บรรเทาสาธารณภัย

กฤตยา ทัพวงษ์ (2552: 9) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมอาสาตามทัศนคตินักศึกษาจะสามารถทำกิจกรรมได้เป็น 6 ประเภท คือ

- 1) กิจกรรมเกี่ยวกับการเมือง เช่น การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้งภายในมหาวิทยาลัย และเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้งภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นต้น
- 2) กิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษา เช่น เข้าร่วมกิจกรรมอาสาตีวงหนังสือให้รุ่นน้อง เข้าร่วมอาสาสอนหนังสือเด็ก และเข้าร่วมอาสาสอนหนังสือคนพิการ เป็นต้น
- 3) กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น เข้าร่วมอาสาทำความสะอาดบริเวณมหาวิทยาลัย เข้าร่วมอาสาณรงค์ภาวะโลกร้อน เข้าร่วมอาสาณรงค์การทิ้งขยะให้ลงถัง เข้าร่วมอาสาณรงค์การประหยัดน้ำ เข้าร่วมอาสาณรงค์การรักษาแม่น้ำลำคลอง เข้าร่วมอาสาณรงค์การประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง และเข้าร่วมอาสาปลูกป่า เป็นต้น
- 4) กิจกรรมเกี่ยวกับโรงพยาบาล หรือสุขภาพอื่นๆ เช่น เข้าร่วมอาสาให้ความรู้เรื่องเอ็ดส์ เข้าร่วมอาสาให้ความรู้เรื่องพิษภัยของบุหรี่ และเข้าร่วมอาสาณรงค์การงดดื่มสุรา เป็นต้น
- 5) กิจกรรมเกี่ยวกับสังคม เช่น เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครรับบริจาคสิ่งของ และนำไปแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ประสบภัยต่างๆ เข้าร่วมเป็นอาสาเพื่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เข้าร่วมอาสาดูแลผู้สูงอายุ เข้าร่วมอาสาดูแลคนพิการ และเข้าร่วมอาสาดูแลเด็ก เป็นต้น
- 6) กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา เช่น เข้าร่วมเป็นอาสาทำกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น ช่วยงานโรงครัว กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ

นอกจากนี้ ยังมีการสำรวจและงานวิจัยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา
ในวัยรุ่นที่ผ่านมา ดังเช่น

รายงานการวิจัยของสุริยเดว ทรีปาตี (2553: 24) เรื่องคุณภาพวัยรุ่น กรณีศึกษา
นักเรียนสายสามัญ และสายอาชีพในเขต กทม. ชลบุรี เชียงใหม่ นครราชสีมา และสงขลา จำนวน
3,000 คน โดยอาศัยเครื่องมือตัวชี้วัดต้นทุนชีวิตของเยาวชน (Developmental Assets) พบว่า 2
อันดับแรกของต้นทุนชีวิตที่วัยรุ่นประเมินตนเองมีน้อยที่สุด ลำดับที่ 1. การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน
อย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 28.2)

และกระทรวงวัฒนธรรมและสถาบันรามจิตติ (2548: 1) ได้สำรวจทัศนคติและ
พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับการมีสำนักสาธารณะ ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3,360 คน
ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา จนถึงอุดมศึกษา ทั้งหมด 7 ภาค รวม 14
จังหวัด ได้แก่ ภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการสำรวจพบว่า มีกลุ่มตัวอย่างถึง
ร้อยละ 60.1 ที่รู้สึกสงสารผู้ประสบภัยแต่ก็ไม่ได้ลุกขึ้นมาช่วยอะไร

แต่จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของเด็กและเยาวชนที่รับ
ทุนการศึกษาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กและเยาวชนที่รับใน
การศึกษาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จากส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ระดับมัธยม
ศึกษาตอนต้นถึงระดับอุดมศึกษา จำนวน 352 คน ผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวมของ
พฤติกรรมจิตอาสา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 (จากมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ) แสดงว่า เด็กและ
เยาวชนที่ได้รับทุนการศึกษาสำนักงานทรัพย์สินฯ แสดงพฤติกรรมจิตอาสา อยู่ในระดับปฏิบัติบ่อย
มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมจิตอาสาด้านการช่วยเหลือผู้อื่นอยู่ใน
ระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ด้านการเสียสละต่อสังคมอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง มี
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 การมุ่งมั่นพัฒนาสังคมอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 และ
ด้านจิตสำนึกสาธารณะอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 (นันทรัตน์ ปรีวติธรรม.
2553: 107)

รวมถึงงานวิจัยของ สุดาพรรณ บินนอก (2552: 79) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิต
อาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 720 คน ผลการวิจัยพบว่า
นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจิตอาสาอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (3.56 จากมาตรฐาน
ค่า 5 ระดับ) โดยนิสิตส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 63.47 มีระดับจิตอาสาอยู่ในระดับปานกลาง และมี
นิสิตร้อยละ 35.83 ที่มีระดับจิตอาสาในระดับสูง นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์จิตอาสาที่แสดงออกในแต่ละ
ด้านพบว่า ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง (3.09) ด้านการเสียสละเพื่อสังคม อยู่ใน
ระดับสูง (3.76) และด้านการช่วยเหลือผู้อื่น อยู่ในระดับสูง (3.82)

กฤตยา ทัพวงษ์ (2551: 54-55) ได้ศึกษาการทำกิจกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร ผลงานวิจัยพบว่า มีนิสิตนักศึกษาที่เคยทำกิจกรรมอาสาสูงถึงร้อยละ 88.3 โดย

กิจกรรมที่ทำมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ กิจกรรมเข้าร่วมอาสาทำความสะอาดบริเวณมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 57.6) กิจกรรมอาสาตีหนังสือให้เพื่อนหรือรุ่นน้อง (ร้อยละ 53.0) และกิจกรรมเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครรับบริจาคสิ่งของแจกจ่ายแก่ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ประสบภัยต่างๆ (ร้อยละ 51.8) ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ กิจกรรมเข้าร่วมอาสาดูแลคนพิการ (ร้อยละ 18.0) กิจกรรมเข้าร่วมอาสาสอนหนังสือคนพิการ (ร้อยละ 19.3) และกิจกรรมเข้าร่วมอาสาดูแลคนชรา (ร้อยละ 20.8) ตามลำดับ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยทำกิจกรรมอาสา มีร้อยละ 11.7 ซึ่งในจำนวนนี้มีผู้คิดว่าในอนาคต หากมีโอกาสจะทำกิจกรรมอาสา (ร้อยละ 51.1) ขณะที่ร้อยละ 48.9 ของผู้ที่ไม่เคยทำกิจกรรมอาสาคิดว่า ในอนาคตแม้มีโอกาสที่จะทำกิจกรรมอาสา ก็คงไม่ทำ เนื่องจากคิดว่าตนไม่มีเวลา

จากงานวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การทำพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่นมีความหลากหลาย มากน้อยแตกต่างกันไป จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น โดยมุ่งเน้นศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย เพราะกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายนั้น เป็นวัยที่มีพลังแฝงในตัวมากมาย เริ่มและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิต มีการเตรียมตัวเพื่อการเป็นพลเมืองดี เริ่มมีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม

1.6 การวัดพฤติกรรมอาสา

กฤตยา ทัพวงษ์ (2552: 34) ได้ทำการวัดพฤติกรรมอาสา โดยใช้ตัวบ่งชี้จากการปฏิบัติกิจกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา จำนวน 1 ข้อใหญ่ (24 ข้อย่อย) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ เคย ให้ 1 คะแนน ส่วนไม่เคยให้ 0 คะแนน

คมนา วัชรธานินทร์ (2546: 73) ได้ทำการวัดพฤติกรรมอาสาสมัคร โดยให้ผู้ตอบรายงานตำแหน่งหน้าที่อาสาในชมรม/ สมาคม/ โครงการที่ตนสังกัดอยู่ ด้วยวิธีมาตราประเมิน 4 หน่วยประกอบ จากประธาน กรรมการ สมาชิก และไม่ได้เป็นอาสาเลย ซึ่งจะได้คะแนนจาก 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ และให้ผู้ตอบรายงานจำนวนวันที่ตนดำรงตำแหน่งและทำงานอาสาตั้งแต่วันแรก จนถึงวันปัจจุบันที่ทำงานอาสานั้น และให้คะแนนปริมาณความถี่ของการเข้าร่วมประชุม ด้วยวิธีมาตราประเมิน 5 หน่วยประกอบ จาก “ทุกครั้ง” ถึง “ไม่เคยเลย” โดยจะได้คะแนนจาก 40, 30, 20, 10 และ 1 ตามลำดับ ซึ่งถ้าผู้ตอบมีการทำกิจกรรมอาสาในปัจจุบันมากกว่า 1 ชมรม/ สมาคม/ โครงการ จะให้ผู้ตอบรายงานโครงการอาสาอื่นๆด้วย โดยคิดคะแนนพฤติกรรมอาสา ดังนี้

โครงการที่ 1 (ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันคูณกับจำนวนวันของการดำรงตำแหน่งนั้น คูณกับปริมาณความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น) บวกด้วยโครงการที่ 2 ถ้ามี (ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันคูณกับจำนวนวันของการดำรงตำแหน่งนั้น คูณกับปริมาณความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น) บวกด้วยโครงการอื่น

ถ้ามีผู้ที่ได้คะแนนสูง แสดงว่า ผู้ตอบมีพฤติกรรมอาสาในปัจจุบันมาก สำหรับผู้ที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่า ผู้ตอบมีพฤติกรรมอาสาในปัจจุบันน้อย

นันทรัตน์ ปรีวัชรธรรม (2553: 65-68) ได้ทำการวัดพฤติกรรมจิตอาสา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ด้านการเสียสละต่อสังคม ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ด้านจิตสำนึกสาธารณะ จำนวนทั้งหมด 37 ข้อ โดยใช้คำถามเชิงประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ ปฏิบัติสม่ำเสมอ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัติน้อยครั้ง ปฏิบัติน้อยที่สุด สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน จะให้คะแนนจาก 5, 4, 3, 2, และ 1 จากปฏิบัติสม่ำเสมอ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัติน้อยครั้ง และปฏิบัติน้อยที่สุด ตามลำดับ

อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552: 78-79) ได้ทำการวัดการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว ประกอบด้วย 1. ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม ใน 3 ชั้นตอนหลัก คือ 1.1 ชั้นการวางแผนและการเตรียมการ 1.2 ชั้นดำเนินงาน 1.3 ชั้นการประเมินผลและการประชุมสรุปผลการดำเนินงานทั้งโครงการ โดยแบบวัดมีลักษณะเป็นประโยคคำถามจำนวน 9 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 4 ระดับ จากได้รับมอบหมายและเข้าร่วมทุกครั้ง ได้รับมอบหมายแต่เข้าร่วมไม่ครบทุกครั้ง ได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมแต่ไม่เข้าร่วม และไม่ได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมนี้ สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน จะให้คะแนนจาก 4, 3, 2, 1 จากระดับมากไปหาน้อยของแต่ละพฤติกรรม กรณีที่ผู้ตอบรู้ว่าชมรมมีการดำเนินกิจกรรมใด และไม่ได้ระบุลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมกับชมรม จะให้คะแนนเท่ากับ 1 ดังนั้น ผู้ตอบที่ได้คะแนนจากแบบวัดในแต่ละข้อสูง เป็นผู้ที่มีระดับการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอสูงกว่าผู้ตอบที่มีคะแนนในแต่ละข้อต่ำ 2. เจตคติต่อการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ 2.1 ความรู้คิดเชิงประเมินค่า 2.2 ความรู้สึกชอบ และ 2.3 ความพร้อม โดยวัดจากแบบวัดจำนวน 18 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นประโยคบอกเล่า ประกอบด้วย มาตราประเมินค่า 6 ระดับ จาก เห็นด้วยที่สุด, เห็นด้วย, ค่อนข้างเห็นด้วย, ค่อนข้างไม่เห็นด้วย, ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยที่สุด สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน มี 2 กรณี คือ กรณีข้อความทางบวก จะให้คะแนนจาก 6, 5, 4, 3, 2, และ 1 จากเห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยที่สุด ส่วนกรณีข้อความทางลบ จะให้คะแนนจาก 1, 2, 3, 4, 5, และ 6 จากเห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยที่สุด ตามลำดับ ดังนั้น ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดในแต่ละข้อสูง เป็นผู้ที่มีระดับการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอสูงกว่า ผู้ตอบที่มีคะแนนในแต่ละข้อต่ำ

ฟินเคลสไตน์; เพ็นเนอร์; และ แบรินนิค (Finkelstein; Penner; & Brannick. 2005) ได้ทำการวัดระดับความเกี่ยวข้อง และระยะเวลาการทำกิจกรรมของอาสาสมัครที่ทำกิจกรรมในหน่วยให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากชุมชน โดยใช้ตัวบ่งชี้ 2 ตัว ได้แก่ 1) จำนวนเวลาที่ใช้ในการทำงานอาสาสมัคร โดยให้เลือกตอบเพียงหนึ่งจาก 5 ทางเลือก ได้แก่ น้อยกว่าหนึ่งวันต่อเดือน ระหว่าง 1 ถึง 3 วันต่อเดือน ประมาณ 1 วันต่อสัปดาห์ หลายวันต่อสัปดาห์ และทุกวัน 2) ระยะเวลาที่ได้ทำกิจกรรมอาสาสมัครมาแล้ว มีตัวเลือกคือ น้อยกว่า 3 เดือน ระหว่าง 3 ถึง 6 เดือน ระหว่าง 7 ถึง 11 เดือน ระหว่าง 1 ถึง 2 ปี และยาวนานกว่า 2 ปี

เพ็นเนอร์; และฟินเคลสไตน์ (Penner; & Finkelstein. 1998) ได้ทำการวัดระดับความเกี่ยวข้องและระยะเวลาของการทำกิจกรรม โดยใช้ตัวบ่งชี้ 2 ตัว ได้แก่ 1) จำนวนเวลาที่ใช้ในการทำงานอาสาสมัคร โดยให้เลือกตอบเพียงหนึ่งจาก 5 ทางเลือก ได้แก่ น้อยกว่าหนึ่งวันต่อเดือน ระหว่าง 1 ถึง 3 วันต่อเดือน ประมาณ 1 วันต่อสัปดาห์ หลายวันต่อสัปดาห์ และทุกวัน 2) จำนวนครั้งที่อาสาสมัครเข้าร่วมประชุมกับองค์กรสามเดือนหลังสุด มี 5 ตัวเลือก ตั้งแต่ไม่เคยเลยถึงมากกว่า 4 ครั้ง

กรู๊ป; และพิไลวิน (Grube; & Piliavin. 2000) ทำการวัดระดับการทำกิจกรรมอาสาของอาสาสมัครสมาคมโรคมะเร็งแห่งอเมริกา โดยวัดจำนวนชั่วโมงต่อเดือนที่อุทิศให้แก่การทำกิจกรรมของสมาคมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การระดมทุน การให้การศึกษ และการช่วยเหลือด้านสุขภาพ โดยการศึกษาจะใช้จำนวนชั่วโมงด้านต่าง ๆ รวมกัน และถามเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงที่อุทิศให้กับอาสาสมัครคนอื่นในองค์กรในแต่ละเดือนด้วยเช่นกัน

ลอร์; และเชค (Law; & Shek. 2011) ทำการวัดพฤติกรรมอาสาของวัยรุ่นจีนในฮ่องกง จากจำนวนชั่วโมงที่ทำงานอาสาสมัครใน 12 เดือนที่ผ่านมา

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวัดพฤติกรรมอาสาในนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการปรับปรุงเนื้อหาจากแบบวัดพฤติกรรมอาสาของกฤตยา ทัพวงษ์ (2552) ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยให้ผู้ตอบรายงานความถี่ของการทำกิจกรรมอาสาในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาของวัยรุ่น

พฤติกรรมอาสาอันเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับบุคคล โดยเฉพาะในวัยรุ่นซึ่งถือได้ว่า เป็นกลุ่มคนที่สำคัญที่ควรได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดี จึงได้มีผู้สนใจพยายามที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสาของวัยรุ่น เพื่อนำไปสู่กระบวนการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมนี้มากขึ้นในทุกๆ สังคม จากการที่ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสาออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ

2.1 ปัจจัยทางสังคม

คนเราได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม อันเป็นกระบวนการที่จะหล่อหลอมและถ่ายทอดคุณลักษณะที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้นแก่บุคคลเพื่อให้คนในสังคมพัฒนาและมีพฤติกรรมเป็นไปตามที่สังคมคาดหวังไว้ โดยกระบวนการนี้จะมีตัวแทนทางสังคมเป็นผู้ควบคุมพฤติกรรม อันได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา เพื่อน สังคม และสื่อมวลชน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ครอบครัวกับการทำพฤติกรรมอาสา ครอบครัว เป็นหน่วยทางสังคมกลุ่มแรกที่เป็นตัวแทนในการอบรมสั่งสอนเพื่อปลูกฝังและหล่อหลอมให้รู้ว่สิ่งใดควรทำและไม่ควรทำ ซึ่งสามารถ

ใช้วิธีการอบรมทางตรงและทางอ้อม ครอบครัวยิ่งเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีหน้าที่ในการถ่ายทอด รวมทั้งขัดเกลาพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพให้เป็นไปตามบทบาทและความคาดหวังของสังคม ความรัก ความอบอุ่น ความใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่ ลูก จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ช่วยให้บุคคลเกิดจิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวม (สุพจน์ ทรายแก้ว. 2546; และไพบูลย์ วัฒนธรรมศิริ; และสังคม สัจจร. 2543) รวมถึงพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัวยังมีอิทธิพลต่อเด็กเพราะเด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้นเพื่อยึดเป็นแนวปฏิบัติของตน ดังเช่น งานวิจัยของยุพา บุญอำนาจสุข (2545: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการทำความดีของเยาวชนเพื่อสังคม: กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนวัดบวรนิเวศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึง 6 ผลการศึกษาพบว่า การเป็นแบบอย่างของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีจิตใจเมตตากรุณา เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เยาวชนทำความดีเพื่อสังคม และหากพ่อแม่ใช้เหตุผลในการเลี้ยงดู มีการสนับสนุนให้วัยรุ่นทำพฤติกรรมอาสา ก็จะส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมอาสาเพิ่มขึ้นเช่นกัน (คมนา วัชรานินท์. 2546 : 93; สุกานดา นิมทองคำ. 2535: 82) นอกจากนี้ในการศึกษาอิทธิพลของครอบครัวต่อการทำพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่นของลอว์ (Law. 2008) พบว่า ความเชื่อ และการเป็นต้นแบบของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสา ส่วนการให้รางวัล และการบีบบังคับจากครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมอาสา

สถาบันการศึกษา/ครูกับการทำพฤติกรรมอาสา สถาบันการศึกษา นับได้ว่าเป็นสถาบันที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสถาบันครอบครัว เพราะวัยรุ่นต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในสถาบันการศึกษามากพอๆ กับที่บ้าน สถานที่นี้จึงเป็นแหล่งให้ความรู้และประสบการณ์นอกบ้านของวัยรุ่น ทำให้ได้รู้จักชีวิต เรียนรู้โลกกว้าง กิจกรรมที่วัยรุ่นทำร่วมกันเป็นรากฐานของความสัมพันธ์ทางสังคมในวัยผู้ใหญ่ ให้รู้จักปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคม การเรียนรู้เรื่องการช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ รู้จักเป็นผู้ให้และผู้รับ (ชมลวรรณ เหล่าวิทยานุรักษ์. 2545: 20) ที่สำคัญ ครูอาจารย์ก็สามารถช่วยเสริมย้ำ และกระตุ้นให้วัยรุ่นทำพฤติกรรมอาสามากขึ้น โดยการสนับสนุนในเรื่องของทุน การให้ข่าวสาร (อ้อมใจ วงษ์มณฑา. 2553: 91) ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นอกจากนี้ ครูยังเป็นต้นแบบและเป็นผู้หล่อหลอมเด็กให้เป็นคนดีได้ โดยเฉพาะวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการคนที่เข้าใจ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ญัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550: 144) ได้ทำการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 675 คน ผลการศึกษาพบว่า แบบอย่างจิตอาสา และการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับครูมีอิทธิพลต่อการเกิดจิตอาสาของวัยรุ่นเช่นกัน

ในส่วนของกลุ่มเพื่อนนั้น วัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับเพื่อน และเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก เด็กที่เข้าร่วมกลุ่มจะประพฤติปฏิบัติตามวัฒนธรรมกลุ่ม เพื่อที่จะได้รับการสนองตอบความต้องการทางสังคมพื้นฐาน เช่น คำยกย่อง ฐานะตำแหน่ง มีเพื่อนที่เข้าใจและร่วมทุกข์ร่วมสุข และเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กชายและหญิงได้รู้จักคุ้นเคยกัน เรียนรู้ที่จะประพฤติตนตามบทบาททาง

เพศ จึงกล่าวได้ว่า เพื่อนมีความสำคัญต่อเด็กวัยรุ่นมาก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. 2548: 143) ซึ่งปรากฏให้เห็นในงานวิจัยหลายฉบับว่า เพื่อน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นทำพฤติกรรมอาสา ดังเช่น งานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญ (ชนิดา ทองมีเหลือ; และคณะ. 2550: 89; พรพรม พรรดพวก. 2550: 82; และมา. 2003) นอกจากนี้ กฤตยา ทักพวงษ์ (2552: 72) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 769 คน ผลการศึกษาพบว่า จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่พบว่า ถ้าเพื่อนในกลุ่มของวัยรุ่นมีจิตอาสา ก็จะส่งผลให้วัยรุ่นมีจิตอาสาด้วย (ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. 2551: 148)

สำหรับสังคม/ชุมชน บุคคลในสังคมเป็นปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่น คนเราสามารถที่จะเรียนรู้พฤติกรรมโดยเพียงแต่สังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบเท่านั้น หมายความว่า ถ้ามีต้นแบบแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือคนอื่นแล้วได้ผลตอบแทนที่ดี ก็จะมีแนวโน้มว่าคนที่ได้เห็นการกระทำนั้นจะกระทำตามต้นแบบนั้นมาก ในสังคมโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นที่ใดรวมทั้งในองค์กรหรือหน่วยงาน มีบรรทัดฐานอยู่ว่า การช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่นายกองและถือว่าเป็นความรับผิดชอบทางสังคม (สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2546: 300-301) เห็นได้จากงานวิจัยของณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550: 146) ที่พบว่า หากบุคคลสำคัญในสังคม/ชุมชนมีจิตอาสาก็จะส่งผลให้วัยรุ่นมีจิตอาสาด้วย ที่เป็นเช่นนี้เพราะบุคคลสำคัญในสังคม ได้แก่ ผู้นำประเทศ ศิลปิน ดารา บุคคลสาธารณะ เป็นตัวแบบที่มีลักษณะเด่นแตกต่างจากตัวแบบเดิมๆ ที่วัยรุ่นได้พบ การแสดงออกของตัวแบบดังกล่าว จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2547: 67) พบว่า บุคคลสำคัญในสังคมมีอิทธิพลในการคิดทำประโยชน์ต่อสังคม และมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกต่อสังคม

นอกจากนี้ สื่อมวลชน ยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญ และมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมในด้านต่างๆ ได้แก่ คุณค่า ความเชื่อ แบบอย่างความประพฤติ จิตสำนึกที่ถูกต้องให้แก่คนในสังคม (สุพจน์ ทราญแก้ว. 2546; ไพบุญย์ วัฒนธรรมศิริ; และสังคม สัจจจร. 2543) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้ข้อมูลข่าวสาร สื่อมวลชน มีอิทธิพลและมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ดังเช่น งานวิจัยของสุดาพรธน บินนอก. 2551: 74-82) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศึกษาปัจจัยสื่อมวลชน 1 ตัว ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ ผลการศึกษาพบว่า การนำเสนอข่าวสารการช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนาของสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลทำให้นิสิตเกิดจิตอาสา ซึ่งสอดคล้องกับสุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2547: 69) พบว่า นิสิตที่ได้รับกระบวนการพัฒนาจิตสำนึกจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสำนึกต่อสังคม และจากการประมวลผลวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็กกับวัยรุ่น พบว่า สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ มีอิทธิพลต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็กทั้ง

ด้านบวกและด้านลบ (งามตา วรินทร์านนท์. 2545) จะเห็นได้ว่า สื่อนั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก

จากเอกสารข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสา ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา เพื่อน ชุมชน และสื่อมวลชน ซึ่งเป็นสถาบันที่มีความสำคัญที่จะหล่อหลอมบุคคลให้เกิดพฤติกรรมอาสา

2.2 ปัจจัยส่วนบุคคล

2.2.1 ลักษณะทางประชากร

การทำพฤติกรรมอาสา ผู้ที่กระทำพฤติกรรมจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะลักษณะทางประชากร ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่ศึกษา และสาขาวิชา เป็นต้น

เพศ

เป็นลักษณะทางประชากรที่ได้รับมาแต่กำเนิดของบุคคล เมื่อเป็นสมาชิกของกลุ่มเพศจะเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคลตลอดจนพัฒนาการต่างๆ ในแต่ละช่วงวัยก็มีความแตกต่างกันด้วย ความแตกต่างของเพศ ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมอาสาต่างกัน คาร์อล กิลลิแกน ผู้ร่วมงานกับโคลเบอร์ก ชี้ให้เห็นว่า โคลเบอร์กได้พัฒนาวิธีการให้คะแนนด้านจริยธรรมจากกลุ่มตัวอย่างเพศชาย เมื่อทำการวัดจริยธรรมของวัยรุ่นชายและหญิงตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก พบว่าวัยรุ่นเพศหญิง โดยเฉลี่ยจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้น 3 ในขณะที่วัยรุ่นเพศชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้น 4 อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยไม่ได้แสดงให้เห็นว่า ระดับการตัดสินใจจริยธรรมของเพศหญิงต่ำกว่าของเพศชาย แต่เป็นการแสดงให้เห็นความจริง เพศหญิงตัดสินใจประเด็นทางจริยธรรมจากมุมมองที่ต่างออกไป ในขณะที่เพศชายให้ความสำคัญกับความยุติธรรมเพื่อปกป้องสิทธิ กฎเกณฑ์และหลักการ แต่เพศหญิงจะให้ความสำคัญกับความห่วงใยและการเอาใจใส่คนอื่น ๆ ตลอดจนความไวต่อความรู้สึกและความถูกต้อง ผู้หญิงให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อมวลมนุษยชนมากกว่าหลักการเชิงนามธรรม (ประณต คำจิม. 2549: 237) นอกจากนี้ อีกลีและครอว์ลีย์ (Eagly & Crowley. 1986) นักจิตวิทยาสังคม ได้รวบรวมผลการวิจัยมากกว่า 170 ชิ้นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ พบว่า ผู้ชายและผู้หญิงมีความแตกต่างกันในการแสดงพฤติกรรม การช่วยเหลือผู้อื่น โดยผู้ชายมักแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือในรูปแบบของความกล้าหาญแบบวีรบุรุษ ในขณะที่ผู้หญิงนิยมแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือแบบอาสาสมัครที่ต้องใช้เวลาในการกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอริยา คูหา และสุวิมล นราองอาจ. 2553: 76; สุดาพรรณ บินนอก. 2552: 81; กฤตยาภรณ์ เจริญทรัพย์. 2547: 45; สุกานดา นิมทองคำ. 2535: 88; ลอร์ (Law. 2008); มา (MA. 2003); เอกเคิล; และบาร์เบอร์ (Eccles & Barber. 1999); ฟรานาแกน; และคณะ (Flanagan; et al. 1998) ที่ศึกษาเพศกับพฤติกรรมอาสา พบว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมอาสาสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผลงานวิจัยจำนวนหนึ่งกลับพบว่า เพศไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสา กล่าวคือ เพศชายและเพศหญิงทำกิจกรรมอาสาไม่แตกต่างกัน (อดิศร พงษ์ศรี.

2546: 52; ฌฐณินชากร ศรีบริบูรณ์. 2551: 122; และกฤตยา ทัพวงษ์. 2552: 63; มาณิตา พรวราภา. 2552: 54)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรเพศส่วนใหญ่ พบว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าเพศชาย ผลการวิจัยข้างต้น จึงนำไปสู่การตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพศหญิงมีพฤติกรรมอาสาสมัครกว่านิสิตเพศชาย

ระดับชั้นปีที่ศึกษา

เป็นตัวแปรหนึ่งที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร กล่าวคือ บุคคลที่มีอายุต่างกันย่อมมีประสบการณ์ ความถนัด และทักษะที่แตกต่างกัน รวมถึงการมีภาวะผู้นำซึ่งจะนำไปสู่การทำกิจกรรมอาสาสมัคร และชักชวนให้ผู้อื่นทำกิจกรรมตามไปด้วย จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องพบความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีกับพฤติกรรมอาสาสมัคร ดังเช่น งานวิจัยของกฤตยา ทัพวงษ์ (2552: 66) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมอาสาสมัครของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 769 คน พบว่า ชั้นปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของมาณิตา พรวราภา (2552: 55) ได้ศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ชั้นปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ มีงานวิจัยที่ทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาสมัครโดยจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา เช่น งานวิจัยของอริยา คูหา; และสุวิมล นราองอาจ ได้ศึกษาจิตสาธารณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2554: 89) พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และ 3 มีจิตสาธารณะสูงกว่าชั้นปีที่ 2 และ 1 รวมถึงงานวิจัยของอรพินทร์ ชูชม; อัจฉรา สุขารมณ; และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2549: 24) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย พบว่า ระดับชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกทางปัญญา โดยนักเรียนที่ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจิตสาธารณะสูงกว่าเยาวชนที่ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของลอร์ (2008: 140) ศึกษาการเข้าร่วมทำงานอาสาสมัครของนักเรียนมัธยมศึกษาในฮ่องกง พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวนครั้งและจำนวนชั่วโมงในการทำงานอาสาสมัครสูงกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่มีผลงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ไม่สอดคล้องกับผลที่กล่าวไปข้างต้น เช่น งานวิจัยของฌฐณินชากร ศรีบริบูรณ์ (2551: 122) ที่ทำการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 675 คน ผลการศึกษาไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจิตอาสาระหว่างนักเรียนที่ศึกษาต่างระดับชั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และงานวิจัยของสุดาพรรณ บินนอก (2551: 74) ที่ทำการศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาในนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 720

คน ผลการศึกษาไม่พบความแตกต่างของจิตอาสาระหว่างนิสิตระดับปริญญาตรีที่ศึกษาต่างระดับชั้นปี

จากการศึกษาในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรระดับชั้นปีส่วนใหญ่พบว่า ผู้เรียนที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่สูงกว่า มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าผู้เรียนที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่า ผลการวิจัยข้างต้น จึงนำไปสู่การตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่สูงกว่า มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่านิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่า

สาขาวิชาที่เรียน

เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของนิสิตสาขาวิชาที่เรียนจะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ในแง่มุมมองที่แตกต่างกัน จึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำพฤติกรรมอาสา ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของอริยา คูหา และสุวิมล นราองอาจ (2553: 76) ศึกษาจิตสาธารณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 379 คน พบว่า นักศึกษาที่สังกัดคณะต่างกัน มีจิตสาธารณะทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมถึงงานวิจัยของคมนา วัชรานินท์ (2546: 4) ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยพบว่า นักศึกษาที่มีปริมาณการเรียนสังคม-พฤติกรรมศาสตร์มาก เป็นผู้ที่ทำพฤติกรรมอาสาในปัจจุบันมากกว่าผู้ที่มีปริมาณการเรียนสังคม-พฤติกรรมศาสตร์น้อย เช่นเดียวกับงานวิจัยของสุวิมล ว่องวานิช; และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2543: 76) ได้ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งหวังความสำเร็จของส่วนรวม นิสิตนักศึกษาสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จะมีคุณธรรมตามการรับรู้ด้านเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน สูงกว่าสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภาวนา ใจประสาท (2534: 127) ได้ศึกษาการดำรงชีวิตของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 600 คน พบว่า นักศึกษาที่มีสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีการดำรงชีวิตด้านการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่งานวิจัยของสุดาพรรณ บินนอก (2551: 79) ที่ทำการศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาในนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 720 คน ผลการศึกษาพบว่า นิสิตสายวิทยาศาสตร์ และสายศิลปศาสตร์มีระดับจิตอาสาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และงานวิจัยของสายพิณ สุดคะนึง (2536: 43) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า ขณะที่นิสิตสังกัดอยู่ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต

จากการศึกษาในส่วนนี้ สรุปได้ว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรสาขาวิชาส่วนใหญ่พบว่า กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยข้างต้น จึงนำไปสู่การตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒที่เรียนกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมอาสาสูงกว่านิสิตเรียนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

2.2.2 ปัจจัยภายในบุคคล

แบนดูรา (ประณต คำนิม. 2549: 89; อ้างอิงจาก Bandura. 1925) กล่าวว่า มนุษย์มีการรู้จัก เป็นผู้ประมวลผลข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมซึ่งมีบทบาทที่สำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาการ กระบวนการคิด การพิจารณาตัดสินการให้คุณค่าและความดีงาม จะส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ จากงานวิจัยพบว่า มีการศึกษาปัจจัยภายในตัวบุคคลมากมายที่ส่งผลต่อการทำพฤติกรรมอาสา โดยอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ เช่น

2.2.2.1 จากทฤษฎีจิตวิทยาสังคมของอิริคสัน (Psychosocial Theories) ได้มีการนำเอกลักษณ์แห่งตนหรือเอกลักษณ์แห่งอีโก้ (Ego identity) มาศึกษาหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสาสมัคร ผลการวิจัยพบว่า เอกลักษณ์แห่งตนหรือเอกลักษณ์แห่งอีโก้ (Ego identity) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัคร (คมนา วัชรานินท์. 2546 : 89; ธนิตา ทองมีเหลือ; และคณะ. 2550: 98) เนื่องจากเอกลักษณ์แห่งตน เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่รับรู้ตนเองตามความเป็นจริง รับรู้ความสามารถ รับรู้ว่ามีคุณค่าต่อสังคมอย่างไร เมื่อบุคคลรับรู้ว่ามีคุณค่าต่อสังคม จะทำให้บุคคลมีความมั่นใจในตนเองในการแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อสังคม อีกทั้งอิริคสัน (นวลละออง สุภาผล. 2527: 77-97) ได้กล่าวไว้ในทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพว่า การที่บุคคลจะพัฒนาความรู้สึกเป็นผู้ให้และสร้างสรรค์สังคมได้นั้น บุคคลจะต้องผ่านการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนอย่างสมบูรณ์มาก่อน ดังนั้น บุคคลที่มีเอกลักษณ์แห่งตน ย่อมมีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมอาสาด้วย

2.2.2.2 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ดวงเดือน พันธมนานิน (2544) ได้สร้างทฤษฎีนี้ขึ้นจากการประมวลผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมประเภทต่างๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 6 ถึง 60 ปี เพื่อค้นหาว่าพฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากสาเหตุทางจิตใจด้านใดบ้างที่ส่งผลถึงพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ซึ่งพฤติกรรมอาสาถือว่าเป็นพฤติกรรมของคนดีเช่นกัน เจษฎา หนูรุ่ง (2551: 94) ได้นำตัวแปรจากทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมมาศึกษาปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ลักษณะมุ่งอนาคต สุขภาพจิต ค่านิยมความเป็นไทย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สติปัญญา และความเชื่ออำนาจภายในตนสามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะได้ โดยลักษณะมุ่งอนาคตเป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ยังพบว่า ประสบการณ์ทางสังคมกับเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น (วิทย์พัฒนท สีหา. 2551: 69-70; คมนา วัชรานินท์. 2546 : 101; และวันดี ละอองทิพรส. 2540: 59) มีความสัมพันธ์ทางบวกและเป็นตัวทำนายจิตสาธารณะได้อีกด้วย

2.2.2.3 ทฤษฎีปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ของแบนดูรา (Bandura. 1986) เสนอว่า การแสดงพฤติกรรมนั้น เกิดจากการรับรู้ความสามารถของตน ว่าสามารถทำได้ในระดับใด ในขณะที่ความคาดหวังเกี่ยวกับผลของการกระทำนั้นจะเป็นตัวตัดสินใจในการกระทำหรือ

แสดงพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งจากการศึกษาของ โกลด์ มีความดี (2547: 65) และ พรพรหม พรรคพวก (2550: 75-76) ได้แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ความสามารถของตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ จิตสาธารณะและเป็นตัวแปรที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการทำนายจิตสาธารณะ เนื่องจากเมื่อบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนต่อการแสดงพฤติกรรมใดๆ สูง จะส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกมาในระดับสูงเช่นกัน

2.2.2.4 จากทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (Ajzen. 1985) ได้อธิบายไว้ว่าการที่บุคคลจะตัดสินใจกระทำพฤติกรรมมากน้อยเพียงใด เกิดจากการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม ความเชื่อเหล่านี้ส่งผลต่อพฤติกรรมโดยผ่านปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญ คือ ทศนคติที่มีต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมและเจตนาเชิงพฤติกรรมวาร์เบอร์ตันและเทอร์รี่ (Warburton; & Terry. 2000) จึงทำการทดสอบทฤษฎีนี้ในการทำนายความตั้งใจในการเป็นอาสาสมัครของผู้สูงอายุชาวออสเตรเลีย จำนวน 315 คน ผลการศึกษาพบว่า ทศนคติต่อพฤติกรรม และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงร่วมกันทำนายความตั้งใจในการเป็นอาสาสมัครได้ร้อยละ 33 และเมื่อเพิ่มตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเข้าไปสามารถทำนายความตั้งใจในการเป็นอาสาสมัครได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 55 ในปี 2001 วาร์เบอร์ตันและคณะ (Warburton; et al. 2001) ได้นำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมาศึกษาถึงผลของความเชื่อที่ส่งผลต่อการทำพฤติกรรมอาสา ผลการศึกษาพบว่า ในด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรมอาสา ผู้ที่เป็นอาสาสมัครมีความเชื่อเกี่ยวกับผลดีและผลเสียของการทำพฤติกรรมแตกต่างกับผู้ที่ไม่เป็นอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง ผู้ที่เป็นอาสาสมัครมีความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงแตกต่างกับผู้ที่ไม่เป็นอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยอาสาสมัครจะถูกแนะนำจากกลุ่มอ้างอิงให้ทำงานอาสาสมัครมากกว่าผู้ที่ไม่เป็นอาสาสมัคร ได้แก่ คู่สมรส ครอบครัว เพื่อน แพทย์ บุคคลทั่วไป องค์กรการกุศล และด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม ผู้ที่เป็นอาสาสมัครมีความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมแตกต่างกับผู้ที่ไม่เป็นอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยผู้ที่ไม่เป็นอาสาสมัครจะรู้สึกว่า พวกเขาอายุมากเกินไปที่จะทำงานอาสาสมัคร และพวกเขาชอบทำกิจกรรมอื่นมากกว่าการทำกิจกรรมดังกล่าว

2.2.2.5 แนวคิดหน้าที่ เป็นการอธิบายกระบวนการทางเหตุผล วัตถุประสงค์ ความต้องการ เป้าหมาย การวางแผน และแรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมส่วนบุคคล และพฤติกรรมทางสังคมออกมา (Katz. 1960; Smith; Bruner; & White. 1956) ใจความสำคัญของแนวคิดนี้ คือ การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่เหมือนกัน โดยมีหน้าที่ทางจิตที่แตกต่างกัน (Clary; et al. 1998) ลอว์ (Law. 2008) ได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำงานอาสาสมัครในวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมอาสาสมัคร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อในการทำงานอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Law. 2008: 163,171)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในบุคคล พบว่า มีปัจจัยหลายประการที่เป็นปัจจัยเชิงเหตุของการทำพฤติกรรมอาสา มีสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความเชื่อเกี่ยวกับการทำงานอาสาสมัคร เนื่องจากความเชื่อมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมมนุษย์ (ปพาณี จิตวิวัฒนา. 2541: 31-32) หากบุคคลมีความเชื่ออย่างไรแล้ว ย่อมเป็นเหตุจูงใจให้บุคคลเกิดการรับรู้ การคิด และการกระทำพฤติกรรมที่ตอบสนองความเชื่อนั้น ๆ แต่จากงานวิจัยในไทยที่ผ่านมา มักจะศึกษาความเชื่ออำนาจภายในตนกับการทำพฤติกรรมอาสา (เจษฎา หนูรูน. 2551; คมณา วัชรธานี. 2546) ซึ่งแบบสอบถามที่นำไปวัดความเชื่ออำนาจภายในตนนั้น มักจะเป็นแบบวัดความเชื่อภายในโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาลงลึกถึงความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา เพราะเป็นความเชื่อโดยตรงต่อการทำพฤติกรรมอาสา และที่สำคัญความเชื่อเป็นคุณลักษณะที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ด้วยการให้ความรู้ ความเข้าใจ ดังนั้น การเสริมสร้างพฤติกรรมอาสา จะต้องเข้าใจความเชื่อเสียก่อน ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดในลำดับต่อไป

3. ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น

สำหรับการนำเสนอในส่วนนี้ ผู้วิจัยมุ่งเสนอความหมายของความเชื่อ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา การนำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวแปรดังกล่าว เริ่มจากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อต่อการทำพฤติกรรมอาสาโดยตรง คือ แนวคิดหน้าที่ (Functional Approach) นำมาใช้ในการอธิบายความเชื่อที่จูงใจให้บุคคลกระทำพฤติกรรมอาสา อย่างไรก็ตาม ในการทำพฤติกรรมอาสานั้น ความเชื่อเชิงลบที่ต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสาย่อมสามารถเกิดขึ้นได้เช่นกัน ผู้วิจัยจึงขอเสนอทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมและแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Exchange Theory and Social Norms Theory) เพื่อนำมาใช้อธิบายความเชื่อที่ต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสาในลำดับต่อมา ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวข้างต้น ในการอธิบายความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาของวัยรุ่น

3.1 ความหมายของความเชื่อ

โดยทั่วไปแล้วความเชื่อเกี่ยวข้องกับความนึกคิดของบุคคล บางครั้งอาจจะเกี่ยวโยงถึงการตัดสินใจแยกแยะบางสิ่งบางอย่างของบุคคล และยังเกี่ยวข้องกับความเข้าใจของบุคคลกับสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ความเชื่อนั้นไม่ได้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่เป็นผลจากการขัดเกลาทางสังคมที่บุคคลได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อม อาจมาจากครอบครัว ญาติพี่น้อง สถาบันการศึกษาที่ได้จากครูอาจารย์ที่ปลูกฝังเมื่อเข้าเรียน จากกลุ่มเพื่อนที่ร่วมชั้นเรียนกันมา อิทธิพลจากคำสอนทางศาสนา หรือลัทธิ แนวความคิด อุคมการณ์ซึ่งมาจากสถาบันหรือสื่อมวลชน

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ พบว่า โรคิช (Rokeach. 1970: 112) ได้ให้ความหมายของความเชื่อว่าเป็นความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจ ความคาดหวัง หรือสมมติฐาน ซึ่งอาจมีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลก็ได้ และความเชื่อในสิ่งนั้นไม่จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานแห่งความจริงเสมอไป ความ

เชื่อเป็นสิ่งที่มามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ เมื่อบุคคลมีความเชื่ออย่างไร ความเชื่อนั้นจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตามความคิดเห็น ความเข้าใจ สอดคล้องกับ คล็อกตัน (Cloxton. 1987: 670) ที่กล่าวว่า ความเชื่อ คือ ข้อสมมติฐานที่ติดแน่นอยู่ในแนวความคิด ความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับความเป็นจริงของสิ่งนั้นๆ หรือสิ่งที่ควรจะเป็นเมื่อบุคคลเชื่อในสิ่งใดก็จะกระทำตามความเชื่อนั้น และไซบ์ (จรรยา สุวรรณทัต. 2540: 815; อ้างอิงจาก Scheibe. 1997: 1) ได้กล่าวว่า ความเชื่อคล้ายกับสิ่งที่ติดแน่นอยู่ในความคิด ความเข้าใจ จัดเป็นรูปแบบหนึ่งของความรู้ และการกระทำ เมื่อบุคคลมีความเชื่อต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็จะเป็นเครื่องกำหนดความโน้มเอียงในการกระทำสิ่งต่างๆ ของบุคคลได้อย่างแน่นอน ส่วนฟิชไบน์; และไอเซ็น (Fishbein; & Ajzen. 1975: 131-132) ได้กล่าวว่า ความเชื่อนั้นหมายถึง ความน่าจะเป็นไปได้ของการตัดสินใจของบุคคลโดยการแยกแยะเกี่ยวกับความเข้าใจของบุคคลต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ไวทติงและชายด์ (สุจารีย์ จรัสสิงห์. 2551: 25; อ้างอิงจาก Whiting; & Child. 1963: 352) ได้กล่าวว่า ความเชื่อ เป็นค่านิยม เจตคติ ที่มีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งในการตอบสนองของบุคคลต่อวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง ซึ่งมีแนวทางในการปฏิบัติแตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรมนั้น

จากความหมายของความเชื่อดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความเชื่อ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจของบุคคลต่อตนเอง และสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจมีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลก็ได้ เมื่อบุคคลมีความเชื่อในสิ่งใดแล้ว ก็มีความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติตามความเชื่อนั้น

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อการทำพฤติกรรมอาสาในลักษณะเชิงบวกหรือเชิงลบ

3.2 การศึกษาความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น ตามแนวคิดหน้าที่ (Functional Approach)

ในมุมมองทางจิตวิทยา แนวคิดหน้าที่ (Functional Approach) เป็นการอธิบายกระบวนการทางเหตุผล วัตถุประสงค์ ความต้องการ เป้าหมาย การวางแผน และแรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมส่วนบุคคลและพฤติกรรมทางสังคมออกมา (Katz. 1960; Smith; Bruner; & White. 1956) ใจความสำคัญของแนวคิดนี้ คือ การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่เหมือนกัน โดยมีหน้าที่ทางจิตที่แตกต่างกัน (Clary; et al. 1998) ซึ่งมีผู้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการศึกษาในแง่มุมต่างๆ ดังเช่น

สมิทธี บรูเนอร์ และไวท์ (Smith; Bruner; & White. 1956) กับ แคทซ์ (Katz. 1960) ได้นำแนวคิดหน้าที่มาใช้ในการศึกษาเจตคติ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ การทำหน้าที่และบทบาท ความสำคัญของเจตคติ ในฐานะที่เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมทางความคิด และการแสดงออกของเรา โดยแคทซ์ (Katz. 1960) ได้เสนอว่า การที่บุคคลมีเจตคติอย่างเดียวกัน อาจเกิดจากหน้าที่ที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล โดยพื้นฐานเจตคติของเราที่มีต่อสิ่งต่างๆ นั้น ทำหน้าที่อย่างน้อยที่สุดเพื่อสนองความต้องการของบุคคล (Individual) ใน 4 ประการ คือ 1) หน้าที่ในการปรับตัว

(Adjustive or Utilitarian function) เจตคติ เป็นเครื่องยึดถือสำหรับการปรับพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองสูงที่สุด และหลีกเลี่ยงต่อวัตถุที่คิดว่าจะให้โทษเกิดขึ้นน้อยที่สุด 2) หน้าที่ในการป้องกันตนเอง (Ego-defensive function) เจตคติจะช่วยปกป้องภาพลักษณ์แห่งตนต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ซึ่งจุดมุ่งหมายของเจตคติ ในลักษณะนี้ก็เพื่อที่จะป้องกันส่วนขาดหรือส่วนเสียของตนเอง ให้เกิดความสบายใจ 3) หน้าที่แสดงออกซึ่งค่านิยม (Value- expressive function) เจตคติที่ทำหน้าที่นี้จะพยายามแสดงออกซึ่งค่านิยมที่สอดคล้องกับค่านิยมส่วนตน 4) หน้าที่ในการแสดงออกถึงความรู้ (Knowledge function) เจตคติจะเป็นมาตรฐานที่ตัวบุคคลจะสามารถใช้ประเมิน และทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมที่มีอยู่รอบตัว ทำให้บุคคลเรียนรู้ และเข้าใจการกระทำของคนในสังคม สามารถอธิบาย และคาดคะเนการกระทำของตนเองและบุคคลอื่น เช่นเดียวกับสมิทซ์และคณะ (Smith; et al. 1956) ที่กล่าวว่า เจตคติสามารถทำหน้าที่อย่างเดี่ยวหรือทำหน้าที่พร้อมกันทั้ง 3 หน้าที่ ได้แก่ 1) หน้าที่ในการประเมินวัตถุ (Object appraisal function) คือ ความสามารถของเจตคติในการสรุปคุณลักษณะของวัตถุในสิ่งแวดล้อมว่าเป็นแง่บวกและลบ 2) หน้าที่ในการปรับตัวทางสังคม (Social adjustment function or Quality of expressiveness) เป็นสื่อกลางความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น และ 3) หน้าที่การนำออกสู่ภายนอก (Externalization function) จะช่วยคงไว้ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยทำหน้าที่ในการป้องกันตนเองต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในใจ

ในอีกแง่มุมหนึ่งของการขยายขอบเขตของแนวคิดหน้าที่ให้กว้างขวางขึ้น โดยนำมาใช้ศึกษาถึงแรงจูงใจในการเป็นอาสาสมัครและตั้งสมมติฐานไว้ว่า การตัดสินใจเป็นอาสาสมัครนั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการประเมินเชิงรู้คิดเกี่ยวกับคุณค่าที่ได้จากการทำงานอาสาสมัคร การประยุกต์ใช้แนวคิดนี้ จึงเป็นการทำความเข้าใจแรงจูงใจเบื้องหลังการเป็นอาสาสมัคร (e.g. Clary; et al. 1998; Clary ; Snyder; & Stukas. 1996; Omoto; & Snyder. 1995) ซึ่งมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจและความตั้งใจที่จะทำงานอาสาสมัครต่อไปในอนาคต เกลรี; และคณะ (Clary; et al. 1998) จึงนำแนวคิดหน้าที่ของเจตคติของแคทซ์ (Katz. 1960) กับสมิทซ์; และคณะ (Smith; et al. 1956) มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดแรงจูงใจในการทำงานอาสาสมัคร เพื่อให้ครอบคลุมถึงลักษณะที่เกี่ยวข้องกับตนเองและอีกให้ได้มากที่สุด จึงแบ่งแรงจูงใจอาสาสมัครออกเป็น 6 หน้าที่ ได้แก่

1) การให้คุณค่า (Value) เป็นการอธิบายแรงจูงใจของการทำงานอาสาสมัครว่า เกิดมาจากบุคคลให้คุณค่ากับงานสังคมสงเคราะห์แก่ผู้อื่นและการช่วยเหลือสังคม หน้าที่นี้มีความเชื่อมโยงกับความรู้สึกเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น (Clary; & Miller. 1986) หน้าที่แสดงออกซึ่งค่านิยม (Value-Expressive function) ของแคทซ์ (Katz. 1960) นอกจากนี้ สมิทซ์ (Smith. 1981) ยังได้ให้ความหมายของความรู้สึกเอื้อเฟื้อไว้ว่า เป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่แสดงถึงระดับของแรงขับของความพึงพอใจภายในหรือรางวัลทางจิตใจของความพยายามที่จะรักษาสมดุลความพึงพอใจภายในของบุคคลอื่นๆ โดยปราศจากความคาดหวังให้ผู้อื่นตอบแทนตนเองให้เกิดความพึงพอใจกลับมา

กล่าวคือ เป็นผู้ซึ่งคำนึงถึงผู้อื่นอยู่เสมอ จากงานวิจัยของสตูเมอร์; และสเตฟเฟนส์ (Stumer; & Steffens. 2000) ได้ศึกษาปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลให้บุคคลเกิดความต้องการที่จะเป็นอาสาสมัคร ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาสาสมัครดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ พบว่า การให้คุณค่า (Value) เป็นแรงจูงใจที่นำไปสู่การเป็นอาสาสมัคร เช่นเดียวกับ การศึกษาแรงจูงใจอาสาสมัครวัยผู้ใหญ่ของเคลรี่; สนาเยเดอร์; และสตุคัส (Clary; Snyder; Stukas. 1996: 501) ที่พบว่า หน้าที่การให้คุณค่า เป็นตัวแปรที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการทำนายพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับแมคคาบี; ไวท์; และออบส์ (McCabe.; White; & Obst. 2007: 8) ที่ได้ศึกษาความสำคัญของแนวคิดหน้าที่ของการทำงานอาสาสมัครในนักศึกษาระดับชั้นอุดมศึกษา สาขาจิตวิทยา จำนวน 121 คน ผลการศึกษาพบว่า ทั้งในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครและไม่เป็นอาสาสมัคร ให้ความสำคัญกับแรงจูงใจด้านหน้าที่การให้คุณค่า (Value function) มากกว่าแรงจูงใจด้านอื่นๆ และงานวิจัยที่ศึกษาแรงจูงใจของอาสาสมัคร จำนวน 351 คน ในหน่วยให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากชุมชนทางภาคตะวันตกของสหรัฐอเมริกา จำนวน 32 หน่วย พบว่า แรงจูงใจด้านหน้าที่การให้คุณค่า (Value function) เป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดต่อการทำงานของอาสาสมัคร (Planip; & Trost. 2009: 191)

2) การทำความเข้าใจ (Understanding) เป็นการอธิบายแรงจูงใจของการทำงานอาสาสมัครว่า ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ และมีโอกาสที่จะได้ใช้ความรู้ ทักษะ และความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งไม่สามารถไปฝึกหัดจากแหล่งอื่นได้ หน้าที่การทำความเข้าใจของเคลรี่; และคณะ (Clary; et al. 1998) นั้นคล้ายกับหน้าที่ให้ความเข้าใจ (Knowledge function) ของแคทซ์ (Katz. 1960) และหน้าที่ในการประเมินวัตถุ (Object appraisal) ของสมิทธิ; และคณะ (Smith; et al. 1956) จากการศึกษาของฟินเคลสไตน์; เพ็นเนอร์; และแบรนนิค (Finkelstein; Penner; & Brannick. 2005: 413) ได้ศึกษาตัวแปรที่สามารถใช้ทำนายการทำงานของอาสาสมัครในหน่วยให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากชุมชน จำนวน 302 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 20 ถึง 88 ปี โดยร้อยละ 41 เป็นผู้ที่มิใช่มีอายุสูงกว่า 65 ปี ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจที่สามารถทำนายระยะเวลาในการทำกิจกรรมอาสาสมัครได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีเพียงแรงจูงใจเดียว คือ หน้าที่การทำความเข้าใจ รวมถึงงานวิจัยของสตูเมอร์; และสเตฟเฟนส์ (Stumer; & Steffens. 2000) ได้ศึกษาปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลให้บุคคลเกิดความต้องการที่จะเป็นอาสาสมัคร ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาสาสมัครดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ พบว่า หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) เป็นแรงจูงใจที่นำไปสู่การเป็นอาสาสมัคร นอกจากนี้ แมคคาบี; ไวท์; และออบส์ (McCabe; White; & Obst. 2007: 191) ได้ศึกษาความสำคัญของแนวคิดหน้าที่ของการทำงานอาสาสมัครในนักศึกษาระดับชั้นอุดมศึกษา สาขาจิตวิทยา ผลการศึกษาทั้งในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครและไม่เป็นอาสาสมัครให้ความสำคัญกับแรงจูงใจด้านหน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) มากกว่าแรงจูงใจด้านอื่นๆ

3) การถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) กลไกนี้เป็นการอธิบายแรงจูงใจในการเป็นอาสาสมัคร เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือเนื่องจากอิทธิพลจากสังคม ผู้ที่มีแรงจูงใจในกลไกนี้

มองว่า การเป็นอาสาสมัครทำให้ตนเองมีโอกาสอยู่ร่วมกับเพื่อนเพิ่มมากขึ้น หรือผู้ที่มีความสำคัญ ต่อตนได้ทำกิจกรรมอาสาสมัครอยู่ก่อน และหากตนเองเข้าร่วมการทำกิจกรรมด้วยแล้ว จะสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ที่มีความสำคัญกับตนเอง หน้าที่การถ่ายทอดทางสังคมนี้ คล้ายคลึงกับหน้าที่ ในการปรับตัว (Social adjustive function) ของสมิทธิ; และคณะ (Smith; et al. 1956) จาก งานวิจัยของกรีนสเลด; และไวท์ (Greenslade; & White. 2005) ได้ทำการศึกษาตัวทำนายนการเข้าร่วมทำงานอาสาสมัครด้วยการทดสอบแนวคิดหน้าที่ในการทำงานอาสาสมัครของเคลรี่; และสนายเดอร์ (Clary; & Snyder. 1991) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุชาวออสเตรเลีย จำนวน 385 คน ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดหน้าที่ทั้ง 6 หน้าที่ สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ร้อยละ 27 โดย หน้าที่ด้านสังคม (Social function) สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .40$) และงานวิจัยของฟินเคลสไตน์; เพ็นเนอร์; และแบรนนิก (Finkelstein; Penner; & Brannick. 2005: 413) ได้ศึกษาตัวแปรที่สามารถใช้ทำนายการทำงานอาสาสมัครในหน่วยให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากชุมชน จำนวน 302 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 20 ถึง 88 ปี โดย ร้อยละ 41 เป็นผู้ที่มียุสูงกว่า 65 ปี ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจที่สามารถทำนายจำนวนเวลาที่ใช้ในการทำงานอาสาสมัครได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีเพียงแรงจูงใจเดียวคือ การถ่ายทอดทางสังคม (Socialization function) ($\beta = -.19^*$)

4) หน้าที่การงาน (Career) เป็นการอธิบายแรงจูงใจของการทำงานอาสาสมัครว่า ทำให้เครือข่ายทางสังคมเพิ่มขึ้นนำไปสู่โอกาส และการตัดสินใจในการทำงาน นอกจากนี้ ยังทำให้ ประวัตินส่วนตัวมีคุณค่ามากขึ้น หน้าที่การงานนี้มีความคล้ายคลึงกับหน้าที่ในการปรับตัว (Adjustive or Utilitarian function) ของแคทซ์ (Katz. 1960) นอกจากนี้ บิล (Beale. 1984) ยังได้กล่าวว่า การช่วยงานอาสาสมัครของนักเรียนนักศึกษาเป็นวิธีการที่ก้าวไปสู่อาชีพการงานในอนาคต เช่นเดียวกับงานวิจัยที่ศึกษาแรงจูงใจของอาสาสมัคร จำนวน 351 คน ในหน่วยให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากชุมชนทางภาคตะวันตกของสหรัฐอเมริกา จำนวน 32 หน่วย พบว่า อาสาสมัครที่มีอายุน้อยกว่า มีแรงจูงใจด้านหน้าที่การงาน สูงกว่าอาสาสมัครที่อายุมากกว่า (Planip; & Trost. 2009: 191) รวมถึงงานวิจัยที่ศึกษาอายุและแรงจูงใจในการทำงานอาสาสมัครอายุตั้งแต่ 16 ถึง 66 ปีขึ้นไป จาก 23 องค์กร พบว่า อาสาสมัครที่อายุน้อยกว่า (กลุ่มอายุ 16-35 ปี) มีแรงจูงใจ ด้านอาชีพสูงกว่าอาสาสมัครที่อายุมากกว่า (กลุ่มอายุ 36-45 ปี และ กลุ่มอายุ 66 ปีขึ้นไป) (Davilla; & Diaz-Morales. 2009: 86) และงานวิจัยของอนู เจริญวงศ์ระยิบ; และคณะ (2552: 938) พบว่า แรงจูงใจด้านความคาดหวังในการทำงานในอนาคต เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาเข้าร่วม กิจกรรมนักศึกษา ซึ่งงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สามารถยืนยันได้จากงานวิจัยของ ฟินเคลสไตน์; เพ็นเนอร์; และแบรนนิก (finkelstein; penner; & brannick. 2005: 411) ที่ได้ศึกษาตัวแปรที่สามารถทำนายการทำกิจกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครในหน่วยให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากชุมชน จำนวน 302 คน อายุ 22 - 88 ปี อายุเฉลี่ย 58 ปี พบว่า แรงจูงใจด้านหน้าที่ การงาน (Career function) สามารถทำนายจำนวนเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมอาสาสมัครได้อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = -.20$) จะเห็นว่า แรงจูงใจด้านหน้าที่การงานนั้นสำคัญกับวัยรุ่นมากกว่าผู้สูงอายุ

5) การปกป้องตนเอง (Protective) กลไกนี้มีความเกี่ยวข้องกับอีโก้ (Ego) แรงจูงใจนี้ให้ความสนใจกับการปกป้องเอกลักษณ์ต่อลักษณะทางลบของตนเอง ในกรณีของอาสาสมัครอาจเป็นการลดความรู้สึกผิดเกี่ยวกับการมีชีวิตที่โชคดีกว่าผู้อื่น และเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่มีอยู่ในตนเอง หน้าที่นี้มีความเชื่อมโยงกับหน้าที่ในการป้องกันตนเองของแคทซ์ (Katz. 1960) และหน้าที่การนำออกสู่ภายนอก (Externalization function) ของสมิทซ์; และคณะ (Smith et al. 1956)

6) การพัฒนาตนให้ดีขึ้น (Enhancement) มีลักษณะที่แสดงถึงอีโก้ของอาสาสมัคร เช่นเดียวกับการปกป้องตนเอง ที่มีลักษณะเป็นการปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบ แต่การพัฒนาตนให้ดีขึ้นเป็นลักษณะอารมณ์ทางบวก คือ ความต้องการพัฒนาตนเอง เห็นคุณค่าแห่งตน (Self-esteem) และทำให้ตนเองรู้สึกดี เป็นต้น หน้าที่การพัฒนาตนให้ดีขึ้นมีความคล้ายคลึงกับหน้าที่ในการป้องกันตนเอง (Ego-defensive function) ของ (Katz. 1960) เช่น การทำงานอาสาสมัครในโรงพยาบาลสุขภาพจิต พบว่า บุคคลยอมรับตนเองเพิ่มขึ้น สืบเนื่องมาจากการเข้าร่วมทำงานอาสาสมัคร (Holzberg; Gewirtz; & Ebner. 1964; King; Walder; & Pavey. 1970) และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุ เจริญวงศ์ระยับ; และคณะ (2552: 938) พบว่า การที่นักศึกษาเข้ามาทำกิจกรรมนักศึกษา เพื่อต้องการสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง ต้องการเห็นตนเองเป็นคนที่มีความสำคัญในสังคม ซึ่งก็คือ แรงจูงใจด้านการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของกรีนสเลดและไวท์ (Greenslade; & White. 2005) ที่ได้ทำการศึกษาตัวทำนายการเข้าร่วมทำงานอาสาสมัครด้วยการทดสอบแนวคิดหน้าที่ในการทำงานอาสาสมัครของเคลรี่; และสไนเดอร์ (Clary; & Snyder. 1991) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุชาวออสเตรเลีย จำนวน 385 คน พบว่า แรงจูงใจด้านการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น (Enhancement function) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. 2008 ลอว์ (Law. 2008: 61-64) ได้นำแนวคิดหน้าที่ของแรงจูงใจในการทำงานอาสาสมัครมาปรับโครงสร้างใหม่เพื่อใช้ในแง่มุมมองของการศึกษาความเชื่อที่จูงใจในการทำงานอาสาสมัครของวัยรุ่น โดยแบ่งความเชื่อเป็น 5 ประเภท จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ ความเชื่อในการทำงานอาสาสมัครเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น (Other-serving belief) และความเชื่อในการทำงานอาสาสมัครเพื่อประโยชน์ส่วนตน (Self-serving belief) ดังนี้

1. ความเชื่อในการทำงานอาสาสมัครเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น (Other-serving beliefs) คือ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function) เป็นการอธิบายความเชื่อของการทำงานอาสาสมัครว่า เริ่มต้นมาจากการทำเพื่อผู้อื่น การให้ความสำคัญกับผู้อื่นมากกว่าตนเอง วัยรุ่นเป็นอาสาสมัคร เนื่องมาจากความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และพยายามทำให้สังคมดีขึ้น โดยมีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำกิจกรรมอาสาสมัครว่า สามารถกระทำและแสดงออกได้ทางความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่า การเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและ

การมีมนุษยธรรม ส่วนหน้าที่การให้คุณค่าของเคลรี; และคณะ (Clary; et al. 1998) นั้น มุ่งเน้นไปที่ความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นอย่างเดียว ซึ่งไอเซนเบิร์กและคณะ (Eisenberg; et al. 1995) ได้กล่าวว่า การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values) นั้นควรประกอบด้วย มิติของความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น และความสามารถในการทำสิ่งที่เอื้อประโยชน์แก่สังคม ลอร์ (Law. 2008) จึงเพิ่มมิติความร่วมมือของพลเมืองในการทำให้สังคมดีขึ้น ซึ่งหมายถึง ความสำคัญของการรับรู้ตนในการทำงานเพื่อสังคม ลงไปในแนวคิดการทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function) และจากงานวิจัยหลายชิ้น แสดงให้เห็นว่า สำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมของวัยรุ่น (Sense of social responsibility) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อชุมชน (Wilson. 2000; Flanagan; et al. 1999)

2. ความเชื่อในการทำงานอาสาสมัครเพื่อประโยชน์ส่วนตน (Self-serving Beliefs) แบ่งความเชื่อออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

2.1 หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) เป็นการอธิบายความเชื่อของการทำงานอาสาสมัครว่า ทำให้วัยรุ่นได้ทำความเข้าใจ และเรียนรู้สิ่งต่างๆ เช่น การพัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะส่วนบุคคล ซึ่งจะทำให้ช่วยเหลือผู้อื่นได้มากขึ้น และเข้าใจครอบคลุมไปถึงปัญหาของสังคมผ่านการเป็นอาสาสมัคร หน้าที่การทำความเข้าใจของลอร์; และเชค (Law; & Shek. 2009) เหมือนกันกับเคลรี; และคณะ (Clary; et al. 1998) มีงานวิจัยอีกหลายชิ้นที่แสดงให้เห็นว่า การทำงานอาสาสมัครของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการที่วัยรุ่นรับรู้ประโยชน์ในการได้มาซึ่งความรู้ (Hansen; Larson; & Dworkin. 2003; Raskoff; & Sundeen. 1999; Hamilton; & Fenzel. 1998)

2.2 หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) เป็นการอธิบายความเชื่อของการทำงานอาสาสมัครจากความคาดหวังของสังคมว่าเป็นการทำงานเป็นทีมมากกว่าทำงานคนเดียว โดยเฉพาะในวัยรุ่นมีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำกิจกรรมอาสาสมัครว่า เป็นการสร้างมิตรภาพที่ดีในขณะที่เป็นอาสาสมัคร และยังเป็นโอกาสที่จะได้พบปะเพื่อนเก่า นอกจากนี้อาสาสมัครยังได้รับคำชมเชยจากการทำกิจกรรมอาสาสมัครด้วย ส่วนหน้าที่การถ่ายทอดทางสังคมของเคลรี; และคณะ (Clary; et al. 1998) นั้นเป็นการอธิบายแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับผู้อื่นหรืออิทธิพลจากสังคม แต่แนวคิดของลอร์ (Law. 2008) จะให้ความสำคัญในแง่ของการรวมกลุ่มทางสังคมแทนที่อิทธิพลจากสังคม งานวิจัยในช่วงทศวรรษ 1980 (Mongkok District Board. 1984; Settlement. 1980) ได้แสดงให้เห็นว่า การติดต่อพบปะ และรวมกลุ่มกับเพื่อนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการทำงานอาสาสมัครในวัยรุ่น สอดคล้องกับ งานวิจัยที่ศึกษาอายุและแรงจูงใจในการทำงานอาสาสมัครอายุตั้งแต่ 16 ถึง 66 ปีขึ้นไป จาก 23 องค์กร พบว่า อาสาสมัครที่อายุน้อยกว่า (กลุ่มอายุ 16-25 ปี) มีแรงจูงใจในการทำงานอาสาสมัคร เพื่ออยากทำความรู้จักกับเพื่อน สูงกว่าอาสาสมัครที่อายุมากกว่า (กลุ่มอายุ 66 ปีขึ้นไป) (Davilla; & Diaz-Morales. 2009: 87)

2.3 หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) เป็นการอธิบายความเชื่อของการทำงานอาสาสมัคร เพื่อเป็นแนวทางให้วัยรุ่นสำรวจเรื่องการเรียน และวางแผนการทำงานในอนาคต หน้าที่นี้คล้ายคลึงกับหน้าที่การทำงาน (Career) ของเคลรี่; และคณะ (Clary; et al. 1998) จากงานวิจัยของอัมพา ซองทุมมินท์ (2542: 89) ที่พบว่า นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา เพราะต้องการฝึกฝนให้เกิดความรู้เกิดทักษะเพื่อไปประกอบอาชีพ เช่นเดียวกับ วัยรุ่นในสหรัฐอเมริกาที่ยอมรับว่า การทำงานอาสาสมัคร จะช่วยในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และพัฒนาความสนใจในอาชีพในอนาคต (Zakour. 1995)

2.4 หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว (Well-being function) เป็นการอธิบายความเชื่อของการทำงานอาสาสมัครว่า เป็นการสนองความต้องการในด้านอารมณ์ เช่น การหลีกเลี่ยงความรู้สึกผิดจากการไม่ได้ช่วยผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ การหลีกเลี่ยงปัญหาส่วนตัว เพราะใช้เวลาอยู่กับการทำงานอาสาสมัคร จึงไม่มีเวลาคิดปัญหาส่วนตัว นอกจากนี้ การทำกิจกรรมอาสาสมัครยังทำให้รู้สึกดี เห็นคุณค่า ความสำคัญของตนเอง และรับรู้ความสามารถของตนเองอีกด้วย หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตนนี้ (Well-being function) เป็นการรวมแรงจูงใจ 2 หน้าที่ของเคลรี่ และคณะ (Clary; et al. 1988) เข้าด้วยกัน ได้แก่ หน้าที่การพัฒนาตนให้ดีขึ้น (Enhancement) ที่เป็นการสนองความต้องการในลักษณะอารมณ์ทางบวก และหน้าที่การปกป้องตนเอง (Protective) ที่เป็นการปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบ เนื่องจากลอว์ (Law. 2008) คิดว่าคนเรานั้นมีทั้งมุมมองของความเศร้าใจและความสุขอยู่ด้วยกัน เปรียบเสมือนกับเหรียญที่มีสองด้าน นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการงานอาสาสมัครและความผาสุก (Thoits, P.A.; & Hewitt, L.N. 2001: 115) พบว่า การทำงานอาสาสมัคร ทำให้ความผาสุกเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน บุคคลที่มีความผาสุกมากกว่า ก็จะอุทิศตนให้กับการทำงานอาสาสมัคร

สำหรับงานวิจัยที่ผ่านมา ได้มีการนำแนวคิดหน้าที่มาศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา จะเห็นได้จาก งานวิจัยของลอว์ (Law. 2008: 163,171) ที่ได้ศึกษาความเชื่อในการทำงานอาสาตั้งกล่าวข้างต้น พบว่า ความเชื่อในการทำงานอาสาสมัครมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.21$) โดยความเชื่อในด้านหน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .22, หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .18, หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว (well-being function) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .15, หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .10, และหน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .09 สำหรับความเชื่อที่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสา ได้แก่ หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) และหน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function) สามารถร่วมกันทำนายได้ ร้อยละ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) ($\beta = .18$)

รองลงมา คือ หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) ($\beta = .06$) และหน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function) ($\beta = .06$) ในปี ค.ศ. 2009 ลอร์; และเชค (Law; & Shek. 2009: 861) ได้ศึกษาความเชื่อต่อการทำงานอาสาสมัคร ความตั้งใจในการทำงานอาสาสมัคร พฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า ความตั้งใจในการทำงานอาสาสมัครและความเชื่อในการทำงานอาสาสมัครเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความเชื่อในการทำงานอาสาสมัครเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น ลอร์ (Law. 2008) จึงได้เปรียบเทียบแนวคิดของตน กับแนวคิดของเคลร์; และคณะ (Clary; et al. 1998) ไว้ดังตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบแนวคิดหน้าที่ในการทำงานอาสาสมัครของเคลร์และคณะกับลอร์

ความเชื่อ	ส่วนประกอบ	เคลร์และคณะ (1998)	ลอร์ (2008)
หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial Values function)	1.ความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น 2.ความร่วมมือของพลเมืองในการทำให้สังคมดีขึ้น	/ X	/ /
หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function)	1.พัฒนาตนเอง 2.การพัฒนาทักษะทางสังคม 3.เรียนรู้ทักษะจากประสบการณ์จริง 4.เข้าใจสังคม	/ / / /	/ / / /
หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function)	1.พบปะเพื่อนเก่า 2.พบเจอเพื่อนใหม่ๆ 3.ได้รับการยกย่องชมเชยจากเพื่อน	X / X	/ / /
หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function)	1.ทำให้ประวัติส่วนตัวมีคุณค่า 2.ตัดสินใจเลือกอาชีพหรือศึกษาในอนาคต* 3.ขยายเครือข่ายทางสังคมเพื่อความก้าวหน้าของอาชีพ	/ / /	/ / /
หน้าที่การปกป้องตนเอง (Protective function)	1.ทำให้ลดความรู้สึกผิดจากการไม่ได้ช่วยเหลือ 2.ทำให้หลีกเลี่ยงปัญหาส่วนตัว	/ /	/ /

ตาราง 2 (ต่อ)

ความเชื่อ	ส่วนประกอบ	เคลลี่และคณะ (1998)	ลอร์ (2008)
หน้าที่การพัฒนาดนให้ดีขึ้น (Enhancement function)	1. ทำให้ตนเองรู้สึกดี เห็นคุณค่าแห่งตน	/	/
	2. เสริมสร้างความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญและรับรู้สมรรถภาพของตน	/	/
	3. ได้แสดงความสามารถที่ตนมีอยู่	X	/

หมายเหตุ: *สำหรับด้านหน้าที่การวางแผนอนาคต เคลลี่ และคณะ (1998) มีเฉพาะ
ตัดสินใจเรื่องอาชีพในอนาคต ส่วนของลอร์ (2008) มีทั้งตัดสินใจเรื่องอาชีพและการศึกษาในอนาคต

ที่มา: Law, Ben M.F. (2008). *Volunteer Service Participation among Secondary School Students in Hong Kong*. pp. 64.

จากตาราง 2 จะเห็นว่า ในการศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำงานอาสาสมัครตามความคิดเห็นลอร์ (Law, 2008) ได้เพิ่มส่วนประกอบในการศึกษาความเชื่อบางด้านให้มีความครอบคลุมมากขึ้น ได้แก่ ความร่วมมือของพลเมืองในการทำให้สังคมดีขึ้น พบปะเพื่อนเก่า ได้รับการยกย่องชมเชยจากเพื่อน และส่วนประกอบดังกล่าว มีความสอดคล้องกับพัฒนาการของวัยรุ่น กล่าวคือ วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพลังกาย พลังความคิด เริ่มมีบทบาทและหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ วัยรุ่นยังเป็นวัยที่กลุ่มเพื่อนนั้น มีอิทธิพลต่อโลกทางสังคมเป็นอย่างมาก มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ได้รับการตอบสนองด้านความรู้สึกมั่นคง ความอบอุ่นใจ ได้รับการยกย่องและความเข้าใจจากเพื่อน (ประณต คำนิม. 2549: 181) การศึกษาความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาตามแนวคิดของลอร์จึงมีความเหมาะสมในการที่จะนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงนำความเชื่อเกี่ยวกับการทำงานอาสาสมัครของลอร์ (Law, 2008) มาใช้ในการศึกษาความเชื่อที่จูงใจให้นิสิตกระทำพฤติกรรมอาสา

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อที่จูงใจให้ทำพฤติกรรมอาสา จึงนำไปสู่การตั้งสมมติฐาน คือ นิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสามากกว่า มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและรายด้านมากกว่า นิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาต่ำกว่า

3.3 การศึกษาความเชื่อที่ต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสาในวัยรุ่น ตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมและแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Exchange Theory and Social Norms Theory)

ในการทำกิจกรรมอาสา นั้น อาจจะก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อวัยรุ่น เช่นเดียวกับความเชื่อ เมื่อมีความเชื่อว่าการทำพฤติกรรมอาสาก่อให้เกิดผลทางบวก ในทางตรงกันข้าม ความ

เชื่อเกี่ยวกับผลทางลบของการทำพฤติกรรมอาสาสมัครก็สามารถเกิดขึ้นได้เช่นกัน ลอร์ กล่าวไว้ว่า จากประสบการณ์การทำงานเพื่อสังคมร่วมกับวัยรุ่นมากกว่า 10 ปี การช่วยเหลือผู้อื่นนั้น เป็นประโยชน์ต่อตัววัยรุ่น แต่ในขณะเดียวกัน ถ้าระบบภายในองค์กรไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลให้อาสาสมัครรู้สึกเบื่อและทำกิจกรรมอาสาโดยไร้ความหมาย จนก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบขึ้น แล้วส่งผลถึงความเชื่อในการทำพฤติกรรมอาสา และอาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นเลิกทำกิจกรรมอาสา (Law; & Shek. 2011: 288) จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบงานวิจัยที่ศึกษาความเชื่อทางลบเกี่ยวกับการช่วยเหลือในปริมาณค่อนข้างน้อย (Barnett; Thompson; & Schroff. 1987) บางประเทศได้ศึกษาสาเหตุที่บุคคลไม่เข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร ซึ่งบุคคลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลาจึงไม่เข้าร่วมกิจกรรมอาสา โดยเฉพาะในประเทศแคนาดา มีจำนวนมากถึงร้อยละ 80 (Canadian Centre for Philanthropy. 2010) เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกาที่พบว่า มีชาวอเมริกันอายุ 16-24 ปี ประมาณร้อยละ 65 และชาวอเมริกันอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป ประมาณร้อยละ 43 ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมอาสา (Bureau of Labor Statistics. 2009) สำหรับในประเทศไทย จากงานวิจัยของกฤตยา ทังพงษ์ (2552: 58) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า สาเหตุที่นิสิตไม่ทำกิจกรรมอาสา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรก คือ นิสิตที่ไม่ทำกิจกรรมอาสาและคิดว่าในอนาคตถ้ามีโอกาสจะทำกิจกรรมอาสา ได้ให้เหตุผลของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมอาสา เนื่องจากไม่มีเวลามากที่สุดถึงร้อยละ 61.1 ส่วนเหตุผลรองลงมาได้แก่เหนื่อย/ไม่สนุก ร้อยละ 10.0 ไม่รับทราบข้อมูล ร้อยละ 7.8 มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย ร้อยละ 6.7 กิจกรรมไม่น่าสนใจ ร้อยละ 6.7 และมีปัญหาในการเดินทาง ร้อยละ 2.2 สำหรับกลุ่มที่สอง คือ นิสิตที่ไม่ทำกิจกรรมอาสา และคิดว่าหากมีโอกาสทำในอนาคตก็ไม่คิดจะทำกิจกรรมนั้น ได้ให้เหตุผลของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมอาสา เป็นเพราะว่า ไม่มีเวลา ร้อยละ 56.8 ไม่อยากทำ/ขี้เกียจ ร้อยละ 22.7 ไม่ชอบ ร้อยละ 18.2 และกำลังจะจบการศึกษา ร้อยละ 2.3

จากการสำรวจข้างต้น ได้แสดงถึงสาเหตุที่บุคคลไม่ทำกิจกรรมอาสา ซึ่งอาจจะไม่ใช่เหตุผลที่แท้จริงของการไม่เข้าร่วม และอาจมีเหตุผลอื่นแฝงอยู่ ลอร์ (Law. 2008) จึงสนใจที่จะศึกษาความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัคร เนื่องจากความเชื่อเป็นความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจของบุคคล ซึ่งอาจมีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลก็ได้ และความเชื่อยังเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ที่จะปฏิบัติตามความรู้สึกนึกคิด และความเข้าใจนั้น ดังนั้น ความเชื่อที่ต่อต้านต่อการทำงานอาสาสมัคร จึงมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมทำกิจกรรมอาสา เพราะรากฐานของความเชื่อเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติตนของวัยรุ่น

ลอร์; และเชค (Law; & Shek. 2011: 289) ได้นำทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) และแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norm Theory) มาใช้ในการศึกษาความเชื่อทางลบต่อการทำงานอาสาสมัคร โดยทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยน คือ บุคคลจะใช้กลยุทธ์การลดความสูญเสียให้น้อยที่สุด

(Minimize cost) และเพิ่มผลตอบแทนให้ได้มากที่สุด (Maximize reward) โดยการที่มนุษย์เราจะทำสิ่งที่ตนพบว่า เป็นสิ่งที่มีรางวัลหรือผลตอบแทนคุ้มค่าในอดีต ซึ่งหมายถึง การได้รับรางวัลมากขึ้น จะเกิดความปรารถนาในการกระทำนั้นยิ่งขึ้น (รางวัล หรือผลที่ได้รับในที่นี้มีได้หมายถึงเพียงแต่ด้านวัตถุเท่านั้น อาจหมายถึงในรูปของนามธรรมด้วย เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง อำนาจ ตำแหน่งทางสังคม เป็นต้น รวมถึงความรู้สึกถึงคุณค่าทางจิตใจ เช่น การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การทำดี อาจกล่าวได้ว่าเป็นคุณค่าทางคุณธรรม) ในทางกลับกัน มนุษย์จะเลิกกระทำในสิ่งที่เห็นว่า สิ้นเปลืองหรือก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมากจากประสบการณ์ที่ผ่านมา (สุเทพ สุนทร เกสัช. 2540: 72, 163)

ส่วนแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social norms) ได้อธิบายถึงความเชื่อเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของการช่วยเหลือที่เราควรปฏิบัติให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานนั้น ซึ่งคำว่าบรรทัดฐานทางสังคม หมายถึง แนวทางปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมเป็นกฎ กติกา และมารยาทในการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นมาตรฐานกำหนดว่า การกระทำใดถูก การกระทำใดผิด การกระทำใดควรหรือไม่ควรกระทำ บรรทัดฐานจึงเป็นระบบสัญลักษณ์ชนิดหนึ่งที่คนในสังคมกำหนดขึ้นและรับรู้ร่วมกัน ซึ่งบุคคลจะปฏิเสธที่จะไม่รับรู้บรรทัดฐานของสังคมไม่ได้ บรรทัดฐานนอกจากจะช่วยควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกของสังคม ยังช่วยให้บุคคลตัดสินใจประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ บรรทัดฐานจึงเป็นความคาดหวังที่สอดคล้องต้องกันเกี่ยวกับการกระทำต่างๆ ของบุคคลในสังคมหนึ่งๆ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2553: 72) ซึ่งอาจแสดงออกมาใน 2 รูปแบบ คือ ในแง่บวก ได้แก่ การยกย่องสรรเสริญ การรับรู้ และการให้รางวัลต่างๆ ในกรณีที่สมาชิกของสังคมประพฤติปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานของสังคมอย่างเคร่งครัด และในแง่ลบ คือ การลงโทษในกรณีที่สมาชิกของสังคมมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนผิดแผกแตกต่างไปจากบรรทัดฐานที่กำหนดไว้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2544: 112) เช่น ในสังคมที่เน้นบรรทัดฐานมุ่งความสำเร็จและพึ่งตนเอง หรือสร้างความเป็นตัวของตัวเอง มักจะส่งเสริมให้เด็กแข่งขันกันเป็นส่วนใหญ่ในชีวิตสังคม จึงทำให้เด็กมองไม่เห็นความสำคัญของการช่วยเหลือกัน เขาจึงถูกฝึกให้ชวนขวยเอาชนะผู้อื่น โดยไม่สนใจที่จะช่วยผู้อื่น บรรทัดฐานเช่นนี้จึงมีอิทธิพลในการระงับพฤติกรรมความช่วยเหลือผู้อื่นได้โดยปริยาย หรือการที่บุคคลช่วยเหลือผู้อื่น เพราะเห็นว่ามีสายตาคอนอื่นจับจ้องอยู่ ซึ่งสายตาคอนอื่นที่มองนั้น ก็เปรียบเสมือนเป็นบรรทัดฐานทางสังคม ที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าจะต้องช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งๆ ที่ภายในใจก็อาจจะไม่ได้อยากช่วยเหลือมากนัก

จากการศึกษาทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมและแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม ลอว์ และเชค (Law; & Shek. 2011: 290) จึงจำแนกความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัคร ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา (Conceptual bias) หมายถึง การรับรู้ภาพลักษณ์ทั่วไปของการทำงานอาสา เช่น บุคคลบางกลุ่มรู้สึกว่าการทำงานพฤติกรรมอาสา นั้นเป็นการกระทำที่ไร้ความหมาย ทำให้เสียเวลาและไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม

นอกจากนี้ ยังเป็นการแอบอ้างหาผลประโยชน์ในนามของการช่วยเหลือสังคม ในบางประเทศการทำกิจกรรมอาสา เป็นรูปแบบหนึ่งของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วยการทำงานบริการสังคมให้ครบจำนวนชั่วโมงตามที่กำหนด แม้ในบางสถานศึกษา การบำเพ็ญประโยชน์กลับกลายเป็นรูปแบบหนึ่งของการลงโทษผู้เรียนที่กระทำความผิด ดังนั้น ผู้เรียนอาจจะรู้สึกว่าผู้ที่มีปัญหาเท่านั้นที่จะทำงานอาสาสมัคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาร์เบอร์ตัน; และคณะ (Warburton; et al. 2001: 596) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างผู้ที่เป็นอาสาสมัคร และไม่เป็นอาสาสมัครในผู้สูงอายุ จำนวน 238 คน พบว่า ในด้านความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรมอาสา ผู้ที่เป็นอาสาสมัคร มีความเชื่อเกี่ยวกับผลเสียของการทำพฤติกรรมแตกต่างกับผู้ที่ไม่เป็นอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ที่เป็นอาสาสมัครรู้สึกว่าการอดทนอดกลั้นน้อยกว่าผู้ที่ไม่เป็นอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของกรีนสเลด; และไวท์ (Greenslade; & White. 2002: 5) ที่ได้ศึกษาความเชื่อที่อยู่ภายในของผู้ที่ทำงานอาสาสมัครในอัตราที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของการทำงานอาสาสมัครในประเทศออสเตรเลีย พบว่า ผู้ที่ทำงานอาสาสมัครในอัตราที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของการทำงานอาสาสมัครในประเทศ มีความเชื่อเกี่ยวกับผลเสียน้อยกว่า ผู้ที่ทำงานอาสาสมัครในอัตราที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของการทำงานอาสาสมัครในประเทศ

2. อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental bias) หมายถึง การรับรู้ถึงเจตนาของผู้ทำงานอาสาว่า ไม่ใช่การกระทำที่มาจากข้างในจิตใจอย่างแท้จริง ซึ่งโดยทั่วไปการทำงานอาสาสมัครนั้น มีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้รับความช่วยเหลือตรงความต้องการ แต่อย่างไรก็ตาม ในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร มักจะมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตน เช่น ในวัยรุ่นทำงานอาสาสมัคร เพื่อต้องการพบเพื่อนใหม่ ทำให้ตนมีประวัติที่ดี สามารถอวดอ้างกับผู้อื่นได้ว่าตนช่วยเหลือผู้อื่น การกระทำเหล่านี้ จึงเกิดขึ้นจากแรงจูงใจที่นึกถึงตนเองเป็นหลัก การช่วยเหลือผู้อื่นในกรณีดังกล่าว จึงเป็นการช่วยเหลือที่มีผลประโยชน์ส่วนตนแอบแฝง นอกจากนี้ ผลที่เกิดขึ้นอาจไม่เป็นที่น่าพอใจ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมอาสาอาจทำให้ผลการเรียนลดลง เนื่องจากมีเวลาในการทบทวนตำราเรียนน้อยลง

สำหรับผลการศึกษาของลอว์ (Law. 2008: 171) พบว่า ความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัครมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมอาสาสมัคร ($r = -.21$) โดยตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ ได้แก่ ประสบการณ์ในอดีต ความเชื่อต่อการทำงานอาสาสมัคร และความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัคร สามารถร่วมกันทำนายได้ ร้อยละ 45 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ ประสบการณ์ในอดีต ($\beta = .64$) รองลงมา คือ ความเชื่อต่อการทำงานอาสาสมัคร ($\beta = .06$) และความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัคร ($\beta = .06$)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงนำความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัครของลอว์; และเชค (Law; & Shek. 2011) บนพื้นฐานทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange

Theory) กับแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norm Theory) มาใช้ในการศึกษาความเชื่อที่ต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสาของนิสิต

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาจึงนำไปสู่การตั้งสมมติฐานคือ 1. นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสามากกว่า มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและรายด้านต่ำกว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่ำกว่า 2. ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

3.5 การวัดความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา

สำหรับการวัดความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา

ลอว์ (Law, 2008) ได้นำแบบวัดแรงจูงใจในการทำงานอาสาสมัคร (Volunteer Function Inventory: VFI) ของเคลรี; และคณะ (อนู เจริญวงศ์ระยับ, 2552: 42-43; อ้างจาก Clary; et al. 1998) ซึ่งเป็นการถามผู้ตอบแบบวัดจากจำนวนเหตุผล 30 ข้อ ว่าแต่ละข้อมีความสำคัญกับคุณมากเท่าใดในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร เป็นมาตรวัดประเมินค่า 7 ระดับ คือ ตั้งแต่ 1 (ไม่มีความสำคัญเลย) ถึง 7 (สำคัญมากที่สุด) วัดจาก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การให้คุณค่า (Value function) การทำความเข้าใจ (Understanding function) การถ่ายทอดทางสังคม (Socialization function) หน้าที่การงาน (Career function) การปกป้องตนเอง (Protective Function) และการพัฒนาตนให้ดีขึ้น (Enhancement function) มาปรับเป็นแบบวัดหน้าที่ของบุคคลต่อการทำงานอาสาสมัคร (Revised Personal Functions of Volunteerism Scale : RV) โดยทำการศึกษากับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 192 คน เป็นมาตรวัดประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ 1 (ไม่เห็นด้วยที่สุด) ถึง 6 (เห็นด้วยที่สุด) จำนวน 20 ข้อ วัดจาก 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หน้าที่การทำให้ประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function) หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) และหน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน (Well-being function) สำหรับค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) ทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ .91

ตัวอย่างแบบสอบถามมีดังนี้

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
	ไม่เห็น ด้วย ที่สุด	ไม่เห็น ด้วย	ค่อนข้าง ไม่เห็น ด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	เห็น ด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
<p><u>หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม</u> (Prosocial values function)</p> <p>1. ฉันรู้สึกว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็น เรื่องที่สำคัญมาก</p> <p><u>หน้าที่การทำความเข้าใจ</u> (Understanding function)</p> <p>2. การทำงานอาสาสมัครทำให้ฉันได้ เรียนรู้สิ่งต่างๆโดยตรงจากการ ปฏิบัติ ไม่ใช่จากตำรา</p> <p><u>หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม</u> (Socializing function)</p> <p>3. ฉันได้รู้จักเพื่อนใหม่จากการทำ กิจกรรมอาสาสมัคร</p> <p><u>หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function)</u></p> <p>4. ประสบการณ์ในการทำงานอาสา ทำให้ประวัติส่วนตัวของฉันดูดี</p> <p><u>หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน</u> (Well-being function)</p> <p>5. การทำงานอาสาสมัครทำให้ฉัน ลืมปัญหาส่วนตัว</p> <p>6. การทำงานอาสาสมัครทำให้ฉัน เห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น</p>						

อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552: 82-83) ได้สร้างแบบวัดแรงจูงใจอาสา ซึ่งเป็นการวัดเกี่ยวกับสาเหตุที่จูงใจให้อาสาสมัครทำกิจกรรม จำนวน 6 สาเหตุ ได้แก่ การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อต้องการให้บุคคลอื่นได้รับผลประโยชน์ เพื่อต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อหาโอกาสด้านการทำงาน เพื่อสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เพื่อลดความรู้สึกผิดของตนเอง และเพื่อสร้างความรู้สึกลึกซึ้งทางบวกให้กับตนเอง โดยดัดแปลงมาจากแบบวัดของเคลรี; และคณะ (Clary; et al. 1998) จำนวน 30 ข้อ แต่ผู้วิจัยได้ตัดข้อความไป 1 ข้อ เนื่องจากข้อความดังกล่าว เมื่อสื่อความหมายเป็นภาษาไทยแล้วค่อนข้างจะซับซ้อนมาก จึงเหลือข้อความจำนวน 29 ข้อ โดยมีคำชี้แจงในการทำแบบวัด ให้ระบุระดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุจูงใจให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมอาสาสมัคร โดยมาตราประเมินค่าแบบ 6 ขั้ว ด้านซ้ายคือ ไม่สำคัญเลย และขั้วด้านขวาสำคัญที่สุด ดังนี้

ไม่สำคัญเลย 1 2 3 4 5 6 สำคัญที่สุด

ข้อความ (สาเหตุจูงใจ) เป็นประโยคบอกเล่า หน้าข้อความเป็นช่องว่างให้เติมระดับความสำคัญของแรงจูงใจแต่ละข้อ ตัวอย่างแบบวัด มีดังนี้

ระดับความสำคัญ

- _____ 0. ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีภาระที่ต้องช่วยเหลือผู้อื่น (การให้คุณค่า)
- _____ 00. การอาสาสมัครเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าเห็นสิ่งต่างๆ ในมุมมองใหม่ๆ (การทำความเข้าใจ)
- _____ 000. การอาสาสมัครช่วยให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในการเรียน (หน้าที่การงาน)
- _____ 0000. เพื่อนของข้าพเจ้าทำกิจกรรมอาสาสมัคร (การเข้าสังคม)
- _____ 00000. การอาสาสมัครช่วยให้ข้าพเจ้าลืมเรื่องไม่สบายใจ (การปกป้องตนเอง)
- _____ 000000. การอาสาสมัครช่วยให้ข้าพเจ้ารู้สึกดีขึ้น (การสนองความต้องการของตน)

เกณฑ์การให้คะแนน จะให้คะแนน 6, 5, 4, 3, 2, 1 จากสำคัญที่สุด ถึง ไม่สำคัญเลย ตามลำดับ

การแปลความหมายคะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้มีแรงจูงใจอาสาสูงกว่าผู้ตอบที่มีคะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

ส่วนการวัดความเชื่อที่ต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสา

ลอว์และเชค (Law; & Shek. 2011) พัฒนาแบบวัดความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัคร (Beliefs Against Volunteering Scale: BAV) จากการระดมความคิดเกี่ยวกับความเชื่อทางลบต่อการทำงานอาสาสมัครของกลุ่มวัยรุ่นอายุ 13 ถึง 18 ปี (Law. 2008: 100) เพื่อนำมาสร้างข้อคำถาม จึงนำไปทำการศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาจาก 31 โรงเรียนและจากโบสถ์ 1 หลัง จำนวน 5,946 คน เป็นมาตราวัดประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ 1 (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ถึง 6 (เห็นด้วย)

อย่างยิ่ง) จำนวน 14 ข้อ วัดจาก 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ทัศนคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำ
พฤติกรรมอาสา (Conceptual bias) และทัศนคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental
Bias) สำหรับค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายใน โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค
(Cronbach's coefficient alpha) มีค่าเท่ากับ .96 โดยแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ ทัศนคติด้านแนวคิด
เกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา (Conceptual bias) เท่ากับ .95 และทัศนคติในการใช้พฤติกรรม
อาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental Bias) เท่ากับ .81 ตัวอย่างแบบสอบถามมีดังนี้

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
	1	2	3	4	5	6
	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย	ค่อนข้าง ไม่เห็น ด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	เห็น ด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
<u>ทัศนคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำ พฤติกรรมอาสา (Conceptual bias)</u> 1.การทำงานอาสาสมัครเป็นการ กระทำที่ไร้ความหมาย 2.ฉันไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ จากการทำงานอาสาสมัคร 3.การทำงานอาสาสมัครเป็นรูปแบบ หนึ่งของการลงโทษ <u>ทัศนคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็น เครื่องมือ (Instrumental bias)</u> 4.การทำงานอาสาสมัครโดยทั่วไปมี เป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตน 5.การทำงานอาสาสมัครส่ง ผลกระทบต่อผลการเรียนของฉัน						

4. การศึกษาพฤติกรรมอาสาและความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาใน บริบทของวัยรุ่นไทย โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวัดพฤติกรรมอาสาในนิสิตระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการปรับปรุงเนื้อหาจากแบบวัดพฤติกรรมอาสาของ กฤตยา
ทัพวงษ์ (2552) และวัดความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา โดยการปรับปรุงเนื้อหาจากแบบ
วัดหน้าที่ของบุคคลต่อการทำงานอาสาสมัคร (Revised Personal Functions of Volunteerism

Scale: RV) ของลอร์ (Law. 2008) ซึ่งนำมาใช้ในการสร้างแบบสอบถามความเชื่อที่จูงใจให้นิสิตทำพฤติกรรมอาสา รวมถึงการปรับปรุงเนื้อหาจากแบบวัดความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัคร (Beliefs Against Volunteering Scale: BAV) ของลอร์และเชค (Law; & Shek. 2011) เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามความเชื่อที่ต่อต้านการทำพฤติกรรมอาสาของนิสิต ลักษณะแบบวัดเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ไม่จริงที่สุด (1) ไม่จริง (2) ค่อนข้างไม่จริง (3) ค่อนข้างจริง (4) จริง (5) และจริงที่สุด (6)

อย่างไรก็ตาม แบบวัดพฤติกรรมอาสาของกฤตยา ทัพพงษ์ (2552) ได้จากการศึกษาในบริบทของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร และแบบวัดความเชื่อของลอร์และเชค (Law. 2008, Law; & Shek. 2011) ได้จากการศึกษาในบริบทของต่างประเทศ เพื่อให้ได้พฤติกรรมอาสาตามบริบทของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และความเชื่อในบริบทของสังคมไทย ผู้วิจัยจึงนำวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และมีรายละเอียดเกี่ยวกับการรับรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อและพฤติกรรม (ถวิลดี บุรีกุล; และเมธิตา พงษ์ศักดิ์ศรี. 2550: 5-6) เข้ามาใช้ร่วมกับการสร้างแบบสอบถามพฤติกรรมอาสา และความเชื่อที่กล่าวไปข้างต้น โดยการนำความคิดเห็นในสวนการทำกิจกรรมอาสาของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม มาปรับใช้ในการสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับการทำกิจกรรมอาสา พร้อมทั้งกำหนดสเกลที่ใช้ในแบบสอบถาม และในส่วนของความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา ผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนิยามความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสาเพิ่มเติมจากทฤษฎี รวมถึงการนำนิยามดังกล่าวไปสร้างข้อคำถามความเชื่อในการกระทำพฤติกรรมอาสา นอกจากนี้ ยังเป็นการยืนยันแนวคิด ทฤษฎีที่ต่างประเทศใช้ในการศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาอีกด้วย งานวิจัยฉบับนี้ จึงทำให้เข้าใจความเชื่อของบุคคลที่มีต่อการทำพฤติกรรมอาสา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนความเชื่อตลอดจนส่งเสริมพฤติกรรมอาสาได้อย่างเหมาะสม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) นิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาแบบเด่นชัด และ 2) นิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาแบบไม่เด่นชัด ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snow ball sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยการแนะนำต่อๆ กันของผู้ที่กระทำพฤติกรรมในลักษณะเดียวกัน ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มทั้งหมด 16 คน โดยแบ่งการสนทนากลุ่มออกเป็น 2 รอบ ซึ่งรอบที่หนึ่งทำการสนทนากลุ่มกับนิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัด จำนวน 8 คน และรอบที่สอง ทำการสนทนากลุ่มกับนิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาไม่เด่นชัด จำนวน 8 คน ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือกนิสิตเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. เกณฑ์ในการคัดเลือกนิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาแบบเด่นชัด

- นิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาแบบเด่นชัด ได้แก่ นิสิตเข้าร่วมทำกิจกรรมอาสา เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม ด้วยการอุทิศกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ สิ่งของ ความรู้ และเวลาตามความสมัครใจ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทนในรูปของสินจ้าง รางวัลเป็นสำคัญ นิสิตกลุ่มนี้ได้มาจากการที่ผู้วิจัยติดต่อกับเจ้าหน้าที่กิจกรรมนิสิต และอาจารย์ที่สอนวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนา มนุษย์ โดยอาจารย์ที่สอนวิชานี้จะมีการมอบหมายให้นิสิตทำกิจกรรมอาสา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา ดังนั้น อาจารย์จึงได้มีโอกาสพูดคุยอย่างใกล้ชิดกับนิสิต ทำให้ทราบว่านิสิตไม่ได้ทำกิจกรรมอาสาแค่ในรายวิชาเท่านั้น แต่นิสิตได้ทำกิจกรรมอาสาภายนอกอีกมากมาย โดยในตอนเริ่มต้นบุคคลทั้ง 2 ท่านได้แนะนำนิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัดให้ จำนวน 4 คน จากนั้น จึงให้นิสิตเหล่านี้ช่วยแนะนำเพื่อนที่มีพฤติกรรมอาสาต่อจนครบจำนวนที่กำหนดไว้

2. เกณฑ์ในการคัดเลือกนิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาไม่เด่นชัด

- นิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาไม่เด่นชัด ได้แก่ นิสิตที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมอาสาใดเลย เว้นแต่กิจกรรมอาสาจะเป็นส่วนหนึ่งของคะแนนในวิชาใดๆ หรือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่ทางมหาวิทยาลัยกำหนด นิสิตกลุ่มนี้ได้มาจากการแนะนำของนิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัด และเมื่อได้ทำความรู้จักกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำพฤติกรรมอาสาไม่เด่นชัด จึงให้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแนะนำเพื่อนจนครบจำนวนที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยมีคำถามดังนี้
ตาราง 3 คำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มจำแนกตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์	คำถามที่ใช้ถามนิสิตกลุ่มที่ทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัดและไม่เด่นชัด
1. เพื่อให้นิสิตที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเกิดความคุ้นเคยกับนิสิตคนอื่นๆ และผู้วิจัย	คำถามเปิดประเด็น -ช่วยเล่าเกี่ยวกับการใช้ชีวิตนิสิตใน มศว ว่าเป็นอย่างไร
2. เพื่อให้นิสิตเข้าใจความหมายของพฤติกรรมอาสาว่าตรงกันกับผู้วิจัยหรือไม่ ซึ่งความหมายนี้จะเป็นการรอบในการสนทนาต่อไป	-สำหรับน้องๆ แล้ว การทำพฤติกรรมอาสาหมายถึงอะไร -น้องคิดว่า การทำพฤติกรรมอาสาเหมือนหรือแตกต่างกับการช่วยเหลือหรือไม่ อย่างไร
3. ทราบลักษณะกิจกรรมอาสาที่วัยรุ่นทำ และความถี่ในการทำกิจกรรม	คำถามเจาะลึก -ช่วยเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการทำกิจกรรมอาสาที่น้องๆ ได้เข้าร่วม -กิจกรรมอาสาที่น้องๆ เข้าร่วมในแต่ละกิจกรรม

ตาราง 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	คำถามที่ใช้ถามนิสิตกลุ่มที่ทำพฤติกรรม อาสาเด่นชัดและไม่เด่นชัด
	<p>น้องๆ เข้าร่วมหรือทำในฐานะอะไร มีบทบาท อย่างไรในกิจกรรมนั้น</p> <p>-น้องๆ เข้าร่วมกิจกรรมอาสาของชมรม/กลุ่ม/ สมาคมนี้มานานแค่ไหน และทำบ่อยเพียงใด</p>
4. ทราบความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรม อาสาและความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำ พฤติกรรมอาสา	<p>-เพราะเหตุใดน้องๆ จึงเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วม กิจกรรมอาสา</p> <p>-น้องๆ รู้สึกอย่างไรต่อการทำกิจกรรมอาสาที่ ผ่านมาหรือที่กำลังทำอยู่ (ได้รับประโยชน์ต่อ ตนเอง สังคมอย่างไร/ส่งผลเสียต่อตนเอง สังคม อย่างไร)</p> <p>-น้องๆ คิดเห็นอย่างไรต่อการทำกิจกรรมอาสา ของคนในสังคมปัจจุบัน</p>

ผลการสนทนากลุ่ม จำแนกตามวัตถุประสงค์มีดังต่อไปนี้

1. ลักษณะกิจกรรมอาสาและความถี่ในการทำกิจกรรมของวัยรุ่น

ตาราง 4 ลักษณะและความถี่ในการทำกิจกรรมอาสา

กิจกรรมอาสา	ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอาสาของ นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัด
1. เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้ง ภายในมหาวิทยาลัย เช่น เชิญชวนไปใช้สิทธิ์ เลือกตั้งประธานสภานิสิต นายกองด์การนิสิต ฯลฯ	<p>2-3 อาทิตย์ ต่อปี</p> <p>2-3 อาทิตย์ ต่อปี</p> <p>2-3 อาทิตย์ ต่อปี</p> <p>2 อาทิตย์ต่อปี</p>
2. เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครการหาเสียงเลือกตั้ง ภายนอกมหาวิทยาลัย	2 อาทิตย์ ต่อปี
3. อาสาติว/สอนหนังสือให้รุ่นน้อง	<p>8 ชม.ต่อปี</p> <p>ทำ 4 อาทิตย์ต่อปี อาทิตย์ละ 5 ชม.</p> <p>2 วันต่อปี</p>

ตาราง 4 (ต่อ)

กิจกรรมอาสา	ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอาสาของ นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัด
4. อาสาสอนหนังสือเด็กด้อยโอกาส	4 วันต่อปี 2 วันต่อปี ทำเป็นประจำอาทิตย์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 3 ชม.
5. อาสาสอนหนังสือคนพิการ	8 ชม.ต่อปี อาทิตย์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 6 ชม.
6. อาสาผลิตสื่อการเรียนรู้และกิจกรรมทักษะอาชีพ ให้แก่ผู้ด้อยโอกาส หรือคนพิการ	1 วันต่อปี แล้วแต่ช่วงเวลาของการจัดกิจกรรม
7. อาสาวางแผนพัฒนาระบบการเรียนรู้	13 วันต่อปี 2-3 วันต่อปี
8. จัดค่ายแนะแนวการศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เรียน ให้แก่นักเรียน	3 วันต่อปี
9. อาสาสร้างฝายชะลอน้ำ	4 ชม.ต่อปี 1วันต่อปี 1 เดือนต่อปี 2-3 วันในการออกค่าย 3 วันต่อปี
10. อาสาฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง	4 วันต่อปี
11. อาสาปลูกป่า	4 ชม.ต่อปี 2 วันต่อปี
12. อาสาให้ความรู้/ปลูกฝังด้านการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน	5 ครั้งต่อปี
13. เข้าร่วมอาสาทำความสะอาดบริเวณต่างๆ เช่น วัด ชุมชน แม่น้ำ ชายหาด ป่า ฯลฯ	1 วันต่อปี 10 ชม.ต่อปี
14. อาสาดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล เช่น จัด กิจกรรมให้กับผู้ป่วยเด็ก ให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยระยะ สุดท้าย ฯลฯ	2 วันต่อสัปดาห์
15. อาสาณรงค์การงดใช้สารเสพติด แอลกอฮอล์ บุหรี่	4 ชม.ต่อปี

ตาราง 4 (ต่อ)

กิจกรรมอาสา	ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมอาสาของ นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัด
16. อาสาปลูกสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น ห้องสมุด สนามเด็กเล่น ฯลฯ	6 ชม.ต่อปี 2 เดือนต่อปี 3 วันต่อปี
17. อาสาซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างหรือวัสดุเครื่องใช้ ต่างๆ เช่น ทาสีอาคารเรียน เป็นต้น	12 ชม.ต่อปี 3 วันต่อปี 2 เดือนต่อปี 10 วันต่อปี
18. อาสาทำความสะอาดสถานสงเคราะห์ต่างๆ	16 ชม.ต่อปี 1 ชม.ต่อปี 4 วันต่อปี
19. อาสารับบริจาคเงิน สิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนที่ขาดแคลนผู้ประสบภัยพิบัติ ฯลฯ	ทำ 3 ครั้ง ครั้งละ 12 ชม.ต่อปี 16 ชม.ต่อปี 3-4 วันต่อปี 40 ชม.ต่อปี 2 เดือนต่อปี 1 อาทิตย์ต่อกิจกรรม
20. อาสานำเงิน สิ่งของที่รับบริจาคไปมอบให้แก่ผู้ ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนที่ขาดแคลนผู้ประสบภัยพิบัติ ฯลฯ	12 ชม.ต่อปี 2 วันต่อปี ทุกค่ายต้องนำของไปบริจาค (10 ค่าย)
21. อาสาช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลน ผู้ประสบภัยพิบัติ โดยการเสียสละแรงกาย เวลา กำลังใจ ฯลฯ	6 ชม.ต่อปี 2 เดือนต่อปี 2 อาทิตย์ต่อปี
24. เข้าร่วมอาสาดูแลคนพิการ เช่น เป็นพี่เลี้ยง	ทำ 1 ครั้ง ครั้งละ 8 ชม.ต่อปี
25. เข้าร่วมเป็นอาสาจัดกิจกรรมทางศาสนาเนื่อง ในวันสำคัญต่างๆ เช่น กิจกรรมตักบาตร จัดค่าย ปฏิบัติธรรม ฯลฯ	ได้อาสาเข้าไปจัดกิจกรรมตามวันสำคัญต่างๆ
26. เข้าร่วมอาสาช่วยเหลืองานในวัด เช่น กวาด ลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ ฯลฯ	ทำ 1 ครั้ง ครั้งละ 8 ชม.ต่อปี 2-3 ครั้งต่อปี ทำตามวันสำคัญต่างๆ

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงทำการวัดพฤติกรรมอาสาในนิสิต โดยการปรับปรุงเนื้อหาจากแบบวัดพฤติกรรมอาสาของ กฤตยา ทังพงษ์ (2552) ประกอบกับ การนำความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมาปรับใช้ในการสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับการทำกิจกรรมอาสา พร้อมทั้งกำหนดสเกลที่ใช้ในแบบสอบถาม โดยให้ผู้ตอบรายงานความถี่ของการทำกิจกรรมอาสาเป็นจำนวนครั้งในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา

2. ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา

2.1 ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของลอร์ (Law, 2008) ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อทั้ง 5 ด้าน แสดงดังตาราง 5

ตาราง 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาของนิสิต จากการสนทนากลุ่ม โดยจำแนกตามแนวคิดของลอร์ (Law, 2008)

นิยามความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา	ความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มของนิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัดและไม่เด่นชัด
1. หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function) การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสาเป็นการกระทำที่ต้องการให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์ ให้ความสำคัญกับผู้อื่นมากกว่าตนเอง โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ และมีความร่วมมือกันของพลเมืองในการทำให้สังคมดีขึ้น	-การกระทำที่ต้องการให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์โดยไม่หวังผลตอบแทน ได้แก่ การช่วยเหลือคนที่ลำบากเพื่อให้มีชีวิตที่ดีขึ้น การช่วยเหลือผู้เดือดร้อนโดยที่ไม่ต้องรอให้ผู้เดือดร้อนมาร้องขอความช่วยเหลือ -การให้ความสำคัญกับผู้อื่นมากกว่าตนเอง ได้แก่ ความรู้สึกสงสาร เห็นใจผู้ตกทุกข์ได้ยาก -ความร่วมมือกันของพลเมืองในการทำให้สังคมดีขึ้น ได้แก่ การรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม รับรู้ความสามารถของตนในการช่วยเหลือสังคม การวางแผนเพื่อช่วยเหลือสังคม และสามารถทำได้จริง

ตาราง 5 (ต่อ)

นิยามความเชื่อที่จูงใจให้ กระทำพฤติกรรมอาสา	ความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มของนิสิตที่ทำ พฤติกรรมอาสาเด่นชัดและไม่เด่นชัด
<p>2. หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) หมายถึง การที่นิสิต รับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการเรียนรู้สิ่ง ต่างๆ จากประสบการณ์จริง ได้นำทักษะที่มีมา ใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นโอกาสที่จะได้พัฒนา ทักษะทางสังคม ทักษะส่วนบุคคล และเข้าใจ สังคมมากขึ้น</p>	<p>-การเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากประสบการณ์จริง ได้แก่ ทำให้เราได้เรียนรู้โลกกว้างและเข้าใจความเป็น จริงของชีวิต ค้นพบศักยภาพของตนเอง ทำให้ ได้ประสบการณ์และการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิต นอกเหนือจากตำราเรียน ทำให้ฉันมองเห็น เป้าหมายในชีวิตของตัวเอง ได้เห็นแบบอย่างที่ดี ของผู้ด้อยโอกาสที่สู้ชีวิตจนก้าวผ่านอุปสรรค ต่างๆ -ได้นำทักษะที่มีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และ พัฒนาทักษะต่างๆ ได้แก่ ได้นำทักษะส่วนตัวมา ใช้ในการช่วยเหลือผู้อื่น ได้นำความรู้ที่เรียนไป ใช้ในการทำกิจกรรมอาสาและอาชีพในอนาคต ได้พัฒนาทักษะทางใหม่ โดยเฉพาะทักษะทาง สังคม เช่น การรู้จักปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพิ่ม ความกล้าแสดงออก -เข้าใจสังคม ได้แก่ การได้รู้จักและเข้าใจชีวิต ได้ เรียนรู้และเข้าใจปัญหาทางสังคมมากขึ้น เรียนรู้ ที่จะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับในเวลาเดียวกัน</p>
<p>3. หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการทำให้ ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น สร้าง มิตรภาพในระหว่างทำงาน พบปะเพื่อนเก่า และ ได้รับการยกย่องชมเชยจากเพื่อน</p>	<p>-สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ การทำให้ได้ รู้จักเพื่อนใหม่ ทำให้ฉัน และเพื่อนร่วมกันทำใน สิ่งที่เป็นประโยชน์ -ได้รับการยกย่องชมเชย ได้แก่ การได้รับการยก ย่องชมเชยจากเพื่อนหรือคนรู้จัก ทำให้คนใน ครอบครัว และคนรอบข้างมีความรู้สึกที่ดีต่อฉัน</p>

ตาราง 5 (ต่อ)

นิยามความเชื่อที่จูงใจให้กระทำ พฤติกรรมอาสา	ความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มของนิสิตที่ทำ พฤติกรรมอาสาเด่นชัดและไม่เด่นชัด
<p>4. หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการขยายเครือข่ายทางสังคมเพื่อความก้าวหน้าของอาชีพและการตัดสินใจเลือกศึกษาในอนาคต หรือการตั้งเป้าหมายในด้านอาชีพ นอกจากนี้ยังทำให้ประวัติส่วนตัวดูมีคุณค่า</p>	<p>-การขยายเครือข่ายทางสังคมเพื่อความก้าวหน้าของอาชีพและการตั้งเป้าหมายในด้านอาชีพ ได้แก่ ทำให้มีเครือข่ายใหม่ๆ ที่ช่วยเหลือด้านการงานในอนาคต ช่วยเปิดโลกกว้างและทำให้เห็นทางเลือกของอาชีพมากขึ้น ทักษะต่างๆ ที่พัฒนาจากการทำกิจกรรมอาสา สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับอาชีพในอนาคตได้ ทำให้ทราบแนวทางการเลือกอาชีพในอนาคตที่เหมาะสมกับตนเอง</p> <p>-การทำให้ประวัติส่วนตัวดูมีคุณค่า ได้แก่ การทำอาสาทำให้ประวัติการศึกษาดูเด่นชัดขึ้น มีผลต่อตอนเข้าทำงาน ทำให้ฉันสามารถหางานได้ง่ายขึ้น</p>
<p>5. หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน (Well-being function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการสนองความต้องการทางด้านอารมณ์ทางบวก คือ ทำให้รู้สึกดี มีความสุข เห็นคุณค่า ความสำคัญและรับรู้ความสามารถของตนนอกจากนี้ยังเป็นการปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบที่มากกระทบ เช่น การหลีกเลี่ยงจากความรู้สึกผิด หลีกเลี่ยงจากปัญหาส่วนตัว มีกำลังใจในการก้าวผ่านอุปสรรค</p>	<p>-การสนองความต้องการทางด้านอารมณ์ทางบวก ได้แก่ การทำอาสาสมัครทำให้ฉันเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น ช่วยเติมเต็มความสุขให้กับชีวิตฉัน ทำให้ฉันมีกำลังใจในการต่อสู้กับอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิต</p> <p>-การปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบที่มากกระทบ ได้แก่ ฉันจะรู้สึกผิด หากไม่ได้อาสาช่วยเหลือผู้เดือดร้อน การทำงานอาสาเป็นวิธีที่ดีในการผ่อนคลายจากปัญหาส่วนตัว</p>

2.2 ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของลอว์; และเชค (Law; & Shek. 2011) ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อ 2 ด้าน แสดงดังตาราง 6

ตาราง 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาของนิสิตจาก การสนทนากลุ่ม โดยจำแนกตามแนวคิดของลอว์; และเชค (2011)

นิยามความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา	ความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มของนิสิตที่ทำการกระทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัดและไม่เด่นชัด
1. อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา (Conceptual bias) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ภาพลักษณ์ทั่วไปของการกระทำพฤติกรรมอาสาว่าเป็นการกระทำที่ไร้ความหมาย ทำให้เสียเวลาเสียเงิน และไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งยังเป็นการแอบอ้างหาผลประโยชน์ในนามของการช่วยเหลือสังคม และเป็นรูปแบบหนึ่งของการลวงโทษผู้ที่กระทำความผิด นอกจากนี้ การทำพฤติกรรมอาสายังสามารถทำให้เกิดผลเสียต่อผู้รับได้อีกด้วย เช่น ผู้รับเรียนรู้ที่จะพึ่งพาผู้อื่นเพียงอย่างเดียว	-การรับรู้ภาพลักษณ์ทั่วไปของการกระทำพฤติกรรมอาสา ได้แก่ การทำงานอาสาสมัครทำให้สูญเสียเงินและเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ เป็นงานที่ไม่ได้รับผลตอบแทนไม่คุ้มค่า น่าเบื่อหน่ายเพราะต้องทำตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด เป็นการกระทำที่ไร้ความหมายเมื่อผู้รับไม่เห็นคุณค่าในสิ่งที่ได้รับการอาสาช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เป็นการสอนคนเหล่านี้ให้เรียนรู้ที่จะไม่พึ่งพาตนเอง
2. อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental bias) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ถึงเจตนาของผู้กระทำพฤติกรรมอาสาว่า ไม่ใช่การกระทำที่มาจากข้างในจิตใจอย่างแท้จริง มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตน โดยการกระทำเหล่านี้เกิดขึ้นจากแรงจูงใจที่นึกถึงประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก นอกจากนี้ ผลที่เกิดขึ้นอาจไม่เป็นที่น่าพอใจ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมอาสา อาจทำให้ผลการเรียนลดลง ทำให้เสียสุขภาพ และมีเวลาอยู่กับคนใกล้ตัวน้อยลง	-การรับรู้ถึงเจตนาของผู้กระทำพฤติกรรมอาสา ได้แก่ อาสาสมัครมักทำกิจกรรมอาสาเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตน ไม่ได้หวังที่จะช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสอย่างแท้จริง ทำเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตนเอง เพื่อเก็บเป็นแฟ้มสะสมผลงานของตนเองไว้ใช้เวลาสมัครงาน ทำให้เสียเวลาในการทบทวนตำราเรียน ทำให้เสียสุขภาพ เนื่องจากต้องทำงานหนัก มีเวลาพักผ่อนน้อย บันทวนเวลาที่เป็นส่วนตัว

จากผลการสนทนากลุ่มข้าง ในตาราง 5, 6 ผู้วิจัยจึงได้นำผลดังกล่าวไปเปรียบเทียบ ความหมายของความเชื่อที่ได้จากการสนทนากลุ่มกับความเชื่อตามแนวคิดของลอว์; และเซค เพื่อ พิจารณาว่า ความหมายของความเชื่อนั้นมีเพิ่มเติมหรือแตกต่างจากความเชื่อของลอว์และเซคหรือไม่ จากนั้น จึงนำมาสรุปเป็นนิยามปฏิบัติการความเชื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นไทย ในงานวิจัยครั้งนี้ ผลแสดงดังตาราง 7

ตาราง 7 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อในการทำพฤติกรรมอาสาของผู้วิจัย กับ ลอว์และเซค

ความเชื่อเกี่ยวกับการ กระทำพฤติกรรมอาสา	ส่วนประกอบความเชื่อในแต่ละ ด้านของงานวิจัยลอว์ (2008)	งานวิจัยนี้	สิ่งที่เพิ่มเติม หลังจากการสนทนากลุ่ม
ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา			
หน้าที่การทำประโยชน์ ต่อสังคม (Prosocial value function)	1. ความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น 2. ความร่วมมือกันของพลเมือง ในการทำให้สังคมดีขึ้น 3. ได้รับความสามารถของตนใน การช่วยเหลือสังคม	/ / /	- -มีความร่วมมือกันของ พลเมืองในการทำให้สังคม ดีขึ้น โดยการรับรู้และ ตระหนักถึงปัญหาที่ เกิดขึ้นในสังคม -รับรู้ความสามารถของตน ในการช่วยเหลือสังคม ด้วยการหาวิธี แนวทางใน การแก้ไขปัญหาสังคม
หน้าที่การทำความ เข้าใจ (Understanding function)	1. พัฒนาตนเอง 2. พัฒนาทักษะทางสังคม 3. เรียนทักษะจากประสบการณ์ จริง 4. เข้าใจสังคมมากขึ้น	/ / / /	เพิ่มด้านการนำทักษะที่มี มาใช้ให้เกิดประโยชน์
หน้าที่การรวมกลุ่มทาง สังคม (Socializing function)	1. พบปะเพื่อนเก่า 2. พบปะเพื่อนใหม่ 3. ได้รับการยกย่องชมเชยจาก เพื่อน	/ / /	เพิ่มด้านการสร้างความพึง พอใจให้กับผู้ที่มี ความสำคัญกับตนเอง

ตาราง 7 (ต่อ)

ความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา	ส่วนประกอบความเชื่อในแต่ละด้านของงานวิจัยลอร์ (2008)	งานวิจัยนี้	สิ่งที่เพิ่มเติมหลังจากการสนทนากลุ่ม
หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function)	1. ทำให้ประวัติส่วนตัวมีคุณค่า 2. การตัดสินใจเลือกศึกษาหรืออาชีพในอนาคต 3. การขยายเครือข่ายทางสังคมเพื่อความก้าวหน้าของอาชีพ	/	-
หน้าที่การสร้างความผาสุก (Well-being function)	<u>การปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบ ได้แก่</u> 1. ทำให้ลดความรู้สึกผิดจากการไม่ได้ช่วยเหลือ 2. ทำให้หลีกเลี่ยงปัญหาส่วนตัว <u>การสนองความต้องการทางด้านอารมณ์ทางบวก ได้แก่</u> 3. ทำให้ตนเองรู้สึกดี เห็นคุณค่าแห่งตน 4. เสริมสร้างความรู้สึกที่ตนมีความสำคัญ และรับรู้สมรรถภาพของตน 5. ได้แสดงความสามารถที่ตนมีอยู่	/	-
		/	-
		/	เพิ่มด้านการมีกำลังใจในการก้าวผ่านอุปสรรค
		X	ผู้วิจัยได้ตัดส่วนประกอบนี้ออก เนื่องจากมีความคล้ายคลึงกับด้านการทำประโยชน์ต่อสังคม

ตาราง 7 (ต่อ)

ความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา	ส่วนประกอบความเชื่อของงานวิจัยลอร์;และเซค (2011)	งานวิจัยนี้	สิ่งที่เพิ่มเติม
ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา			
อคติเกี่ยวกับแนวคิดในการกระทำพฤติกรรมอาสา (Conceptual bias)	1. การกระทำที่ไร้ความหมาย 2. ทำให้เสียเวลา เสียเงิน และ ไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม 3. เป็นการแอบอ้างหาผลประโยชน์ในนามของการช่วยเหลือสังคม 4. เป็นรูปแบบหนึ่งของการลงโทษผู้กระทำความผิดหรือผู้มีปัญหา	/ / / /	เพิ่มเติมในด้านการทำพฤติกรรมอาสา ยังสามารถทำให้เกิดผลเสียต่อผู้รับได้อีกด้วย เช่น ผู้รับเรียนรู้ที่จะพึ่งพาผู้อื่นเพียงอย่างเดียว
อคติในการพฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental bias)	1. ไม่ใช้การกระทำที่มาจากข้างในจิตใจอย่างแท้จริง 2. มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตน โดยการกระทำเหล่านี้เกิดขึ้นจากแรงจูงใจที่นึกถึงตนเองเป็นหลัก 3. ผลที่เกิดขึ้นอาจไม่เป็นที่น่าพอใจ เช่น เข้าร่วมกิจกรรมอาสา อาจทำให้ผลการเรียนลดลงได้	/ / /	- - เพิ่มเติมในส่วนของผลที่เกิดขึ้นอาจไม่เป็นที่น่าพอใจ ได้แก่ ทำให้เสียสุขภาพและมีเวลาอยู่กับคนใกล้ตัวน้อยลง

จากตาราง 7 จึงนำไปสู่การกำหนดนิยามปฏิบัติการความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจของนิสิตที่มีต่อพฤติกรรมอาสาในลักษณะเชิงบวก ประกอบด้วย ความเชื่อที่ทำหน้าที่ 5 ด้าน ดังนี้

1.1 หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสาเป็นการกระทำที่ต้องการให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์ ให้มีความสำคัญ

กับผู้อื่นมากกว่าตนเอง โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ และมีความร่วมมือกันของพลเมืองในการทำให้สังคมดีขึ้น โดยการรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม รับรู้ความสามารถของตนในการช่วยเหลือสังคม

1.2 หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากประสบการณ์จริง ได้นำทักษะที่มีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นโอกาสที่จะได้พัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะส่วนบุคคล และเข้าใจสังคมมากขึ้น

1.3 หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการทำเพื่อต้องการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น สร้างมิตรภาพในระหว่างทำงาน พบปะเพื่อนเก่า และได้รับการยกย่องชมเชยจากเพื่อน นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ที่มีความสำคัญกับตนเอง

1.4 หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการขยายเครือข่ายทางสังคมเพื่อความก้าวหน้าของอาชีพ และการตัดสินใจเลือกศึกษาในอนาคตหรือการตั้งเป้าหมายในด้านอาชีพ นอกจากนี้ ยังทำให้ประวัติส่วนตัวดูมีคุณค่า

1.5 หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว (Well-being function) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ว่าการทำพฤติกรรมอาสา เป็นการสนองความต้องการทางด้านอารมณ์ทางบวก คือ ทำให้รู้สึกดีมีความสุข เห็นคุณค่า ความสำคัญของตนเอง นอกจากนี้ ยังเป็นการปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบที่มากกระทบ เช่น การหลีกเลี่ยงจากความรู้สึกผิด หลีกหนีจากปัญหาส่วนตัว และมีกำลังใจในการก้าวผ่านอุปสรรค

2. สำหรับความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจของนิสิตที่มีต่อพฤติกรรมอาสาในลักษณะเชิงลบ ประกอบด้วย ความเชื่อที่ทำหน้าที่ 2 ด้าน ดังนี้

2.1 อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา (Conceptual bias) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ภาพลักษณ์ทั่วไปของการทำพฤติกรรมอาสาว่า เป็นการกระทำที่ไร้ความหมาย ทำให้เสียเวลา เสียเงิน และไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งยังเป็นการแอบอ้างหาผลประโยชน์ในนามของการช่วยเหลือสังคม และเป็นรูปแบบหนึ่งของการลงโทษผู้ที่ทำความผิด หรือผู้มีปัญหา นอกจากนี้ การทำพฤติกรรมอาสายังทำให้เกิดผลเสียต่อผู้รับได้อีกด้วย เช่น ผู้รับเรียนรู้ที่จะพึ่งพาผู้อื่นเพียงอย่างเดียว

2.2 อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental bias) หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ถึงเจตนาของผู้กระทำพฤติกรรมอาสาว่า ไม่ใช่การกระทำที่มาจากข้างในจิตใจอย่างแท้จริง มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยการกระทำเหล่านี้เกิดขึ้นจากแรงจูงใจที่นึกถึงประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก นอกจากนี้ ผลที่เกิดขึ้นอาจไม่เป็นที่น่าพอใจ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมอาสา อาจทำให้ผลการเรียนลดลง ทำให้เสียสุขภาพ และมีเวลาอยู่กับคนใกล้ตัวน้อยลง

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

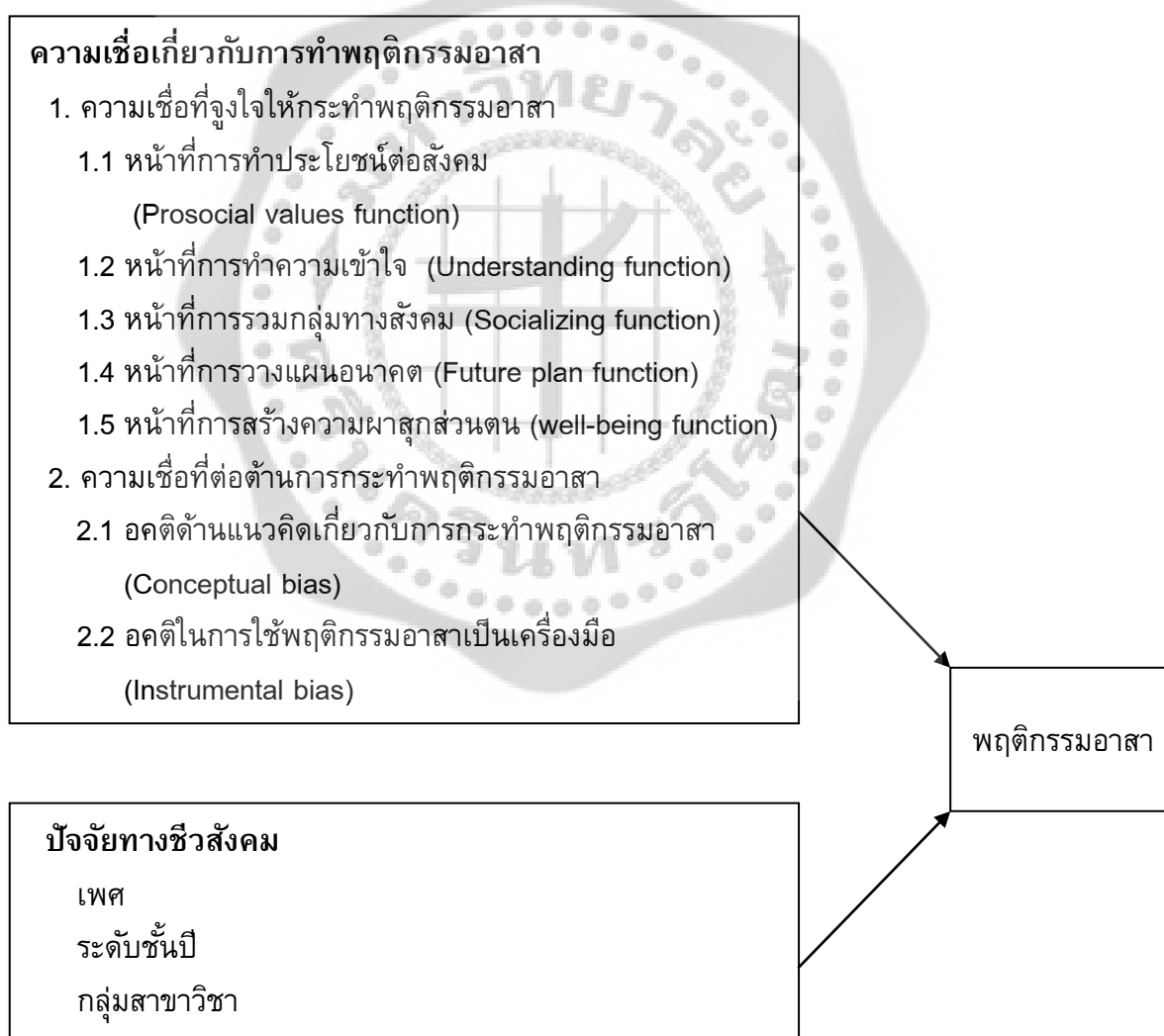
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒระดับปริญญาตรี ตามแนวคิดความเชื่อเกี่ยวกับการทำงานอาสาสมัครและความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัครที่ลอร์ด; และเชค (Law. 2008; Law; & Shek. 2011) ได้สร้างขึ้นบนพื้นฐานของแนวคิดหน้าที่ (Functional Approach) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) และแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norm Theory) ดังนี้

แนวคิดหน้าที่ (Functional Approach) เป็นการอธิบายกระบวนการทางเหตุผล วัตถุประสงค์ ความต้องการเป้าหมาย การวางแผน และแรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมทางสังคม โดยมีใจความสำคัญคือ การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมเหมือนกัน โดยมีหน้าที่ทางจิตที่แตกต่างกัน (Clary; et al. 1998) ลอร์ด (Law. 2008) ได้แบ่งความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาออกเป็น 5 ประเภท จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ความเชื่อในการทำพฤติกรรมอาสาเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น (Other-serving beliefs) ได้แก่ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial values function) 2) ความเชื่อในการทำพฤติกรรมอาสาเพื่อประโยชน์ส่วนตน (Self-serving beliefs) ได้แก่ หน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) หน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) และหน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน (Well-being function)

ส่วนทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนของบุคคล คือ บุคคลจะใช้กลยุทธ์การลดความสูญเสียให้น้อยที่สุด (Minimize cost) และเพิ่มผลตอบแทนให้ได้มากที่สุด (Maximize reward) โดยอธิบายว่า การที่มนุษย์เราได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าจากการกระทำ ก็จะทำให้เกิดความปรารถนาในการกระทำนั้นมากยิ่งขึ้น ในทางกลับกัน มนุษย์จะเลิกกระทำในสิ่งที่เห็นว่าสิ้นเปลืองหรือก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมากจากประสบการณ์ที่ผ่านมา (สุเทพ สุนทรภัสช์. 2540: 72,163) และแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norm Theory) ได้อธิบายถึงความเชื่อเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของการช่วยเหลือที่เราควรปฏิบัติให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานนั้น ลอร์ด; และเชค (Law; & Shek. 2011) ได้แบ่งความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา (Conceptual bias) และอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental bias)

ทั้งนี้ เนื่องจากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ความแตกต่างกันของลักษณะทางประชากร ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมอาสาต่างกัน เช่น พบว่าเพศ (สุดาพรรณ บินนอก. 2552: 81; กฤตยาภรณ์ เจริญทรัพย์. 2547: 45) ระดับชั้นปีที่ศึกษา (อริยา คูหา และสุวิมล นราองอาจ. 2554: 89; Law. 2008: 140) และสาขาวิชาต่างกัน (คมนา วัชรานินท์. 2546: 4; สุวิมล ว่องวาณิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย. 2543: 76) ส่งผลให้บุคคลกระทำพฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงมีคำถาม

วิจัยเกิดขึ้นว่า นิสิตมีพฤติกรรมอาสาสมัครน้อยเพียงใด แตกต่างกันตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา มีความเชื่อใดบ้างที่จูงใจให้นิสิตกระทำพฤติกรรมอาสาและความเชื่อใดที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ในการตอบคำถามจะแบ่งการศึกษาเป็น 4 ส่วน ส่วนแรก จะเป็นการศึกษาพฤติกรรมอาสาของนิสิต ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ส่วนที่สอง เป็นการเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสา เมื่อจำแนกตามลักษณะปัจจัยทางสังคม ส่วนที่สามจะเป็นการศึกษาย้อนกลับ (Expost Facto Study) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะของตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมอาสา ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสา มาก ปานกลาง และน้อย เพื่อย้อนกลับไปศึกษาถึงความเชื่อของนิสิตในแต่ละกลุ่มว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 และส่วนที่สี่ เป็นการทำนายพฤติกรรมอาสา โดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 กรอบแนวคิดได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดรูปแบบความสัมพันธ์ของพฤติกรรมอาสา
กับปัจจัยความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพชหึง มีพฤติกรรมอาสาสูงกว่านิสิตเพศชาย
2. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่สูงกว่า มีพฤติกรรมอาสา มากกว่า นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่า
3. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมอาสาสูงกว่า นิสิตที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
4. นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสามากกว่า มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา โดยรวมและรายด้านสูงกว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่ำกว่า
5. นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสามากกว่า มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา โดยรวมและรายด้านต่ำกว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่ำกว่า
6. ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม หน้าที่การวางแผนอนาคต หน้าที่การสร้างความสำเร็จส่วนตน และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556 จำนวน 18,871 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ปีการศึกษา 2556

มีขั้นตอนของการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

1. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้อนุกรมของยามาเน่ (ล้วน สายยศ;และ อังคณา สายยศ. 2536: 260; อ้างอิงจาก Yamane. 1967: 886-887)

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดจากการสุ่มตัวอย่างเท่าที่ยอมรับได้

ในการสุ่มตัวอย่างครั้งนี้ กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 5 ดังนั้นขนาดของตัวอย่างจะเท่ากับ

$$n = \frac{18,871}{1+18,871(0.05)^2}$$
$$n = 391$$

จากการคำนวณขนาดตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนในการศึกษาได้จำนวนอย่างน้อย 391 คน เก็บตัวอย่างให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาขาวิชา ทุกชั้นปีและเพศ โดยกำหนดให้ กลุ่มสาขาวิชา ชั้นปี และเพศมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างพอกัน ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่าง 432 คน

2. ขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษานอกระบบมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Multi-stages Stratified Random Sampling)

โดยชั้นภูมิแรกเป็นกลุ่มสาขาวิชา จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มี 4 คณะ ประกอบด้วย คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ มี 6 คณะ ประกอบด้วย คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ และคณะพลศึกษา

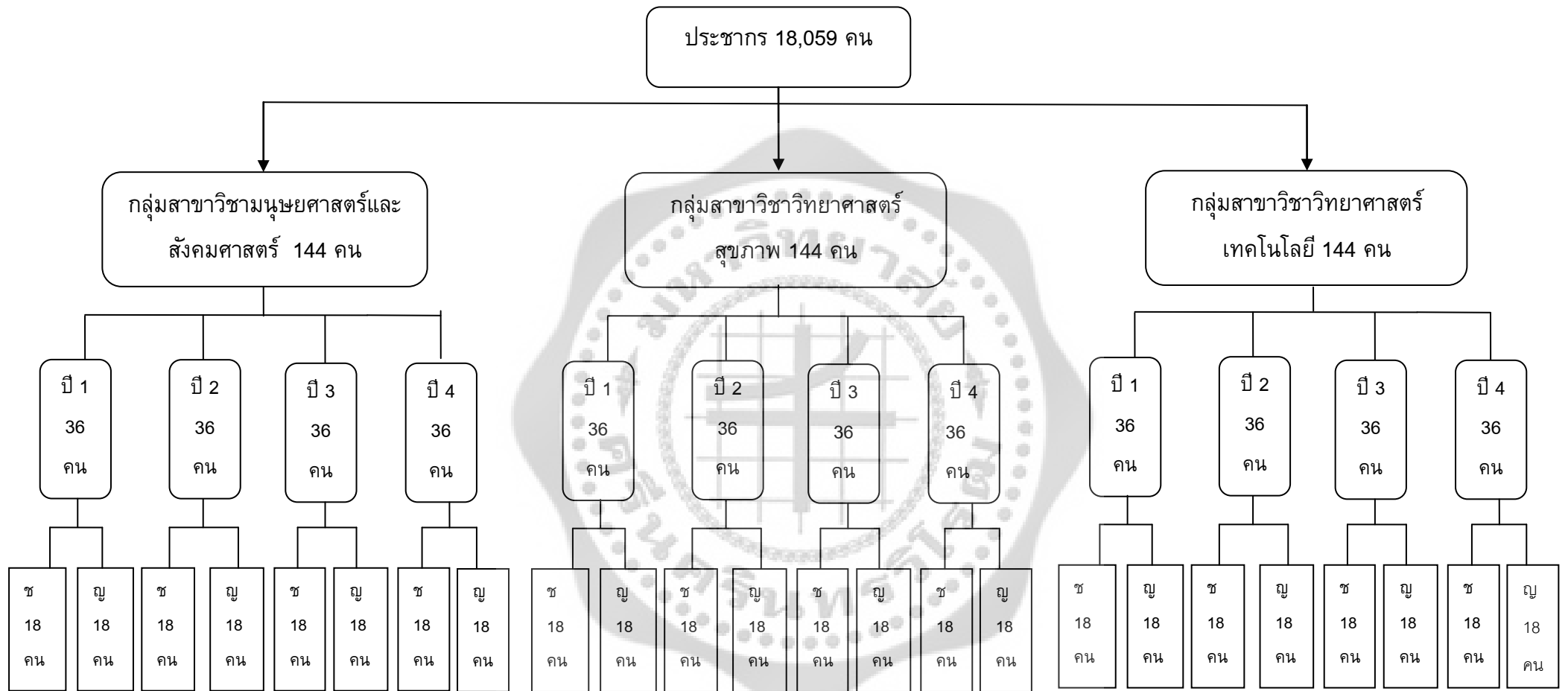
กลุ่มที่ 3 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มี 2 คณะ ประกอบด้วย คณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมีย่อยให้มีสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ชั้นภูมิละ 140 คน

ทำการสุ่มชั้นภูมิที่ 2 ซึ่งเป็นชั้นปี มีจำนวน 4 ชั้นปี ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 1 ถึง 4 โดยให้แต่ละชั้นปีมีขนาดกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 35 คน

สุดท้ายทำการสุ่มชั้นภูมิที่ 3 ซึ่งเป็นเพศ คือ เพศชายและเพศหญิง กำหนดให้ชั้นภูมีย่อยละ 18 คน โดยลักษณะการแบ่งชั้นภูมิและจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิมีดังนี้

ภาพประกอบ 2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้

ตาราง 8 จำนวนการสุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

สาขาวิชา	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4		รวม ทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	18	18	18	18	18	18	18	18	144
คณะมนุษยศาสตร์	5	5	5	5	5	5	5	5	40
คณะสังคมศาสตร์	5	5	5	5	5	5	5	5	40
คณะศึกษาศาสตร์	5	5	5	5	5	5	5	5	40
คณะศิลปกรรมศาสตร์	3	3	3	3	3	3	3	3	24
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	18	18	18	18	18	18	18	18	144
คณะพยาบาลศาสตร์	3	3	3	3	3	3	3	3	24
คณะแพทยศาสตร์	3	3	3	3	3	3	3	3	24
คณะทันตแพทยศาสตร์	3	3	3	3	3	3	3	3	24
คณะเภสัชศาสตร์	3	3	3	3	3	3	3	3	24
คณะสหเวชศาสตร์	3	3	3	3	3	3	3	3	24
คณะพลศึกษา	3	3	3	3	3	3	3	3	24
วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี	18	18	18	18	18	18	18	18	144
คณะวิทยาศาสตร์	9	9	9	9	9	9	9	9	72
คณะวิศวกรรมศาสตร์	9	9	9	9	9	9	9	9	72
รวมทั้งสิ้น	54	54	54	54	54	54	54	54	432

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมอาสา

ตอนที่ 3 แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา

โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นปี และคณะ โดยนำผลนี้มาใช้ในการบรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

0. เพศ ชาย
 หญิง
00. ระดับชั้นที่ศึกษา ชั้นปีที่ 1
 ชั้นปีที่ 2
 ชั้นปีที่ 3
 ชั้นปีที่ 4

000. คณะ _____ สาขาวิชา _____

ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมอาสา

ลักษณะแบบวัด เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงเนื้อหาจากแบบวัดพฤติกรรมอาสาของ กฤตยา ทัพวงษ์ (2552.) ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มในนิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัด จำนวน 22 ข้อวัดจากความถี่ในการทำกิจกรรมอาสาในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ลักษณะแบบวัดเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ข้อคำถามแต่ละข้อจะมี 4 ตัวเลือก ได้แก่ ไม่เคยทำ เคยทำ 1 ครั้ง เคยทำ 2 ครั้ง เคยทำมากกว่า 2 ครั้ง

วิธีการให้คะแนน

ผู้ที่ไม่เคยทำ	ได้ 0 คะแนน
ผู้ที่เคยทำ 1 ครั้ง	ได้ 1 คะแนน
ผู้ที่เคยทำ 2 ครั้ง	ได้ 2 คะแนน
ผู้ที่เคยทำมากกว่า 2 ครั้ง	ได้ 3 คะแนน

โดยผู้ตอบที่ได้คะแนนจากแบบวัดมากกว่า แสดงว่า มีพฤติกรรมอาสามากกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดน้อยกว่า

การอธิบายความหมายของคะแนน

ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนพฤติกรรมอาสาออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
2.01 - 3.00	มีพฤติกรรมอาสาในระดับมาก
1.00 - 2.00	มีพฤติกรรมอาสาในระดับปานกลาง
0.00 - 0.99	มีพฤติกรรมอาสาในระดับน้อย

ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมอาสา

คำชี้แจง

ให้นิสิตพิจารณาวานิสิตเคยเข้าร่วมกิจกรรมอาสาต่างๆ ในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมาหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย $\checkmark$ ในช่องที่ตรงกับกรปฏิบัติตามสภาพความเป็นจริงของนิสิตมากที่สุด

กิจกรรมอาสาในที่นี้ หมายถึง การเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่ มุ่งประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมด้วยความสมัครใจ ไม่หวังผลตอบแทน ในรูปสินค้ารางวัลเป็นสิ่งสำคัญ มีการวางแผน ที่จะอาสาช่วยเหลือ ต้องไม่เป็นส่วนหนึ่งของคะแนนในวิชาใดๆ และเป็น การทำกิจกรรมที่ไม่ซ้ำซ้อนกับ 8 กิจกรรม ที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ตามหลักสูตร

กิจกรรมอาสาที่เข้าร่วมในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา	ไม่เคยทำ	เคยทำ		
		1 ครั้ง	2 ครั้ง	มากกว่า 2 ครั้ง
0. อาสาตีหนังสือให้รุ่นน้อง				
00. อาสาสอนหนังสือเด็กด้อยโอกาส				
000. อาสาปลูกสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น ห้องสมุด สนามเด็กเล่น เป็นต้น				
0000. อาสาดูแลผู้สูงอายุ เช่น จัดกิจกรรม นันทนาการ เลี้ยงอาหาร ฯลฯ				

ตอนที่ 3 แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา

ลักษณะแบบวัด เป็นแบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยในส่วนของความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา 5 ด้าน จำนวน 29 ข้อ ได้จากการตอบแบบสอบถามที่ปรับปรุงเนื้อหาจากแบบวัดหน้าที่ของบุคคลต่อการทำงานอาสาสมัคร (Revised Personal Functions of Volunteerism Scale: RV) ของลอว์ (Law, 2008) ส่วนความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา 2 ด้าน จำนวน 15 ข้อ ได้จากการปรับปรุงเนื้อหาจากแบบวัดความเชื่อที่ต่อต้านการทำงานอาสาสมัคร (Beliefs Against Volunteering Scale: BAV) ของลอว์; และเชค (Law; Shek, 2011) ลักษณะแบบวัดเป็นมาตรประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ไม่จริงที่สุด ไม่จริง ค่อนข้างไม่จริง ค่อนข้างจริง จริง และจริงที่สุด

วิธีการให้คะแนน

สำหรับแบบวัดความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา

ผู้ที่ตอบจริงที่สุด	ได้ 6 คะแนน
ผู้ที่ตอบจริง	ได้ 5 คะแนน
ผู้ที่ตอบค่อนข้างจริง	ได้ 4 คะแนน
ผู้ที่ตอบค่อนข้างไม่จริง	ได้ 3 คะแนน
ผู้ที่ตอบไม่จริง	ได้ 2 คะแนน
ผู้ที่ตอบไม่จริงที่สุด	ได้ 1 คะแนน

โดยผู้ตอบที่ได้คะแนนจากแบบวัดมากกว่า แสดงว่า มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา มากกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดน้อยกว่า

แบบวัดความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา

ผู้ที่ตอบจริงที่สุด	ได้ 6 คะแนน
ผู้ที่ตอบจริง	ได้ 5 คะแนน
ผู้ที่ตอบค่อนข้างจริง	ได้ 4 คะแนน
ผู้ที่ตอบค่อนข้างไม่จริง	ได้ 3 คะแนน
ผู้ที่ตอบไม่จริง	ได้ 2 คะแนน
ผู้ที่ตอบไม่จริงที่สุด	ได้ 1 คะแนน

โดยผู้ตอบที่ได้คะแนนจากแบบวัดมากกว่า แสดงว่า มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา มากกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดน้อยกว่า

การอธิบายความหมายของคะแนน

ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.51 -6.00	มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาในระดับมาก
3.51 -4.50	มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาในระดับค่อนข้างมาก
2.51 -3.50	มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาในระดับค่อนข้างน้อย
1.00 -2.50	มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาในระดับน้อย

ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.51 -6.00	มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาในระดับมาก
3.51 -4.50	มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาในระดับค่อนข้างมาก
2.51 -3.50	มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาในระดับค่อนข้างน้อย
1.00 -2.50	มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาในระดับน้อย

ตัวอย่างแบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา แบ่งเป็นความเชื่อที่มุ่งใจให้
กระทำพฤติกรรมอาสาและความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา

คำชี้แจง

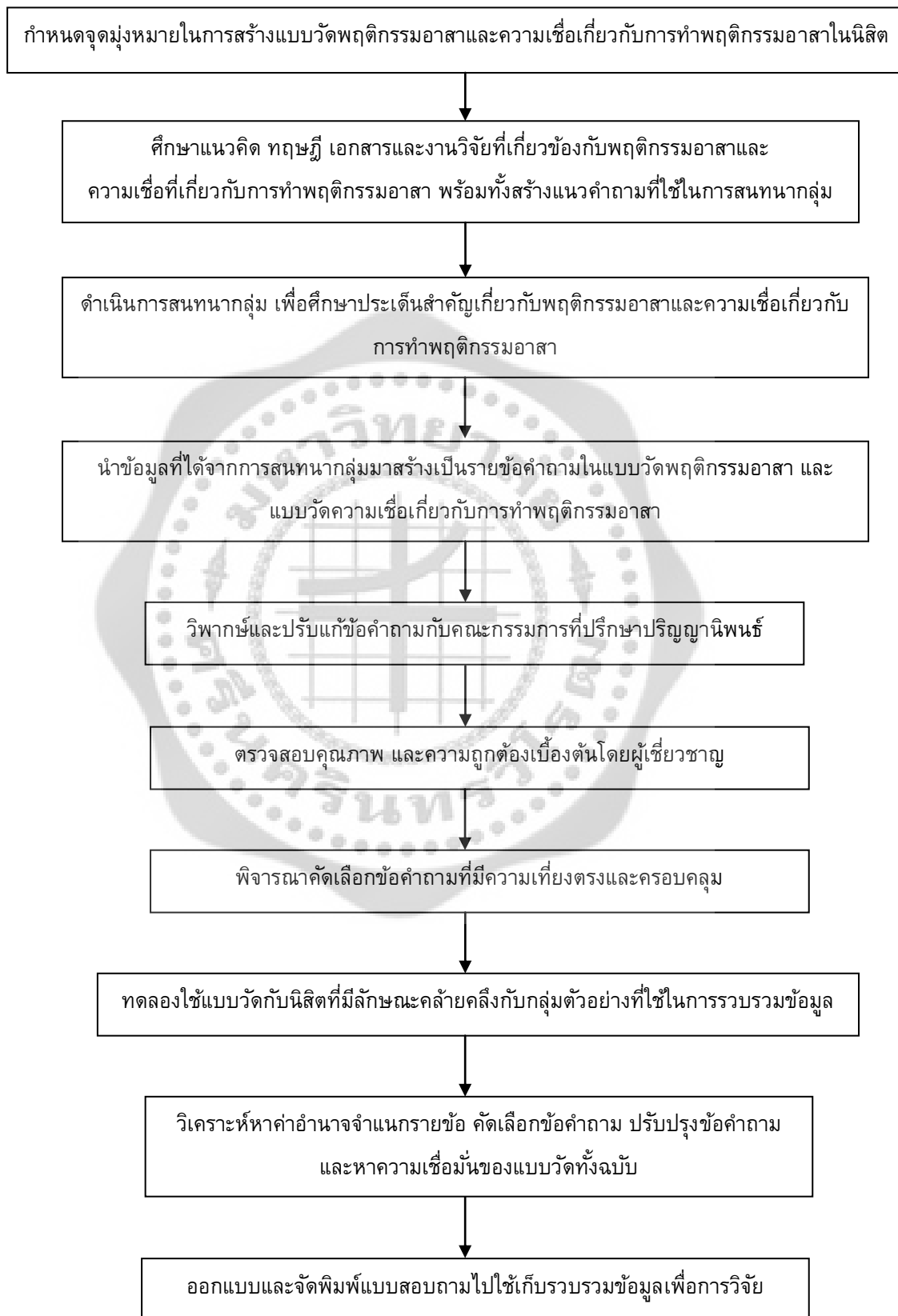
ให้นิสิตพิจารณาข้อความต่อไปนี้ ซึ่งเป็นความเชื่อและความรู้สึกเกี่ยวกับการทำกิจกรรม
อาสา แล้วทำเครื่องหมาย V ลงในช่องหมายเลขที่ตรงกับความเป็นจริงของนิสิตมากที่สุด เพียงข้อ
เดียวในแต่ละข้อ

ข้อความ	ไม่จริง ที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้าง ข้างไม่ จริง	ค่อนข้าง ข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด
ความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรม อาสา <u>ด้านหน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม</u> (Prosocial values function) 00.ฉันรู้สึกห่วงใยคนที่ด้อยโอกาสกว่าฉัน						
<u>ด้านหน้าที่การทำความเข้าใจ</u> (Understanding function) 0.การทำกิจกรรมอาสาทำให้ฉันได้เรียนรู้ สิ่งต่างๆจากประสบการณ์จริง						
<u>ด้านหน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม</u> (Socializing function) 000.การทำกิจกรรมอาสาเป็นช่องทาง หนึ่งที่ทำให้ฉันได้รู้จักเพื่อนใหม่						
<u>ด้านหน้าที่การวางแผนอนาคต</u> (Future plan function) 0000.การทำกิจกรรมอาสา ช่วยเปิดโลก กว้าง และทำให้ฉันเห็นทางเลือกของ อาชีพมากขึ้น						
<u>ด้านหน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว</u> (Well-being function) 00000.การทำกิจกรรมอาสาสมัครทำให้ ฉันเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น						

ข้อความ	ไม่จริง ที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้าง ข้างไม่ จริง	ค่อนข้าง ข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด
<p>ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำ พฤติกรรมอาสา อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำ พฤติกรรมอาสา (Conceptual bias) 0.ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสา ทำให้ ฉันสูญเสียเงิน/เวลาโดยเปล่าประโยชน์</p>						
<p>อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็น เครื่องมือ (Instrumental bias) 00.โดยทั่วไป อาสาสมัครทำกิจกรรม อาสาเพราะหวังผลประโยชน์ส่วนตัว</p>						

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายละเอียดขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ มี 2 ขั้นตอนใหญ่ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการวิจัยจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จัดการสนทนากลุ่ม 2 รอบ คือ รอบแรก กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาเด่นชัด ส่วนรอบที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสาไม่เด่นชัด ซึ่งดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสา
2. สร้างแนวคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. นำแนวคำถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเพื่อนำไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 2 การนำผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นรายข้อคำถามในแบบวัดเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดพฤติกรรมอาสา และแบบวัดความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการกระทำพฤติกรรมอาสา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

แบบวัดพฤติกรรมอาสา

1. สร้างแบบวัดพฤติกรรมอาสาของนิสิต ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) จำนวน 22 ข้อ โดยข้อคำถามแต่ละข้อจะมีคำตอบ 4 ตัวเลือก ให้เลือกตอบได้เพียงตัวเลือกเดียว
2. จากนั้นนำแบบวัดที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมตามนิยามปฏิบัติการ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท
3. นำแบบวัดที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบในเรื่องของการใช้ภาษา และความครอบคลุมเนื้อหาในแบบวัดว่า สามารถวัดได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาที่ต้องการวัด โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 มาใช้ในแบบสอบถาม จากนั้น นำแบบปรับปรุงแก้ไขแบบวัดก่อนนำไปทดลองใช้
4. นำแบบวัดที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ถึง 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 90 คน
5. วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Reliability Coefficient) ผลการวิเคราะห์คุณภาพพบว่า แบบวัดพฤติกรรมอาสา (22 ข้อ) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .901

6. ทำการปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพดี แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทก่อนดำเนินการจัดพิมพ์

7. ออกแบบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา

1. สร้างแบบวัดความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา

2. จากนั้น นำแบบวัดที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และครอบคลุมตามนิยามปฏิบัติการ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท

3. นำแบบวัดที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity)

4. จากนั้น นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .5 ขึ้นไป

5. นำแบบวัดที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท ไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ถึง 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 90 คน

6. วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Reliability Coefficient) ผลการวิเคราะห์คุณภาพพบว่า แบบวัดค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับและรายด้าน ดังนี้

-แบบวัดความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา	ค่าความเชื่อมั่น
โดยรวมทั้งฉบับ (29 ข้อ)	.950
ด้านหน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (5 ข้อ)	.842
ด้านหน้าที่การทำความเข้าใจ (8 ข้อ)	.898
ด้านหน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (5 ข้อ)	.790
ด้านหน้าที่การวางแผนอนาคต (4 ข้อ)	.771
ด้านหน้าที่การสร้างความสำเร็จส่วนตัว (7 ข้อ)	.859
-แบบวัดความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา	ค่าความเชื่อมั่น
โดยรวมทั้งฉบับ (15 ข้อ)	.951
อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา (9 ข้อ)	.922
อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (6 ข้อ)	.923

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อองค์การนิสิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือจาก นายกองคการนิสิตฯ ในการเก็บข้อมูลกับนิสิต และได้เน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถามให้แก่ นายกองคการนิสิตฯ เพื่อนำแบบสอบถามไปมอบให้ ประธานสโมสรคณะ เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 12 คณะ
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บคืนจากกลุ่มตัวอย่างในการเก็บครั้งแรก มาตรวจสอบความ สมบูรณ์ แต่กลับพบว่า แบบสอบถามที่ได้รับคืนในบางคณะที่มีลักษณะบ่งชี้ให้เห็นว่า มีการให้ข้อมูลที่ ลักษณะผิดปกติ เช่น สังกัดได้จากคำตอบในข้อคำถามที่มีข้อความทางบวกและลบ ผู้ตอบ แบบสอบถาม ตอบในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตัดสินใจเก็บข้อมูลใหม่ โดยการเก็บข้อมูลใน ครั้งแรกผู้วิจัยได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์มา ร้อยละ 52 จึงต้องเก็บเพิ่มอีก ร้อยละ 48
4. ผู้วิจัยและทีมนิสิต มศว ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม โดยเก็บเพิ่ม อีกร้อยละ 5 ของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องเก็บเพิ่ม โดยมีการอธิบายถึงเงื่อนไขในการตอบคำถาม ก่อนให้ กลุ่มตัวอย่างลงมือทำ และหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยและทีม ได้มีการ สัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างบางคน ในเรื่องของความเชื่อที่มีต่อการทำพฤติกรรมอาสา และกิจกรรมที่ กลุ่มตัวอย่างได้เคยเข้าร่วม เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างตอบใน แบบสอบถามกับข้อมูลที่ไต่จากการสัมภาษณ์
5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บได้จากกลุ่มตัวอย่างครั้งที่สอง มาตรวจสอบ และคัดเลือก แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ร้อยละ 100 (432 คน) จึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบในแบบสอบถาม โดยใช้ข้อมูลของกลุ่ม ตัวอย่างที่มีความสมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์
2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน สำหรับเครื่องมือแต่ละชุดนำคะแนนที่ได้ไป วิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ การ วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย ซึ่งมีแนวทางในการ วิเคราะห์ข้อมูลและวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

1.2 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean: $\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standards deviation: SD) ของตัวแปรความเชื่อ และพฤติกรรมอาสา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาวิจัยตามวัตถุประสงค์

2.1 คำนวณค่าการเปรียบเทียบ โดยใช้สถิติที (t -test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1, 4, 5

2.2 คำนวณค่าการเปรียบเทียบ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way- ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2, 3

2.3 คำนวณหาตัวทำนายโดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 6

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนนิสิตในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Min	แทน	ค่าคะแนนต่ำสุด
Max	แทน	ค่าคะแนนสูงสุด
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของกำลังสอง (Mean Squares)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย ซึ่งทำนายในรูปคะแนนดิบ
SE.b	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ถดถอย
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย ซึ่งทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน
R^2	แทน	ร้อยละการทำนาย
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
*	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การนำเสนอค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง และการนำเสนอค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตอนที่ 2 การเสนอผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อจำแนกตามลักษณะปัจจัยทางชีวสังคม

ตอนที่ 3 การเสนอผลการเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีพฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การเสนอผลการทำนายพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อใช้ตัวทำนาย 7 ตัว คือ ความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 5 ด้าน และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ทั้ง 2 ด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การนำเสนอค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง และการนำเสนอค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

1.1 การนำเสนอค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง ตามตัวแปร เพศ ชั้นปีที่ศึกษา กลุ่มสาขาวิชา ผลปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 9 จำนวน (คน) และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา และกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	ชั้นปีที่ศึกษา	ชาย		หญิง		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์	1	18	4.17	18	4.17	36	8.33
	2	18	4.17	18	4.17	36	8.33
	3	18	4.17	18	4.17	36	8.33
	4	18	4.17	18	4.17	36	8.33
	รวม	72	16.67	72	16.67	144	33.33
วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	1	18	4.17	18	4.17	36	8.33
	2	18	4.17	18	4.17	36	8.33
	3	18	4.17	18	4.17	36	8.33
	4	18	4.17	18	4.17	36	8.33
	รวม	72	16.67	72	16.67	144	33.33

ตาราง 9 (ต่อ)

กลุ่มสาขาวิชา	ชั้นปีที่ ศึกษา	ชาย		หญิง		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	1	18	4.17	18	4.17	36	8.33
	2	18	4.17	18	4.17	36	8.33
	3	18	4.17	18	4.17	36	8.33
	4	18	4.17	18	4.17	36	8.33
	รวม	72	16.67	72	16.67	144	33.33

จากตาราง 9 สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวนทั้งสิ้น 432 คน แบ่งเป็นนิสิตในกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี กลุ่มละเท่าๆ กัน คือ จำนวน 144 คน (ร้อยละ 33.33) โดยนิสิตในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา เป็นเพศชาย และเพศหญิงจำนวนเท่ากัน คือ 72 คน (ร้อยละ 16.67) และแบ่งเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ชั้นปีละ 36 คน (ร้อยละ 8.33)

2.2 การเสนอค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมอาสา ผลปรากฏดังตาราง 10, 11 และ 12

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนตามความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (n = 432)

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา	4.683	.594	มาก
1.1 หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม	4.848	.705	มาก
1.2 หน้าที่การทำความเข้าใจ	4.859	.673	มาก
1.3 หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม	4.643	.699	มาก
1.4 หน้าที่การวางแผนอนาคต	4.535	.714	มาก
1.5 หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน	4.476	.744	ค่อนข้างมาก
2. ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา	1.995	.807	น้อย
2.1 อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา	1.941	.817	น้อย
2.2 อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ	2.077	.926	น้อย

หมายเหตุ: ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาและความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

4.51 - 6.00	มีความเชื่อที่จูงใจหรือความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาในระดับมาก
3.51 - 4.50	มีความเชื่อที่จูงใจหรือความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาในระดับค่อนข้างมาก
2.51 - 3.50	มีความเชื่อที่จูงใจหรือความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาในระดับค่อนข้างน้อย
1.00 - 2.50	มีความเชื่อที่จูงใจหรือความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาในระดับน้อย

จากตาราง 10 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สรุปได้ว่า นิสิตมีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหน้าที่การสร้าง ความผาสุกส่วนตน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง โดยรวมและรายด้าน นิสิตมีความเชื่อดังกล่าวอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนพฤติกรรมอาสาของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชา

	ตัวแปร	จำนวน	พฤติกรรมอาสา		
			$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. เพศ	ชาย	216	.830	.520	น้อย
	หญิง	216	.911	.575	น้อย
2. ระดับชั้นปี	ชั้นปี 1	108	.820	.520	น้อย
	ชั้นปี 2	108	.952	.582	น้อย
	ชั้นปี 3	108	.964	.533	น้อย
	ชั้นปี 4	108	.741	.496	น้อย
3. กลุ่มสาขาวิชา	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	144	.963	.533	น้อย
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	144	.908	.570	น้อย
	วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี	144	.739	.523	น้อย
รวม		432	.870	.549	น้อย

หมายเหตุ: ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนพฤติกรรมอาสาออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- 2.01 - 3.00 มีพฤติกรรมอาสาในระดับมาก
 1.00 - 2.00 มีพฤติกรรมอาสาในระดับปานกลาง
 0.00 - 0.99 มีพฤติกรรมอาสาในระดับน้อย

จากตาราง 11 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีพฤติกรรมอาสาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อจำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา พบว่า นิสิตมีพฤติกรรมอาสาอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

ตาราง 12 ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการทำกิจกรรมอาสา (n = 432)

การทำกิจกรรมอาสา	ไม่เคยทำกิจกรรม		เคยทำกิจกรรม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษา				
1. อาสาตีวงหนังสือให้รุ่นน้อง	170	39.4	262	60.6
2. อาสาสอนหนังสือเด็กด้อยโอกาส เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กในชุมชนแออัด ฯลฯ	259	60.0	173	40.0
3. อาสาสอนหนังสือคนพิการ เช่น พิการทางสายตา พิการทางสมอง หรือพิการทางจิตใจ	327	75.7	105	24.3
4. อาสาผลิตสื่อการเรียนรู้ให้แก่คนพิการ หรือ ผู้ด้อยโอกาส	285	66.0	174	34.0
5. อาสาสอนทักษะด้านอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาส หรือ คนพิการ	339	78.5	93	21.5
6. อาสาสอนทักษะเกี่ยวกับการเรียนการสอนและ ความเป็นครูให้แก่ผู้ทำหน้าที่สอนหนังสือใน ท้องถิ่น	311	72.0	121	28.0
7. อาสาจัดค่ายแนะแนวการศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ เรียนให้แก่นักเรียน	203	47.0	229	53.0
กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม				
8. อาสาให้ความรู้/ปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน	163	37.7	269	62.3
9. อาสาฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง	211	48.8	221	51.2

ตาราง 12 (ต่อ)

การทำกิจกรรมอาสา	ไม่เคยทำกิจกรรม		เคยทำกิจกรรม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
10. อาสาปลูกป่า	137	31.7	295	68.3
11. อาสาทำความสะอาดสถานที่สาธารณะต่างๆ เช่น ชุมชน มหาวิทยาลัย แม่น้ำ ชายหาด สถานสงเคราะห์ เป็นต้น	118	27.3	314	72.7
กิจกรรมเกี่ยวกับโรงพยาบาลหรือสุขภาพอื่น ๆ				
12. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป เช่น ป้ายรณรงค์ดูแลสุขภาพ การใช้ถุงยางอนามัย ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ	163	37.7	269	62.3
13. อาสาดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล เช่น จัดกิจกรรมให้กับผู้ป่วยเด็ก ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย เป็นต้น	305	70.6	127	29.4
กิจกรรมเกี่ยวกับสังคม หรือบริการชุมชน				
14. อาสารับบริจาคเงิน สิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนที่ขาดแคลน ผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น	102	23.6	330	76.4
15. อาสาช่วยจัดชุดเครื่องอุปโภค บริโภคเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลน หรือผู้ประสบภัยพิบัติ	140	32.4	292	67.6
16. อาสาปลูกสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น ห้องสมุด สนามเด็กเล่น เป็นต้น	237	54.9	195	45.1
17. อาสาซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างหรือวัสดุเครื่องใช้ต่างๆ เช่น ทาสีอาคารเรียน เป็นต้น	197	45.6	235	54.4
18. อาสาทำกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ เช่น จัดกิจกรรมนันทนาการ เลี้ยงอาหาร เป็นต้น	210	48.6	222	51.4
19. อาสาช่วยเหลือคนพิการในการทำกิจกรรมกลุ่ม หรือการเข้าค่าย	286	66.2	146	33.8
20. อาสาดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์ เช่น อาสาเป็นพี่เลี้ยงจัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่เด็ก	224	51.9	208	48.1

ตาราง 12 (ต่อ)

การทำกิจกรรมอาสา	ไม่เคยทำกิจกรรม		เคยทำกิจกรรม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา				
21. อาสาจัดกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น กิจกรรมตักบาตร ช่วยจัดค่ายปฏิบัติธรรม	134	31.0	298	69.0
22. อาสาช่วยเหลืองานในวัด เช่น ช่วยงานโรงครัว กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ	130	30.1	302	69.9
รวม	14	3.2	418	96.8

จากตาราง 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยทำกิจกรรมอาสา ร้อยละ 96.8 และมีเพียงร้อยละ 3.2 ที่ไม่เคยทำกิจกรรมอาสา

เมื่อพิจารณาการทำกิจกรรมอาสาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการศึกษา นิสิตเข้าร่วมอาสาตีวงหนังสือให้รุ่นน้องมากที่สุด (ร้อยละ 60.6) ส่วนการเข้าร่วมเป็นอาสาสอนทักษะด้านอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาสหรือคนพิการ นิสิตเข้าร่วมน้อยที่สุด (ร้อยละ 21.5)

กิจกรรมอาสาในด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า นิสิตเข้าร่วมอาสาทำความสะอาดสถานที่สาธารณะต่างๆ เช่น ชุมชน มหาวิทยาลัย แม่น้ำ ชายหาด สถานสงเคราะห์ เป็นต้น มากที่สุด (ร้อยละ 72.7) ส่วนการเข้าร่วมอาสาฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง นิสิตเข้าร่วมน้อยที่สุด (ร้อยละ 51.2)

กิจกรรมอาสาในด้านโรงพยาบาล หรือสุขภาพอื่นๆ พบว่า นิสิตเข้าร่วมเป็นอาสาจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป เช่น ป้ายรณรงค์งดสูบบุหรี่ การใช้ถุงยางอนามัย ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ เป็นต้น มากที่สุด (ร้อยละ 62.3) ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมอาสาดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล เช่น จัดกิจกรรมให้กับผู้ป่วยเด็ก ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย เป็นต้น นิสิตเข้าน้อยที่สุด (ร้อยละ 29.4)

กิจกรรมอาสาในด้านสังคม หรือบริการชุมชน พบว่า นิสิตเข้าร่วมเป็นอาสาบริจาคเงินสิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนที่ขาดแคลน ผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น มากที่สุด (ร้อยละ 76.4) ส่วนการอาสาช่วยเหลือคนพิการในการทำกิจกรรมกลุ่ม หรือการเข้าค่าย นิสิตเข้าร่วมน้อยที่สุด (ร้อยละ 33.8)

กิจกรรมอาสาในด้านศาสนา พบว่า นิสิตเข้าร่วมอาสาทั้ง 2 กิจกรรมในปริมาณที่มากที่สุด ได้แก่ อาสาช่วยเหลืองานในวัด เช่น ช่วยงานโรงครัว กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ

(ร้อยละ 69.9) และอาสาจัดกิจกรรมทางศาสนา เนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น กิจกรรมตักบาตร ช่วยจัดค่ายปฏิบัติธรรม (ร้อยละ 69.0)

ตอนที่ 3 การเสนอผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อจำแนกตามลักษณะปัจจัยทางชีวสังคม

3.1 การเสนอผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาตามตัวแปรเพศ เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 1 ที่ว่า นิสิตเพศหญิงมีพฤติกรรมอาสาสูงกว่าเพศชาย ผลปรากฏดังตาราง 13

ตาราง 13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามตัวแปรเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	SD	t	p
ชาย	216	.830	.520	-1.518	.065
หญิง	216	.911	.575		

เมื่อพิจารณาตารางที่ 13 พบว่า นิสิตเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาสูงกว่า นิสิตเพศชาย และเมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมอาสาในนิสิตเพศชายและเพศหญิง พบว่า นิสิตเพศหญิงและเพศชาย มีพฤติกรรมอาสาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1

3.2 การเสนอผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาตามตัวแปรระดับชั้นปี เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่า นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่สูงกว่า มีพฤติกรรมอาสามากกว่า นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่า

จากการทดสอบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยของแต่ละชั้นปี พบว่า ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนทั้ง 4 ชั้นปีไม่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอาสา ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way- ANOVA) ผลปรากฏดังตาราง 14

ตาราง 14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาของนิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่แตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	3.868	1.289	4.366**	.005
ภายในกลุ่ม	428	126.396	.295		
รวม	431	130.264			

** $p < .01$

เมื่อพิจารณาตาราง 14 พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาอย่างน้อย 1 ชั้นปีที่แตกต่างจากชั้นปีอื่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมอาสาของนิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีแตกต่างกันเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe') ปรากฏผลดังตาราง 15

ตาราง 15 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมอาสารายคู่ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แต่ละชั้นปี

ระดับชั้นปี	$\bar{X}$	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4
		.820	.952	.970	.741
ชั้นปีที่ 1	.820	-	-.131	-.149	.079
ชั้นปีที่ 2	.952		-	-.018	.210*
ชั้นปีที่ 3	.970			-	.229*
ชั้นปีที่ 4	.741				-

* $p < .05$

เมื่อพิจารณาตาราง 15 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาของนิสิตชั้นปี 2 และ 3 สูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 4 ดังนั้น นิสิตชั้นปี 2 และ 3 มีพฤติกรรมอาสาดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง ผลการวิจัยนี้จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 2

3.3 การเสนอผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 3 ที่ว่า นิสิตที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมอาสาสูงกว่านิสิตที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

จากการทดสอบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มสาขาวิชา พบว่า ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชาไม่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอาสา ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way- ANOVA) ผลปรากฏดังตาราง 16

ตาราง 16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาของนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	2	3.967	1.984	6.738***	.001
ภายในกลุ่ม	429	126.297	.294		
รวม	431	130.264			

*** $p < .001$

เมื่อพิจารณาตารางที่ 16 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาอย่างน้อย 1 กลุ่มสาขาวิชาที่แตกต่างจากกลุ่มสาขาวิชาอื่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมอาสาของนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกันเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเซฟเฟ (Scheffe') ปรากฏผลดังตาราง 17

ตาราง 17 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมอาสา รายคู่ ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แต่ละกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	มนุษยศาสตร์	วิทยาศาสตร์	วิทยาศาสตร์
		และสังคมศาสตร์	สุขภาพ	เทคโนโลยี
		.964	.908	.739
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	.964	-	.055	.225*
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	.908		-	.169*
วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี	.739			-

* $p < .05$

เมื่อพิจารณาตารางที่ 17 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาของนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สูงกว่านิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ดังนั้น นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีพฤติกรรมอาสามากกว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีพฤติกรรมอาสาไม่ต่างกัน ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับสมมุติฐาน 3 เพียงบางส่วน

ตอนที่ 4 การเสนอผลการเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีพฤติกรรมอาสาแตกต่างกัน

4.1 การเสนอผลการเปรียบเทียบความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาของนิสิตตามตัวแปรพฤติกรรมอาสา เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 4 ที่ว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสามากกว่า มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวม และรายด้านสูงกว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาน้อยกว่า ผลปรากฏดังตาราง 18

ผู้วิจัยได้แบ่งพฤติกรรมอาสาออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ พฤติกรรมอาสา มาก ปานกลาง และน้อย เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมอาสาในระดับมาก มีจำนวนค่อนข้างน้อย ผู้วิจัยจึงรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมอาสาในระดับมาก ($n = 14$) และ ปานกลาง ($n = 150$) เป็นกลุ่มเดียวกัน เพื่อให้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในพฤติกรรมอาสาในระดับน้อย ($n = 268$)

ตาราง 18 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวม และรายด้านของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามพฤติกรรมอาสา

ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา	ระดับพฤติกรรมอาสา	n	$\bar{X}$	SD	t	p
รวม	น้อย	268	4.557	.604	-6.030**	.000
	ปานกลางและมาก	164	4.887	.517		
หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม	น้อย	268	4.722	.689	-4.862**	.000
	ปานกลางและมาก	164	5.053	.683		
หน้าที่การทำความเข้าใจ	น้อย	268	4.753	.685	-4.266**	.000
	ปานกลางและมาก	164	5.032	.618		
หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม	น้อย	268	4.503	.717	-5.735**	.000
	ปานกลางและมาก	164	4.872	.603		

ตาราง 18 (ต่อ)

ความเชื่อที่จูงใจ	ระดับ	n	$\bar{X}$	SD	t	p
ให้กระทำพฤติกรรมอาสา	พฤติกรรมอาสา					
หน้าที่การวางแผนอนาคต	น้อย	268	4.418	.706	-4.445**	.000
	ปานกลางและมาก	164	4.727	.687		
หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว	น้อย	268	4.334	.758	-5.379**	.000
	ปานกลางและมาก	164	4.707	.658		

** $p < .01$

หมายเหตุ: ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนพฤติกรรมอาสาออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

2.01 - 3.00 มีพฤติกรรมอาสาในระดับมาก

1.00 - 2.00 มีพฤติกรรมอาสาในระดับปานกลาง

0.00 - 0.99 มีพฤติกรรมอาสาในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาตารางที่ 18 พบว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาปานกลางและมาก มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวม สูงกว่านิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสา น้อย เมื่อพิจารณาความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา รายด้าน ได้แก่ ความเชื่อด้านหน้าที่การทำให้ประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม หน้าที่การวางแผนอนาคต และหน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว พบว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาปานกลางและมาก มีความเชื่อในทุกด้านสูงกว่านิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสา น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 4

4.2 การเสนอผลการเปรียบเทียบความเชื่อที่ต่อต้านกระทำพฤติกรรมอาสาของนิสิต จำแนกตามตัวแปรพฤติกรรมอาสา เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 5 ที่ว่า นิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสา มากกว่า มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวม และรายด้านต่ำกว่า นิสิตที่ทำพฤติกรรมอาสา น้อยกว่า ผลปรากฏดังตาราง 19

ตาราง 19 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและรายด้านของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามพฤติกรรมอาสา

ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา	ระดับพฤติกรรมอาสา	n	$\bar{X}$	SD	t	p
รวม	น้อย	268	2.037	.768	1.359	.087
	ปานกลางและมาก	164	1.928	.864		
อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับ การกระทำพฤติกรรมอาสา	น้อย	268	1.983	.786	1.389	.082
	ปานกลางและมาก	164	1.871	.864		
อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ	น้อย	268	2.116	.888	1.118	.132
	ปานกลางและมาก	164	2.014	.984		

จากตาราง 19 สรุปได้ว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่างกัน มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5

ตอนที่ 5 การเสนอผลการทำนายพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เมื่อใช้ตัวทำนาย 7 ตัว คือ ความเชื่อที่มุ่งใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม หน้าที่การวางแผนอนาคต และหน้าที่การสร้างความสำเร็จส่วนตัว ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา และอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ โดยใช้วิธีถดถอยพหุคูณแบบ Enter (Enter Multiple Regression Analysis) ผลปรากฏดังตาราง 20 และ 21

ตาราง 20 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรที่ศึกษา (Intercorrelation Matrix)

ตัวแปร	Y	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7
Y	1	.241**	.223**	.271**	.195**	.216**	-.101*	-.088*
X1		1	.727**	.600**	.522**	.595**	-.379**	-.381**
X2			1	.647**	.593**	.612**	-.397**	-.394**
X3				1	.677**	.637**	-.208**	-.295**
X4					1	.666**	-.172**	-.215**
X5						1	-.223**	-.341**
X6							1	.751**
X7								1

* $p < .05$, ** $p < .01$

หมายเหตุ:	X1	แทน	หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม
	X2	แทน	หน้าที่การทำความเข้าใจ
	X3	แทน	หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม
	X4	แทน	หน้าที่การวางแผนอนาคต
	X5	แทน	หน้าที่การสร้างความสำเร็จส่วนตัว
	X6	แทน	อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา
	X7	แทน	อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ
	Y	แทน	พฤติกรรมอาสา

จากตาราง 20 ความเชื่อทุกด้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสา ซึ่งความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการกระทำพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางลบกับการกระทำพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความเชื่อด้านหน้าที่รวมกลุ่มทางสังคม เป็นด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุดกับพฤติกรรมอาสา รองลงมา คือ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การสร้างความสำเร็จส่วนตัว หน้าที่การวางแผนอนาคต อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา และอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรที่เป็นตัวแปรทำนายด้วยกันเอง ในส่วนของตัวแปรความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา พบว่า ตัวแปรทั้ง 5 ด้าน มี

ความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .522 ถึง .727 และตัวแปรความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .751

ตาราง 21 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ความเชื่อที่จูงใจและความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาเป็นตัวแปรทำนาย พฤติกรรมอาสาเป็นตัวแปรเกณฑ์

ตัวทำนาย	b	SE _b	β	t	p
ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา					
หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม	.081	.056	.104	1.439	.151
หน้าที่การทำความเข้าใจ	.004	.063	.005	.067	.947
หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม	.156	.057	.198	2.738	.006**
หน้าที่การวางแผนอนาคต	-.020	.054	-.026	-.373	.710
หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว	.039	.053	.052	.733	.464
ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา					
อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา	-.045	.049	-.067	-.916	.360
อคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ	.044	.044	.075	1.021	.308
ค่าคงที่ = -.352 SE _{est} = .529					
R = .294	R ² = .086	R ² _{adj} = .071	F = 5.721		

จากตาราง 21 เมื่อพิจารณาโดยรวม ตัวแปรทำนายทั้ง 7 ตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการทำพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่าเท่ากับ .294 และร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมอาสาได้ร้อยละ 8.6 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรทำนาย พบว่า มีเพียงตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .198

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยจำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และศึกษาความเชื่อ ว่ามีความเชื่อใดบ้างที่จูงใจให้นิสิตกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอาสา ในการตอบคำถามวิจัยจะแบ่งการศึกษาเป็น 4 ส่วน ส่วนแรก จะเป็นการศึกษาพฤติกรรมอาสาของนิสิต ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ส่วนที่สอง เป็นการเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสา เมื่อจำแนกตามลักษณะปัจจัยทางสังคม ส่วนที่สาม จะเป็นการศึกษาย้อนกลับ (Expost Facto Study) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะของตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมอาสา ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสา มาก ปานกลาง และน้อย เพื่อย้อนกลับไปศึกษาถึงความเชื่อของนิสิตในแต่ละกลุ่มว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 และส่วนที่สี่ เป็นการทำนายพฤติกรรมอาสา โดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มที่จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชา
3. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีพฤติกรรมอาสาต่างกัน
4. เพื่อทำนายพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา เป็นตัวทำนาย โดยแบ่งความเชื่อเป็น 2 ประเภท คือ ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา มี 5 ด้าน ได้แก่ หน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม หน้าที่การวางแผนอนาคต หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา มี 2 ด้าน ได้แก่ ทัศนคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา และทัศนคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพศหญิงมีพฤติกรรมอาสาสูงกว่านิสิตเพศชาย
2. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่สูงกว่า มีพฤติกรรมอาสา มากกว่านิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่า

3. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีพฤติกรรมอาสาสูงกว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
4. นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสามากกว่า มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและรายด้านสูงกว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่ำกว่า
5. นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสามากกว่า มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและรายด้านต่ำกว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่ำกว่า
6. ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หน้าที่การทำให้ประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม หน้าที่การวางแผนอนาคต หน้าที่การสร้างความสำเร็จส่วนตัว และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา และอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556 จำนวน 18,059 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ปีการศึกษา 2556 มีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามานะ (Yamane) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 391 คน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 432 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ดังนี้ การสุ่มชั้นภูมิแรก เป็นการสุ่มตามกลุ่มสาขาวิชา จำนวน 3 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ 1) สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ (คณะศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์) 2) สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (คณะแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ เภสัชศาสตร์ สหเวชศาสตร์ พลศึกษา) และ 3) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (คณะวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมีย่อยให้มีสัดส่วนที่เท่ากัน ส่วนการสุ่มชั้นภูมิที่ 2 เป็นการสุ่มตามชั้นปี จำนวน 4 ชั้นปี โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นปีให้มีจำนวนเท่ากัน และการสุ่มชั้นภูมิที่ 3 ซึ่งเป็นการสุ่มขั้นสุดท้ายเป็นการสุ่มตามเพศ คือ เพศชายและเพศหญิง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการตอบคำถามวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนิสิต ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นปี คณะ และสาขาวิชาเอก

ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมอาสา จำนวน 22 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) โดยข้อคำถามแต่ละข้อ จะมีคำตอบ 4 ตัวเลือก ให้เลือกตอบได้เพียงตัวเลือกเดียว วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Reliability Coefficient) ผลการวิเคราะห์คุณภาพ พบว่า แบบวัดพฤติกรรมอาสา (22 ข้อ) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .901

ตอนที่ 3 แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา ประกอบด้วย ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา จำนวน 29 ข้อ และความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 6 ระดับ วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Reliability Coefficient) ผลการวิเคราะห์คุณภาพ พบว่า แบบวัดความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวม (29 ข้อ) มีค่าเท่ากับ .950 เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นแบบแอลฟาเป็นรายด้าน ได้แก่ หน้าที่การทำให้ประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความเข้าใจ หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม หน้าที่การวางแผนอนาคต หน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน มีค่าเท่ากับ .842, .898, .790, .771, .859 ตามลำดับ และแบบวัดความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวม (15 ข้อ) มีค่าเท่ากับ .951 เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นแบบแอลฟาเป็นรายด้าน ได้แก่ ทัศนคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา และทัศนคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ มีค่าเท่ากับ .922, .923 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อองค์การนิสิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือจากนายกองค์การนิสิตฯ ในการเก็บข้อมูลกับนิสิต และได้เน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถามให้แก่นายกองค์การนิสิตฯ เพื่อนำแบบสอบถามไปมอบให้ประธานสโมสรคณะ เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 12 คณะ
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บคืนจากกลุ่มตัวอย่างในการเก็บครั้งแรก มาตรวจสอบความสมบูรณ์ แต่กลับพบว่า แบบสอบถามที่ได้รับคืนในบางคณะที่มีลักษณะบ่งชี้ให้เห็นว่า มีการให้ข้อมูลที่ลักษณะผิดปกติ เช่น สังเกตได้จากคำตอบในข้อคำถามที่มีข้อความทางบวกและลบ ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตัดสินใจเก็บข้อมูลใหม่ โดยการเก็บข้อมูลในครั้งแรกผู้วิจัยได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์มา ร้อยละ 52 จึงต้องเก็บเพิ่มอีก ร้อยละ 48

4. ผู้วิจัยและทีมนิสิต มศว ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม โดยเก็บเพิ่มอีกร้อยละ 5 ของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องเก็บเพิ่ม โดยมีการอธิบายถึงเงื่อนไขในการตอบคำถาม ก่อนให้กลุ่มตัวอย่างลงมือทำ และหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยและทีม ได้มีการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างบางคน ในเรื่องของความเชื่อที่มีต่อการทำพฤติกรรมอาสา และกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างได้เคยเข้าร่วม เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างตอบในแบบสอบถามกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บได้จากกลุ่มตัวอย่างครั้งที่สอง มาตรวจสอบ และคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ร้อยละ 100 (432 คน) จึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

1.2 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean: $\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standards deviation: SD) ของตัวแปรความเชื่อและพฤติกรรมอาสา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาวิจัยตามวัตถุประสงค์

สรุปผลการวิจัย

1. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทั้งกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย จำแนกตามตัวแปรเพศระดับชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา มีพฤติกรรมอาสาอยู่ในระดับน้อย เมื่อวิเคราะห์ในรูปแบบของร้อยละ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยทำพฤติกรรมอาสา ร้อยละ 96.8

2. นิสิตเพศหญิง มีพฤติกรรมอาสาไม่แตกต่างจากนิสิตเพศชายที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 และ 3 มีพฤติกรรมอาสา มากกว่านิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

4. นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ กับกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีพฤติกรรมอาสา มากกว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

5. นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาปานกลางและมาก มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและด้านย่อยทุกด้าน ได้แก่ ด้านหน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม หน้าที่การทำความ

เข้าใจ หน้าทำการรวมกลุ่มทางสังคม หน้าการวางแผนอนาคต และหน้าการสร้างความสุขส่วนตัว สูงกว่านิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาสมัครต่างกัน มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาสมัคร โดยรวมและรายด้านทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ทัศนคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสาสมัคร และทัศนคติในการใช้พฤติกรรมอาสาสมัครเป็นเครื่องมือ ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

7. ความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสาสมัครทั้ง 7 ด้าน ร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้ร้อยละ 8.6 โดยมีความเชื่อเพียง 1 ด้านที่สามารถทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความเชื่อด้านหน้าทำการรวมกลุ่มทางสังคม ($\beta = .198$)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลการวิจัย โดยมีหัวข้อดังนี้

1. การอภิปรายพฤติกรรมอาสาสมัครของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. การอภิปรายผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาสมัคร ตามปัจจัยชีวิตสังคม
3. การอภิปรายผลภาพรวมในส่วนของความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสาสมัคร

1. การศึกษาพฤติกรรมอาสาสมัครของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์การทำพฤติกรรมอาสาสมัครในรูปแบบของค่าเฉลี่ย พบว่า นิสิตมีพฤติกรรมอาสาสมัครในระดับน้อย ($\bar{X} = .870$, $SD = .549$) แต่จากผลการวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมา พบว่า นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยอื่นๆ มีพฤติกรรมอาสาสมัครในระดับปานกลางหรือสูง (ภาวนา ใจประสาธา. 2534; นันทรัตน์ ปรีดิธรรม. 2553; อริยา คูหา; และสุวิมล นราองอาจ. 2554) ซึ่งจากผลการวิจัยที่ไม่สอดคล้องกัน อาจเนื่องมาจากเหตุผล 2 ประการ คือ ประการแรก การให้นิยามของพฤติกรรมอาสาสมัครที่แตกต่างกัน ดังเช่น จากงานวิจัยของสุดาพรรณ บินนอก (2551: 10) ที่ให้นิยามของจิตอาสาไว้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่ การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น การแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น 2) ด้านการเสียสละต่อสังคม ได้แก่ การสละเงิน แรงกาย เพื่อผู้อื่น และสังคม การสละเวลา การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และ 3) ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา ได้แก่ การสนใจในปัญหา และการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม การร่วมพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างจิตอาสา เพื่อสังคมอย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย แต่ในงานวิจัยนี้ พฤติกรรมอาสาสมัคร (Volunteer behavior) หมายถึง การที่นิสิตเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ไม่รวมถึงบุคคลในครอบครัว เพื่อน และเพื่อนบ้าน โดยการอุทิศกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ สิ่งของ ความรู้ และเวลาด้วยความสมัครใจ มีการวางแผนที่จะอาสาช่วยเหลือภายใต้การจัดการขององค์กร ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว จะต้องไม่เป็นส่วนหนึ่งของคะแนนในวิชาใดๆ และเป็นกิจกรรมที่ทำเพิ่มจาก 8 กิจกรรม ที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ตามหลักสูตร เมื่อได้เปรียบเทียบนิยามดังกล่าวข้างต้น พบว่า พฤติกรรมอาสาสมัครในงานวิจัยนี้ไม่รวม

พฤติกรรมความช่วยเหลือผู้อื่นเข้าไว้ด้วยกัน จึงทำให้พฤติกรรมอาสากระทำไต่ยากกว่า เพราะพฤติกรรมอาสา เป็นการให้ความช่วยเหลือที่มีความเป็นทางการ (Formal volunteering) และส่วนใหญ่อยู่ในบริบทขององค์กร แต่พฤติกรรมความช่วยเหลือผู้อื่นนั้น กระทำได้ง่าย เพราะส่วนใหญ่อยู่ในบริบทของบุคคลไม่เกี่ยวกับองค์กร เช่น การช่วยเหลือเพื่อน เพื่อนบ้าน เป็นการช่วยเหลือที่ไม่เป็นทางการ (Informal volunteering) ขึ้นอยู่กับว่า บุคคลนั้นไปประสบพบเจอกับเหตุการณ์เฉพาะหน้าที่ต้องการความช่วยเหลือหรือไม่ (อนุ เจริญวงศ์ระยับ. 2552: 18; อ้างอิงจาก Wilson; & Musick. 1997: 700) และการทำงานวิจัยนี้ไม่นับรวม 8 กิจกรรมที่นิสิตเข้าร่วมตามเงื่อนไขของการขอจบการศึกษา จึงอาจส่งผลให้ระดับพฤติกรรมอาสาของนิสิตอยู่ในระดับน้อย

สำหรับประการที่ 2 เป็นข้อสังเกตที่ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมีผลต่อระดับพฤติกรรมอาสาของนิสิต คือ การที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดให้นิสิตที่จะจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีได้นั้น จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ การที่นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ นั้น จะได้ตราประทับเป็นรางวัลตอบแทนในการขอจบการศึกษา ซึ่งการให้รางวัลเข้ามาเสริมนี้ อาจทำให้การกระทำพฤติกรรมอาสาของบุคคลเปลี่ยนไปตามปรากฏการณ์ที่เรียกว่า Overjustification effect คือ การที่พฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนไป เมื่อเกิดการให้รางวัลเข้ามาเสริม จะเห็นได้จากงานวิจัยของ เดเนียล แบทสัน (นพมาศ อังพระ. 2553: 208 อ้างอิงจาก Daniel Batson; et al. 1978) ที่ได้ใช้ปรากฏการณ์ Overjustification ในการทดลอง พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยแคนซัส รู้สึกว่าตนมีความเอื้อเฟื้อ เมื่อได้ช่วยเหลือด้วยความสมัครใจและไม่ได้รับผลตอบแทน แต่เมื่อมีการเสนอเงินให้และบังคับให้ทำ หลังจากการให้ความช่วยเหลือ ทำให้พวกเขา รู้สึกไม่ดี คิดว่าตนทำเพราะหวังผลตอบแทน และงานวิจัยของลอว์ (Law. 2008: 182) ที่ศึกษาการเข้าร่วมทำงานอาสาสมัครของนักเรียนมัธยมศึกษาในฮ่องกง พบว่า การให้รางวัลภายนอก มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่งานกิจกรรมและนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (วทัญญา ฤกษ์เมธ. 2546: 4-8) ที่ได้กล่าวถึงทัศนคติของนิสิตที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมว่า นิสิตมีความรู้สึกไม่ดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมที่จะต้องประทับตราทุกครั้งหลังการทำกิจกรรม เพราะทำให้นิสิตส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมโดยไม่สมัครใจ ทำเพียงเพื่อต้องการประทับตรากิจกรรม ไม่ได้ใส่ใจ และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ทำให้งานที่เตรียมไว้เสียหาย บรรยากาศไม่ราบรื่น ไม่สนุกสนาน เมื่อการจัดกิจกรรมมีปัญหา จึงส่งผลให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกเบื่อ และทำกิจกรรมโดยไร้ความหมาย ดังนั้น เมื่อนิสิตเกิดความรู้สึกไม่ดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัย ก็อาจส่งผลต่อการทำกิจกรรมอาสาภายนอกมหาวิทยาลัยไปด้วย จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมอาสาได้น้อย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ถึงแม้ว่าจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างกระทำพฤติกรรมอาสาในระดับน้อย แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์การทำพฤติกรรมอาสาในรูปแบบของร้อยละ ซึ่งคิดจากการที่นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมอาสาตั้งแต่ 1 ครั้งขึ้นไป ในระยะเวลา 1 ปี พบว่า ร้อยละ 96.8 ของกลุ่มตัวอย่างที่เคยทำกิจกรรมอาสา โดยกิจกรรมอาสาที่นิสิตเข้าร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

1) การเป็นอาสาสมัครรับบริจาคเงิน สิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนที่ขาดแคลน ผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น (ร้อยละ 76.4) 2) อาสาทำความสะอาดสถานที่สาธารณะต่างๆ เช่น ชุมชน มหาวิทยาลัย แม่น้ำ ชายหาด สถานสงเคราะห์ เป็นต้น (ร้อยละ 72.7) และ 3) อาสาช่วยเหลืองานในวัด เช่น ช่วยงานโรงครัว กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ (ร้อยละ 69.9) การที่นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวมากที่สุด 3 อันดับแรก อาจเนื่องมาจากกิจกรรมเหล่านั้น สามารถทำได้ง่าย สะดวก ไม่ต้องอาศัยทักษะที่มีความซับซ้อน และเฉพาะเจาะจงมากนัก ดังนั้น การที่พบว่านิสิต มศว ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้เคยเข้าร่วมกิจกรรมอาสา แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิต มศว ส่วนใหญ่ก็มีได้ละเลยหรือไม่เห็นความสำคัญในการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมอาสา

2. การอภิปรายผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสา ตามปัจจัยชีวสังคม

2.1 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสา ตามตัวแปรเพศ

ผลการวิจัยพบว่า นิสิตเพศหญิงและเพศชายมีพฤติกรรมอาสาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิจัยนี้ จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า นิสิตเพศหญิงมีพฤติกรรมอาสาชำนานกว่านิสิตเพศชาย และขัดแย้งกับงานวิจัยของสุดาพรรณ บินนอก (2551: 73) ได้ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 720 คน พบว่า นิสิตเพศหญิงมีจิตอาสาชำนานกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบของพฤติกรรมอาสาในงานวิจัยนี้แตกต่างจากรูปแบบพฤติกรรมอาสาในงานวิจัยของสุดาพรรณ บินนอก กล่าวคือ งานวิจัยของสุดาพรรณ วัดจิตอาสาจากพฤติกรรมที่มีรูปแบบหรือเนื้อหาที่เป็นตัวอย่างสถานการณ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสถานการณ์ที่สามารถทำได้เองคนเดียว และเอื้อให้ผู้หญิงมีโอกาสกระทำได้มากกว่าผู้ชาย เช่น ฉันสละเวลาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเพื่อนที่ต้องการความช่วยเหลือเสมอ, ฉันเต็มใจช่วยเหลือครูเพื่อน หรือผู้อื่น แม้ไม่ได้ถูกขอร้องให้ช่วย, เมื่อเพื่อนไม่ได้นำอุปกรณ์การเรียนมา ฉันจะแบ่งปันอุปกรณ์การเรียนให้เพื่อน แต่สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวัดพฤติกรรมอาสา จากความถี่ในการทำกิจกรรมอาสาของนิสิตในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา การทำกิจกรรมอาสาในงานนี้เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจกันระหว่างนิสิตเพศชายและหญิง อีกทั้งกิจกรรมอาสาที่มีความหลากหลายให้นิสิตได้เลือกเข้าร่วมตามความถนัด ความสนใจ โดยไม่จำกัดเพศ ดังนั้น จึงอาจเป็นสาเหตุให้ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศในด้านพฤติกรรมอาสาในงานวิจัยนี้ และจากการวิเคราะห์เพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสา จำแนกตามเพศ ในรูปแบบของร้อยละ พบว่า การทำกิจกรรมอาสาในแต่ละกิจกรรมของเพศหญิงและชายนั้น ทำในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อพิจารณากิจกรรมอาสาที่นิสิตทำมากที่สุด 2 อันดับแรก พบว่า กิจกรรมอาสาที่เพศหญิงเข้าร่วมนั้น เหมือนกันกับเพศชาย คือ 1. การเข้าร่วมอาสาสมัครรับบริจาคเงิน สิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ 2. การเข้าร่วมอาสาทำความสะอาดสถานที่สาธารณะต่างๆ (รายละเอียดดังแสดงใน

ภาคผนวก จ) ข้อค้นพบข้างต้นนี้ ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศในด้านพฤติกรรมอาสา ควรพิจารณาลักษณะ หรือรูปแบบของพฤติกรรมอาสาด้วยว่าเป็นพฤติกรรมอาสาแบบใด เพราะในบางยุคสมัยรูปแบบพฤติกรรมอาสาของหญิงและชายแตกต่างกัน เช่น งานวิจัยของอีกลี และครอลีย์ (Eagly; & Crowley. 1986) นักจิตวิทยาสังคม ได้รวบรวมผลการวิจัยมากกว่า 170 ชิ้น ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทำให้ความช่วยเหลือ พบว่า ผู้ชายและผู้หญิงมีความแตกต่างกันในการแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่น โดยผู้ชายมักแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือในรูปแบบของความกล้าหาญ แบบวีรบุรุษ ในขณะที่ผู้หญิงนิยมแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือแบบอาสาสมัครที่ต้องใช้เวลานานในการกระทำ

2.2 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสา ตามตัวแปรชั้นปี

ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ว่า นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่สูงกว่า มีพฤติกรรมอาสาชามากกว่านิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ต่ำกว่า โดยพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 มีพฤติกรรมอาสาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตชั้นปีที่ 1 เป็นนิสิตใหม่ที่เริ่มเรียนรู้ชีวิตในมหาวิทยาลัย อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่ กล้าคิด กล้าแสดงออก อยากรู้ อยากเห็น จึงมีความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่รุ่นพี่ได้จัดไว้ให้ ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2 ซึ่งได้รับประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมมาแล้ว และมีบทบาทในการทำหน้าที่จัดกิจกรรมให้กับรุ่นน้อง จึงทำให้เกิดการตื่นตัวในการทำกิจกรรม และนิสิตชั้นปีที่ 3 เมื่อมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมมากขึ้น จึงกลายมาเป็นผู้นำในการคิด วางแผน พร้อมทั้งให้คำปรึกษาแก่นิสิตชั้นปีที่ 2 ซึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามคำแนะนำของรุ่นพี่ ดังนั้น จึงทำให้นิสิตทั้ง 3 ชั้นปีทำพฤติกรรมอาสาไม่แตกต่างกัน และผลการวิจัยที่ไม่สอดคล้องอีกส่วนหนึ่ง พบว่า นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 และ 3 มีพฤติกรรมอาสาชามากกว่านิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตชั้นปีที่ 4 นั้นมีภาระหน้าที่ด้านการเรียนเพิ่มมากขึ้น ทั้งการฝึกงาน และรายงานการวิจัย อีกทั้งนิสิตส่วนใหญ่ จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการออกไปประกอบอาชีพในอนาคต จึงเป็นผลให้นิสิตมีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมน้อยกว่าชั้นปีที่ 2 และ 3

ผลการวิจัยนี้มีความแตกต่างจากผลการวิจัยที่ผ่านมา ดังเช่น งานวิจัยของอริยา คูหา; และสุวิมล นราองอาจ (2554: 89) ได้ศึกษาจิตสาธารณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และ 3 มีจิตสาธารณะสูงกว่าชั้นปีที่ 2 และ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากงานวิจัยของอริยา คูหา; และสุวิมล นราองอาจ วัดจิตสาธารณะจากจิตและพฤติกรรม แต่ข้อคำถามส่วนใหญ่จะวัดทางจิตมากกว่าพฤติกรรม ในขณะที่งานวิจัยนี้วัดเฉพาะการทำพฤติกรรมอาสาเท่านั้น ซึ่งถ้านักวิจัยนี้ วัดจิตอาสาไปด้วย ก็อาจเป็นไปได้ที่จะพบผลว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มีพฤติกรรมอาสาสูงได้เช่นกัน เพราะการที่พบว่านิสิตชั้นปีที่ 4 มีพฤติกรรมอาสน้อย ก็ไม่ได้หมายความว่า จิตอาสาของพวกเขาจะลดลง เพียงแต่นิสิตชั้นปีที่ 4 มีภาระในด้านการเรียนมากขึ้น จึงส่งผลให้มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมน้อยลง

2.3 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสา ตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมอาสาสูงกว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เพียงบางส่วน โดยในส่วนที่สอดคล้อง พบว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมอาสาสูงกว่านิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ว่องวาณิช; และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2543: 76) พบว่า นิสิตนักศึกษาสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีคุณธรรมตามการรับรู้ด้านเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน สูงกว่าสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับในส่วนที่ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานพบว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กับนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีพฤติกรรมอาสาไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการศึกษาในแต่ละสาขาวิชามีองค์ประกอบแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละสาขาวิชา เช่น รูปแบบการเรียนการสอน การทำกิจกรรม สถานที่เรียน ซึ่งลักษณะการเรียนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีนั้น เนื้อหาสาระของวิชาที่เรียนจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ ค้นคว้า พัฒนา ประดิษฐ์คิดค้น เครื่องมือ เครื่องจักรต่าง ๆ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ให้เหมาะสมกับการพัฒนาประเทศ และเพื่อทำให้มนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แตกต่างจากการเรียนในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตรงที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมของมวลมนุษยชาติ ทำให้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงในการดำเนินชีวิต (อรพินทร์ สันติชัยอนันต์. 2549 :138) และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีเนื้อหาวิชาที่เรียนเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของมนุษย์หรือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ต้องมีการติดตามวิทยาการใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย และใกล้ชิดกับความเป็นความตายของมนุษย์ จึงส่งผลให้นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กับกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความเข้าใจในชีวิต ได้นำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือสังคม ไม่แตกต่างกัน และทำให้นิสิตทั้ง 2 กลุ่มสาขาวิชาดังกล่าว มีโอกาสในการทำพฤติกรรมอาสา มากกว่า นิสิตในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

3. การอภิปรายผลภาพรวมในส่วนของความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสา

โดยภาพรวมของผลการเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา พบว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาปานกลางและมาก มีความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาโดยรวมและด้านย่อยทุกด้าน สูงกว่านิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ในขณะที่นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่างกัน มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงว่า พฤติกรรมอาสาของนิสิตนั้นเกี่ยวข้องกับความเชื่อที่จูงใจ

ให้กระทำพฤติกรรมอาสา แต่ไม่เกี่ยวข้องกับความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา จะเห็นได้ว่า ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับผลวิจัยในส่วนของทฤษฎีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อกับพฤติกรรมอาสาที่พบว่า ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่สำหรับความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 2 ด้านนั้น ถึงแม้จะพบว่า อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา และอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ก็ตาม ($r = -.10, -.08$) แต่ก็ถือว่าน้อยมากจนเกือบจะไม่มี ความสัมพันธ์กันเลย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยนี้กับผลการวิจัยของลอว์ (Law, 2008: 163) ในแง่ของความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา พบว่า ผลการวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของลอว์ กล่าวคือ ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยงานของลอว์ พบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .09 ถึง .22 ส่วนงานวิจัยนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะอยู่ระหว่าง .19 ถึง .27 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ใกล้เคียงกัน และในแง่ของความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ก็พบว่า มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของลอว์ กล่าวคือ ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยงานวิจัยของลอว์ได้วัดความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 2 ด้านรวมเข้าด้วยกัน พบค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ $-.21$ ส่วนงานวิจัยนี้ ได้วัดความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาแยกเป็น 2 ด้าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์เพิ่มเติม โดยนำความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 2 ด้านมารวมกัน พบค่าความสัมพันธ์เท่ากับ $-.10$ ถึงแม้จะพบว่า ผลวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของลอว์ แต่ค่าความสัมพันธ์ของงานวิจัยนี้ต่ำกว่างานวิจัยของลอว์ ซึ่งอาจอธิบายได้ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ

1. กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยของลอว์ มีขนาดใหญ่ถึง 5,937 คน ในขณะที่งานวิจัยนี้มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 432 คน จึงอาจทำให้ผลการวิจัยนี้ มีความสัมพันธ์ที่ต่ำกว่างานวิจัยของลอว์ และ
2. เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม โดยงานวิจัยของลอว์ จะศึกษาการเข้าร่วมทำงานอาสาสมัครของวัยรุ่นในบริบทของสังคมจีน ซึ่งลอว์ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมของคนจีน จะให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวมากกว่าที่จะให้ความช่วยเหลือคนนอกครอบครัว ในทางตรงข้าม การปฏิบัติกับคนนอกครอบครัว จะเป็นลักษณะของสังคมที่แสวงหาโอกาส โดยบุคคลจะคำนึงถึงการรับมากกว่าการให้ในทุกโอกาสที่จะเป็นไปได้ และถึงแม้ว่าอิทธิพลความเชื่อจากวัฒนธรรมดั้งเดิม จะสอนให้คนจีนช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก แต่คำสอนเหล่านั้นก็ไม่เป็นผลมากนัก ในการทำให้บุคคลบางกลุ่มเกิดความรู้สึกที่อยากจะช่วยเหลือผู้อื่น นั่นเป็นเพราะบุคคลเหล่านั้นเชื่อว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและไม่มีประโยชน์ที่แท้จริงในการที่จะช่วยเหลือผู้อื่น (Law, 2008: 49; อ้างจาก Ho, 1994; Lau; & Kuan, 1995) แต่สำหรับสังคมไทย จะสอนให้คนมีความเชื่อเรื่องบุญ บาป ซึ่งเมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมอาสา ก็ให้เห็นว่าเป็น การทำบุญอย่างหนึ่ง เพราะเป็นการช่วยเหลือที่มุ่งประโยชน์ของผู้อื่นอย่างแท้จริง

โดยไม่นึกถึงว่าตนจะได้สิ่งใดตอบแทน เป็นการกระทำด้วยใจที่มีความเมตตากรุณา และตระหนักว่าเราเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้น เมื่อจะทำพฤติกรรมอาสา บุคคลจะคำนึงถึงเหตุจูงใจมากกว่าเหตุต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ด้วยเหตุที่กล่าวมา จึงอาจเป็นผลให้พบว่า ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา มีความเกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมอาสา ในระดับที่ต่ำมากในบริบทสังคมไทย เมื่อเทียบกับผลการวิจัยของลอว์

ในประเด็นของการทำนายพฤติกรรมอาสา โดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา เป็นตัวทำนาย พบว่า ความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 7 ด้าน ร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาได้ร้อยละ 8.6 ถึงแม้ว่าความเชื่อทั้ง 7 ด้าน จะสามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ แต่ก็ทำนายได้ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีปัจจัยอื่นๆ อีกมากมายที่ส่งผลต่อการทำพฤติกรรมอาสา ได้แก่ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม เช่น ครอบครัว (ยุพา บุญอำนวยสุข. 2545: บทคัดย่อ) สถาบันการศึกษา (อ้อมใจ วงษ์มณฑา. 2553: 91) เพื่อน (ชนิดา ทองมีเหลือ; และคณะ. 2550: 89) สังคม (ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. 2550: 146) และสื่อมวลชน (สุดาพรรณ บินนอก. 2551: 74-82) รวมถึงปัจจัยภายในบุคคลที่ส่งผลต่อการทำพฤติกรรมอาสา เช่น เอกลักษณ์ แห่งตน เหตุผลเชิงจริยธรรม (คมนา วัชรานินท์. 2546: 89, 101) การรับรู้ความสามารถของตน (พรพรหม พรรคพวก. 2550: 75) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมทำงานอาสา เช่น ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย ปัญหาในการเดินทาง การเรียน และการไม่รับทราบข้อมูล (กฤตยา ทัพวงษ์. 2552: 58) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการทำพฤติกรรมอาสาทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้พบว่า ความเชื่อทั้ง 7 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาได้ แต่กลับมีความเชื่อเพียงด้านเดียวที่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นก็คือ ความเชื่อด้านหน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) ซึ่งหมายถึง การทำพฤติกรรมอาสา เพื่อต้องการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น สร้างมิตรภาพในระหว่างทำงาน พบปะเพื่อนเก่า และได้รับการยกย่องชมเชยจากเพื่อน ผลวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับสมมุติฐาน และงานวิจัยของกรีนสเลดและไวท์ (Greenslade; & White. 2005) ที่ได้ศึกษาตัวทำนายการเข้าร่วมทำงานอาสาสมัครในออสเตรเลีย ด้วยการทดสอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและแนวคิดหน้าที่ในการทำงานอาสาสมัคร พบว่า หน้าที่ด้านสังคม (Social function) สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทำนายได้ร้อยละ 16 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มเพื่อนนั้นมีอิทธิพลต่อโลกทางสังคมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก วัยรุ่นต้องการรวมพวกพ้องเป็นกลุ่มก้อน สนใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งทำให้ได้รับการตอบสนองด้านความรู้สึกมั่นคง ความอบอุ่นใจ ได้รับการยกย่องและความเข้าใจจากเพื่อน ที่สำคัญอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนยังได้กลายมาเป็นแรงผลักดันทางสังคมที่เข้มแข็งที่สุดในชีวิตของวัยรุ่น (ประณต คำนิม. 2549: 181)

สำหรับความเชื่อด้านอื่นๆ ที่ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ ผู้วิจัยได้แบ่งความเชื่อออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกจะเป็นความเชื่อในการทำพฤติกรรมอาสาเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น (Other-serving belief) ได้แก่ ความเชื่อด้านหน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม (Prosocial value

function) หมายถึง การทำพฤติกรรมอาสา เพื่อต้องการให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ ผลการวิจัยนี้มีความขัดแย้งกับสมมุติฐานและงานวิจัยที่ศึกษาแรงจูงใจอาสาของอาสาสมัครในหน่วยให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากชุมชน จำนวน 351 คน อายุเฉลี่ย 55 ปี พบว่า แรงจูงใจด้านหน้าที่การให้คุณค่า เป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดต่อการทำงานอาสาสมัคร (Planalp; & Trost. 2009: 191) ผลการวิจัยมีความแตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจากในงานวิจัยดังกล่าว ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยผู้ใหญ่กลางคน ในขณะที่งานวิจัยนี้ได้ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่น ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีจิตวิทยาสังคมของอีริคสัน กล่าวคือ ในขั้นพัฒนาการของวัยรุ่นจะเป็นระยะของการพัฒนาความมีเอกลักษณ์แห่งตน (12-20 ปี) วัยรุ่นอยู่ในวัยที่ครุ่นคิดเกี่ยวกับสถานะภาพของตนในสังคม รวมไปถึงทางเลือกของเขาในอนาคต ในช่วงเวลานี้ วัยรุ่นจึงมักมีข้อสงสัยเกี่ยวกับตัวเอง และพยายามหาเอกลักษณ์ของตนในด้านต่างๆ ดังนั้น วัยรุ่นจึงเป็นช่วงที่มีความคิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมากกว่าการให้ความสำคัญกับลักษณะทางสังคม (ประณต คำฉิม. 2549: 49) แต่ขั้นพัฒนาการของผู้ใหญ่วัยกลางคนนั้น ตรงกับระยะของการพัฒนาความรู้สึกรู้สึกเป็นผู้ให้กำเนิดและสร้างสรรค์สังคม (40-60 ปี) บุคคลจะเปลี่ยนความสนใจจากรักใคร่ใกล้ชิดไปสู่ความห่วงใยคนรุ่นต่อไป เช่น การแบ่งปัน เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ การสร้างสรรค์ทั้งในสิ่งที่เป็วัตถุสิ่งของ ความรู้ ความชำนาญต่อบุคคลอื่น และต่อสังคม (ประณต คำฉิม. 2554 : 156) ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจพฤติกรรมการให้ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ของมูลนิธิช่วยเหลือการกุศลในอเมริกา จำนวน 153 ประเทศ ผลสำรวจเมื่อเทียบในแต่ละกลุ่มอายุ พบว่า ประชากรอายุ 35-49 ปี มีการบริจาคเงิน การช่วยเหลือบุคคลแปลกหน้าและการอุทิศตนเป็นอาสาสมัครมากที่สุด แต่ประชากรอายุ 15-24 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชน กลับพบว่ามี การบริจาคเงินและการช่วยเหลือบุคคลแปลกหน้าน้อยที่สุด รวมถึงด้านกรอุทิศตนเป็นอาสาสมัคร ซึ่งมีน้อยกว่ากลุ่มอายุ 35-49 ปี และกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป (Low, John. 2011: 45-67)

กลุ่มที่สอง จะเป็นความเชื่อในการทำพฤติกรรมอาสาเพื่อพัฒนาตน (Self-serving belief) ได้แก่ ความเชื่อด้านหน้าที่การทำความเข้าใจ (Understanding function) ซึ่งหมายถึง การทำพฤติกรรมอาสาเพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากประสบการณ์จริง ความเชื่อด้านหน้าที่การวางแผนอนาคต (Future plan function) ซึ่งหมายถึง การทำพฤติกรรมอาสาเพื่อขยายเครือข่ายทางสังคมเพื่อความก้าวหน้าของอาชีพและทำให้ประวัติส่วนตัวดูมีคุณค่า และความเชื่อด้านหน้าที่การสร้างความสุขส่วนตน (Well-being function) ซึ่งหมายถึง การทำพฤติกรรมอาสาเพื่อสนองความต้องการทางด้านอารมณ์ทางบวก และปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบ ผลวิจัยนี้ขัดแย้งกับสมมุติฐาน ทั้งๆ ที่ถ้าดูจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะพบว่า ตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับหน้าที่การทำความเข้าใจและหน้าที่การวางแผนอนาคต การที่พบผลเช่นนี้นับว่ามีความขัดแย้งกับผลการวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมาที่พบว่าหน้าที่การทำความเข้าใจ (Finkelstein; Penner; & Brannick. 2005: 413; McCabe; White; & Obst. 2007: 191) และหน้าที่การวางแผนอนาคต (Planalp; & Trost. 2009: 191; Davilla; & Diaz-

Morales. 2009: 86) เป็นตัวแปรที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมอาสา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในงานวิจัยนี้ ความเชื่อดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันเองกับความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาด้านอื่นๆ ในระดับที่สูง เช่นพบว่า ความเชื่อด้านหน้าที่การทำความเข้าใจ (X2) มีความสัมพันธ์กับหน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (X3) เท่ากับ .647** ขณะที่หน้าที่การทำความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสา (Y) เพียง .223** และหน้าที่การวางแผนอนาคต (X4) มีความสัมพันธ์กับหน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (X3) เท่ากับ .677** แต่หน้าที่การวางแผนอนาคต มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสา (Y) เพียง .195** จากลักษณะของความสัมพันธ์ดังกล่าว จึงเปรียบเสมือนว่า หน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคม (Socializing function) ได้ทำหน้าที่แทนความเชื่อทั้งสองในการทำนายพฤติกรรมอาสา ดังนั้น จึงทำให้ผลการวิจัยนี้มีความแตกต่างจากงานวิจัยอื่น ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติม สำหรับด้านหน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว (X5) ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ อาจเนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ ประการแรก ความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาด้านอื่นๆ อยู่ในระดับสูง ทำนองเดียวกับกรณีของตัวแปรหน้าที่การทำความเข้าใจและหน้าที่การวางแผนอนาคต ประการที่สอง คือ นิยามของความเชื่อด้านการสร้างความสุขส่วนตัว (Well-being function) โดยการวัดตัวแปรดังกล่าวในงานวิจัยนี้ จะวัดจากการตอบสนองความต้องการในลักษณะอารมณ์ทางบวก และปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบ รวมเข้าไว้ด้วยกัน แต่งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะวัดความเชื่อทั้ง 2 ด้านนี้แยกกัน กล่าวคือ ด้านหน้าที่การพัฒนาตนให้ดีขึ้น (Enhancement function) เป็นการตอบสนองอารมณ์ทางบวก เช่น ทำให้รู้สึกดี เห็นคุณค่าในตนเองจากการช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนด้านหน้าที่การปกป้องตนเอง (Protective function) เป็นการปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบ เช่น การทำอาสาเพื่อที่จะไม่มีเวลานึกถึงปัญหาส่วนตัว และผลการวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ความเชื่อด้านหน้าที่การพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น คือแรงจูงใจหนึ่งที่เป็นแรงผลักดันให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมอาสา (Greenslade ;& White. 2005: 162; อนุ เจริญวงศ์ระยัย; และคณะ. 2552: 938) แต่แรงจูงใจที่ไม่ค่อยมีผลผลักดันให้บุคคลเข้าร่วมทำงานอาสาสมัคร คือ ความเชื่อด้านหน้าที่การปกป้องตนเอง (Clary; Snyder; Stukas. 1996: 493-494; Davilla; Diaz-Morales. 2009: 86) จะเห็นได้จากงานวิจัยของลอว์ (Law. 2008: 165) ที่ศึกษาการทำงานอาสาสมัครในวัยรุ่น เมื่อวัดความเชื่อทั้ง 2 ด้านนี้รวมเข้าด้วยกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยฉบับนี้ ได้แสดงผลที่สอดคล้องกัน คือ ความเชื่อด้านหน้าที่การสร้างความสุขส่วนตัว (Well-being function) ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ ดังนั้น การรวมกันของความเชื่อทั้ง 2 ด้านเข้าไว้เป็นด้านเดียวกัน จึงอาจเป็นไปได้ที่จะไม่พบผล

สำหรับความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ได้แก่ อคติด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา (Conceptual bias) ซึ่งหมายถึง การรับรู้ภาพลักษณ์ทั่วไปของการทำพฤติกรรมอาสาว่าเป็นการกระทำที่ไร้ความหมาย ทำให้เสียเวลา ไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ เป็นการแอบอ้างหาผลประโยชน์ และเป็นรูปแบบหนึ่งของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหรือผู้มีปัญหา และอคติในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ (Instrumental bias) หมายถึง การรับรู้ถึงเจตนา

ของผู้กระทำพฤติกรรมอาสาว่าไม่ใช้การกระทำที่มาจากข้างในจิตใจอย่างแท้จริง มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก ผลพบว่า ความเชื่อทั้ง 2 ด้าน ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผลการวิจัยในส่วนของกรณีวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ที่พบว่า ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาทั้ง 2 ด้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสาในระดับต่ำมาก และผลการเปรียบเทียบความเชื่อที่เกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งพบว่า นิสิตที่กระทำพฤติกรรมอาสาต่างกัน มีความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสาไม่แตกต่างกัน ประกอบกับเหตุผลตามที่ผู้วิจัยได้อภิปรายมาแล้วในส่วนของเปรียบเทียบ คือ ประเด็นในความแตกต่างทางวัฒนธรรม จึงเป็นผลให้ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาในกลุ่มของนิสิต มศว ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมอาสาในแต่ละด้านที่นิสิตเข้าร่วมมากที่สุด ได้แก่ อาสาติวหนังสือให้รุ่นน้อง (ด้านการศึกษา) อาสาทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ (ด้านสิ่งแวดล้อม) อาสาจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป (ด้านโรงพยาบาล หรือสุขภาพอื่นๆ) อาสารับบริจาคเงิน สิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ(ด้านสังคม หรือบริการชุมชน) อาสาช่วยเหลืองานในวัดและอาสาจัดกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญ (ด้านศาสนา) ส่วนกิจกรรมอาสาในแต่ละด้านที่นิสิตเข้าร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ อาสาสอนทักษะด้านอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาสหรือคนพิการ (ด้านการศึกษา) อาสาฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง (ด้านสิ่งแวดล้อม) อาสาดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล เช่น จัดกิจกรรมให้กับผู้ป่วยเด็ก ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย เป็นต้น (ด้านโรงพยาบาล หรือสุขภาพอื่นๆ) อาสาช่วยเหลือคนพิการในการทำกิจกรรมกลุ่ม หรือการเข้าค่าย (ด้านสังคม)

ผลการศึกษาในส่วนนี้ จึงเป็นประโยชน์ให้กับนักกิจกรรมนิสิต ในการนำข้อมูลไปใช้วางแผน ปรับปรุง หรือพัฒนาการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรให้มีความน่าสนใจ เช่น ในส่วนของกิจกรรมอาสาที่นิสิตเข้าร่วมน้อยนั้น เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อสังคม แต่นิสิตอาจมีโอกาสนในการเข้าร่วมน้อย เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ทำได้ยาก ต้องอาศัยทักษะเฉพาะ ต้องทำผ่านองค์กร ทำให้ไม่สะดวกในการเข้าร่วม ดังนั้น นักกิจกรรมนิสิต จึงควรเพิ่มกิจกรรมเหล่านี้เข้าไปในกิจกรรมตามหลักสูตร และฝึกทักษะให้นิสิตมีความสามารถในการทำกิจกรรมดังกล่าว สำหรับในส่วนของกิจกรรมที่นิสิตเข้าร่วมมาก นักกิจกรรมนิสิตก็ควรสนับสนุนให้มีกิจกรรมเหล่านี้สืบไป

1.2 งานวิจัยนี้ เป็นจุดเริ่มต้นที่พยายามทำความเข้าใจพฤติกรรมอาสาของวัยรุ่นไทย ในแง่ของการนำแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเชื่อที่เป็นแรงจูงใจให้กระทำ หรือความเชื่อต่อการกระทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนบางส่วนของความเชื่อมโยงระหว่างความเชื่อกับการมีพฤติกรรมอาสา โดยเฉพาะในส่วนของความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาที่พบว่า

มีความเชื่อด้านหน้าที่การรวมกลุ่มทางสังคมเพียงด้านเดียว ที่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาได้ ซึ่งผลส่วนนี้จะเป็นประโยชน์ให้กับนักกิจกรรมนิสิต/ คณะกรรมการชมรมต่างๆ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะจูงใจให้วัยรุ่นเข้าร่วมทำกิจกรรมอาสา โดยเน้นให้เห็นคุณค่าของการทำพฤติกรรมอาสาว่าเป็นการสร้างมิตรภาพใหม่ๆ ได้พบปะเพื่อนเก่า ได้รับการยกย่องชมเชยจากเพื่อน และเมื่อวัยรุ่นได้มาเข้าร่วมแล้ว นักกิจกรรมนิสิต/ คณะกรรมการชมรมต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของส่วนอื่นๆ เช่น ทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ผ่านประสบการณ์จริง ได้ขยายเครือข่ายทางสังคมเพื่อความก้าวหน้าของอาชีพ ได้ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม มีความสุข ความภาคภูมิใจ และเป็นการผ่อนคลายความเครียดจากปัญหาส่วนตัว เป็นต้น โดยการกระตุ้นให้นิสิตคิด และสะท้อนความรู้สึก ความประทับใจหลังจากทำกิจกรรมอาสา รวมถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือร่วมใจกันในการช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อให้นิสิตมีความเชื่อที่ดีต่อการทำกิจกรรมอาสา และเห็นประโยชน์ในมุมมองที่หลากหลาย ทำให้เกิดพลังในการทำความดีต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยนี้ พบความเกี่ยวข้องระหว่างความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา กับพฤติกรรมอาสาที่ไม่ชัดเจน ทั้งๆ ที่ในงานวิจัยที่ผ่านมาได้ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างชาวฮ่องกงเชื้อสายจีน พบว่า ความเชื่อที่ต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมอาสาสมัครและสามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้ ประเด็นนี้จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาศึกษาเพิ่มเติมทั้งในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยและคนไทยกลุ่มอื่น เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนว่ามีความแตกต่างด้านวัฒนธรรมในเรื่องนี้หรือไม่ และเพื่อให้ผลชัดเจน ควรศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลทางวัฒนธรรมกับการทำพฤติกรรมอาสา และความเชื่อที่เป็นแรงจูงใจให้กระทำหรือต่อต้านการกระทำพฤติกรรมอาสา โดยใช้เครื่องมือวัดชุดที่เทียบเคียงกันได้

2.2 ในงานวิจัยนี้ ความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา ด้านหน้าที่การสร้างความผาสุกส่วนตน งานวิจัยนี้จะวัดจากการตอบสนองความต้องการในลักษณะอารมณ์ทางบวก และปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบรวมเข้าด้วยกัน แต่งานวิจัยอื่นๆ ที่ผ่านมา จะวัดความเชื่อทั้ง 2 ด้านนี้แยกกัน และผลการวิจัยส่วนใหญ่ พบว่า การตอบสนองอารมณ์ทางบวก เป็นแรงจูงใจหนึ่ง ที่ผลักดันให้ทำพฤติกรรมอาสา แต่การปกป้องตนเองจากอารมณ์ทางลบ เป็นแรงจูงใจที่ไม่ค่อยมีผลผลักดันให้บุคคลกระทำพฤติกรรมอาสา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้แยกวัดอารมณ์ทั้ง 2 ขั้วนี้ออกเป็นตัวแปร 2 ด้าน ในการอธิบายความเกี่ยวข้องของพฤติกรรมอาสา

2.3 การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างในมหาวิทยาลัยที่มีการบังคับให้นิสิตทำกิจกรรมตามหลักสูตร จึงสามารถจบการศึกษาได้ ดังนั้น ปัจจัยนี้อาจเป็นปัจจัยแทรกซ้อนที่เข้ามามีผลต่องานวิจัย ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัย จึงเสนอแนะให้ทำการเปรียบเทียบนิสิต

นักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีบังคับให้ทำกิจกรรม กับนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ให้อิสระในการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อดูว่ากฎเกณฑ์เหล่านี้มีผลต่อการทำพฤติกรรมอาสาจริงหรือไม่

2.4 ในการศึกษาครั้งนี้ พบผลวิจัยว่า ความเชื่อในการทำพฤติกรรมอาสา เป็นแรงจูงใจที่ส่งผลให้วัยรุ่นทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีจิตวิทยาสังคมของอริคสัน ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาตามพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย ได้แก่ วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยผู้สูงอายุ เพื่อให้เห็นความเชื่อที่มีผลต่อการทำกิจกรรมอาสาของแต่ละช่วงวัย

บรรณานุกรม

- กรรณิกา มาโน. (2553). *ความหมายของชีวิตกับจิตอาสา*. วิทยานิพนธ์ ว.ม. (จิตวิทยาการ
ปรึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงวัฒนธรรมและสถาบันรามจิตติ. (2548). *การสำรวจวัฒนธรรมการใช้ชีวิตของเด็กและ
เยาวชนเรื่องชีวิตสาธารณะ*. สืบค้นเมื่อ 7, มกราคม 2555, จาก
http://www.ramajitti.com/research_project.php
- กฤตยา ทัพวงษ์. (2551). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (ประชากรศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กัญชิตา ประพทธิธรรม. (2553). *คู่มือจิตอาสา สำหรับผู้ไม่พิการในความดี*. นนทบุรี: สถาบัน
สร้างเสริมสุขภาพคนพิการ.
- กิตติวัฒน์ อัจฉานกิตติ. (2554). *ผลของโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อทักษะทางสังคมของ
วัยรุ่นตอนปลาย*. ปริญญาโท วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิต-
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *จอมปราชญ์นักการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชัดเชสมิเดีย.
- โกศล มีความดี. (2547). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการ
ตำรวจ*. ปริญญาโท วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิต-
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คมนา วัชรานินทร์. (2546). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของ
นักศึกษามหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เครือข่ายจิตอาสา. *จิตอาสา*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2555, จาก
<http://www.volunteerspirit.org/user?q=node/203>
- จรรยา สุวรรณทัต. (2540). *ความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เอกสารการสอนชุดวิชา
พัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เจษฎา หนูรุ่ง. (2551). *ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่3 โรงเรียน
สาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาโท ศศ.ม. (การวิจัยและสถิติ
ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่าย
เอกสาร.
- จันวีร์ณ สิริศิริอรุณ และเปี่ยมสุข พุงกาวิ. (2554). *พื้นฐานวิธีการวิจัยทางจิตวิทยา: เอกสาร
ประกอบการสอนรายวิชา จต 341*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ชาย โปธิธิตา. (2549). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชูชีพ เยาวพัฒน์. (2553). *กิจกรรม*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ดลฤดี บุญชู. (2549). *การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการคบเพื่อนต่างเพศที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2544). *ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ: การวิจัยและพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2537). *ข้อมูลพื้นฐานด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการพัฒนากิจกรรมนิสิตนักศึกษา กองบริการการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ชนิดา ทองมีเหลือ; และคณะ. (2550). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชมลวรรณ เหล่าวิทยานุกาญ์. (2545). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคมทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยและพฤติกรรมสร้างเสริมสังคมของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ว.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- นพมาศ อึ้งพระ. (2553). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นลินี กิติเวชกุล. (2533). *การรับรู้ การเข้าร่วม และความคิดเห็นต่อกิจกรรมนิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นวลละออ สุภามล. (2527). *ทฤษฎีบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นันทรัตน์ ปรีวัฑฒน. (2553). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของเด็กและเยาวชนที่รับทุนการศึกษาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์*. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- นิติพงษ์ ศรีระพันธ์. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการติดอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร* ศึกษารณิมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประณต คำนิม. (2549). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2554). *จิตวิทยาผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประไพพรรณ ภูมิวิสาธ. (2530). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยูรศรี มณีศร. (2536). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและแนะแนว คณะครุศาสตร์ปริญญา ฤกษ์อรุณ. (2548). *ลักษณะทางจริยธรรมของวัยรุ่นตอนปลายที่มีพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือผู้อื่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ปภาณี จิตวัฒนา. (2541, มกราคม-มิถุนายน). *แนวคิดเรื่องความเชื่อและพฤติกรรมภูมิปัญญาของสถาบันครอบครัวไทยในอดีต. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 24: 29-50.
- พรพรหม พรรคพวก. (2550). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาจันทร์ธรรม อินทรีเกิด. (2552). *ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมกับประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครกัญมลินิธิร่วมกตัญญูในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรีย์ ศักดิ์. (2547). *การพัฒนาความเสียสละของนักเรียนที่มีแรงจูงใจต่างกันในการเข้าร่วมกิจกรรมยุวการชาตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคีสังกัดกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัทยา สายหู. (2529). *กลไกของสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พาสณา ฝโลศิลป์. (2535). *การสำรวจปัญหาการปรับตัวในเด็กวัยรุ่นกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. (2549). *ทฤษฎี วิจัย สถิติ และเทคนิคในการวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

- พิมพ์วิชา สุพัตกุล. (2551). การเห็นคุณค่าในตนเอง ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และเหตุผลของวัยรุ่นตอนปลายที่มีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืน. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เพชรภี ปิ่นแก้ว. (2554). จิตอาสา สุขสร้างง่าย ๆ แคล้งมือทำ. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2555, จาก <http://www.visalo.org/columnInterview/jitAsa.htm>
- ไพบุลย์ วัฒนธรรมศิริ; และสังคม สัจจกร. (2543). สำนักไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์เดือนตุลา จำกัด.
- ภุชงค์ กุณฑลบุตร. (2529). แนวความคิดและทฤษฎีทางสังคมวิทยาในยุคเริ่มต้น. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2553). มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยฯ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ งานจัดการเรียนการสอน กองบริการการศึกษา. (2555). คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอน ปีการศึกษา 2555.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2550). ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒว่าด้วยกิจกรรมและวินัยนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ: กองกิจกรรมนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2553). แผนยุทธศาสตร์ ๑๕ ปี (53-67). กรุงเทพฯ: บริษัทบอทานิค จำกัด.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2544). เอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยฯ.
- มันทนา สิริรัตโนภาส. (2538). การสำรวจความเชื่อ เจตคติ การคล้ายตามกลุ่มอ้างอิงการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมและพฤติกรรมบริการโลหิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานครตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (จิตวิทยาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มาณิตา พรวรภา. (2552). การเข้าร่วมกิจกรรมชมรมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพา บุญอำนวยสุข. (2545). การศึกษาการทำความดีของเยาวชนเพื่อสังคม : กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนวัดบวรนิเวศ. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพิน จงเจริญทรัพย์. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษากับการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏจันทรเกษม. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- รัฐชิตา สุกิจปาณีนิจ. (2547). การศึกษาพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2548. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา. เล่ม 122 ตอนพิเศษ 35 ง
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๒. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด.
- วฤษาย์ ฤกษะเมธ. (2546). ทักษะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีต่อการดำเนินกิจกรรม นิสิตของมหาวิทยาลัยในรูปแบบกิจกรรมบังคับ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนา พัชรวานิช. (2535). เอกสารคำสอนจิตวิทยาวัยรุ่น. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- วันดี ละอองทิพรส. (2540). ความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร. ถ่ายเอกสาร.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2530). งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ : วิชาเอก อุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2554). อาสาพัฒนา. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2554, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki>
- วิทย์พัฒน์ สี่หา. (2551). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- วิทัศน์ จันทรโพธิ์ศรี; และคณะ. (2533). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของหญิงมีครรภ์และหญิงหลังคลอดในชุมชนชนบทอีสาน. ในยุทธศาสตร์เพื่อดูแลสุขภาพตนเอง. บรรณาธิการโดยลือชัย ศรีเงินยวง และทวีทอง หงส์วิวัฒน์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิริยาภรณ์ อุดมระติ. (2549). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาจิตวิทยาวัยรุ่น. ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิลาสลักษณ์ ชวัลลสี. (2552, กันยายน). จริยธรรมในเด็กและเยาวชน. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 15:16-27.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2539). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ศุภรัตน์ รัตนมูขัย. (2551). ระบบการบริหารจัดการงานอาสาสมัคร ศึกษากรณี: มูลนิธิพุทธฉือจี้ ไต้หวัน. กรุงเทพฯ: เซน ปรีนติ้ง.
- . อาสาสมัคร:การพัฒนาตนเองและสังคม. สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2554, จาก [http://www.gvc.tu.ac.th/th/download/expertise_service/expertise_service_2554/sr_school_1/Volunteer_\[1\].pdf](http://www.gvc.tu.ac.th/th/download/expertise_service/expertise_service_2554/sr_school_1/Volunteer_[1].pdf)
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2548). ร่วมแรงแข่งขัน ร่วมกันทำดี. เอกสารประกอบการประชุม สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติและตลาดนัดคุณธรรมครั้งที่ 1 วันที่ 28-30 ตุลาคม 2548 ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์.
- สถาบันรามจิตติ. (2548). โครงการวิจัยเชิงสำรวจวัฒนธรรมการใช้ชีวิตเยาวชน ชีวิตสาธารณะ: การศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และการมีจิตสำนึกสาธารณะของเยาวชน. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2555, จาก <http://www.ramajitti.com/info.php?cate=TWpjPQ==>
- สถิติจำนวนนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2555. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2555, จาก <http://news.swu.ac.th/doc/5005117961.pdf>
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2543, พฤษภาคม). แนวคิดและทิศทางการพัฒนางานอาสาสมัคร. การประชาสัมพันธ์. 43(6): 14-21.
- . (2546, ตุลาคม-ธันวาคม). อาสาสมัครกับการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคม.วารสารราชบัณฑิตยสถาน. 28(4): 1090-1109.
- สสส. เผยเด็กไทยเรียนเก่ง แต่ร้อยละ 70 ขาดจิตสำนึก. (2549,18 ธันวาคม). มติชน. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2555, จาก <http://highlight.kapook.com/view/5377>
- สหรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2533). ทฤษฎีสังคมวิทยา:เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ. (2551). ทำเนียบอาสาสมัครประเภทต่างๆ ของส่วนราชการและเอกชน ประจำปี ๒๕๕๑. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2555, จาก http://www.m-society.go.th/document/news/news_4869.doc
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2531). ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: พิกษ์อักษร.
- สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล. (2552). การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรม การสูบบุหรี่/ดื่มสุราในวัยรุ่น และการศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลระหว่างอายุ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- สุกานดา นิ่มทองคำ. (2535). *ตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุจารีย์ จรัสสิงห์. (2551). *การศึกษาความเชื่อในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันท์เอม. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุดาพรรณ บินนอก. (2551). *โมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุเทพ สุนทรภัสช. (2540). *ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย: พื้นฐานแนวความคิดทฤษฎีทางสังคมและวัฒนธรรม*. เชียงใหม่: โกลบอลวิชั่น จำกัด.
- สุพจน์ ทราญแก้ว. (2546, มกราคม-มิถุนายน). *จิตสำนึกสาธารณะ การก่อรูปและกระบวนการเสริมสร้าง*. วารสารเพชรบุรีวิทยาลัย. 4: 45-57.
- สุภัทรา ภูษิตรัตน์วาลี. (2547). *ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุรพงษ์ ชูเดช. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2544). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริยเดว ทรีปาตี. (2553). *กลยุทธ์การสร้างคุณภาพวัยรุ่นไทย*. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://info.thaihealth.or.th/library/11113>
- สุวิมล ว่องวาณิช; และนางลักษณะ วิรัชชัย. (2542). *ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ*. ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสรี ชัดรัมย์. (2547, 1 มีนาคม). *การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยีน*. วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา. 2 (2).

- อดิสร พงษ์ศรี. (2546). *การใช้ชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรี คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อดิธาช เกิดทอง. (2552). *การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ตามแนวทางทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและผลกระทบจากการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อนุ เจริญวงศ์ระยับ. (2552). *การรับรู้สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาและลักษณะส่วนบุคคลที่เอื้อต่อการเป็นอาสาสมัครอย่างยั่งยืนในนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. ปริญญาโท วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อนุ เจริญวงศ์ระยับ; และคณะ. (2552, พฤศจิกายน- ธันวาคม). *แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์โปรไฟล์*. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 15: 930-941.
- อรพินทร์ ชูชม; อัจฉรา สุขารมณี; และอุษา ศรีจินดารัตน์. (2549, กันยายน). *การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย*. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*. 12 (1): 24.
- อรพินทร์ สันติชัยอนันต์. (2549). *การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรสม สุทธิสาคร; จารุประภา วะสี; และมัทนา บรรณาธรรม. (2551). *เรื่องเล่าจิตอาสา ความดีของคนเล็กๆที่มีจิตอาสา*. นนทบุรี: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เซนปรินติ้ง.
- อริยา คูหา; และสุวิมล นราองอาจ. (2554). *จิตสาธารณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี*. รายงานวิจัยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อริยา คูหา; และสุวิมล นราองอาจ. (2554, พฤษภาคม). *จิตสาธารณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. *Princess of Naradhiwas University Journal*. 3(2): 88.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. ถ่ายเอกสาร.

- อารีวรรณ รุ่งทวีดิช. (2541). พฤติกรรมการไร้เซเคลขยะมูลฝอยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตทดลองโครงการไร้เซเคลขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร ศึกษาตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน. ปรินญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เอกสิทธิ์ พิสิฐพจมาน; และวรวุฒม์ สุวรรณระดา. (2551, มีนาคม). ปัจจัยกำหนดการตัดสินใจทำงานอาสาสมัครในประเทศไทย. *วารสารประชากรศาสตร์*. 24(1): 41-66.
- ภาวนา ใจประสาท. (2534). การศึกษาการดำรงชีวิตของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- Ajzen, Icek. (1985). From Intentions to Actions: A Theory of Planned Behavior. In J. Kuhl and J. Beckman (Eds.), *Action-Control: From Cognition to Behavior*. Hiedelberg. Springer-Verlag: 11-39.
- Arnstein, P.; et al. (2002). From Chronic Pain Patient to Peer: Benefits and Risks of Volunteering. *Pain Management Nurses*. 3(3): 94-103.
- Bandura, Albert. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social cognitive Theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Barnett, M. A.; Thompson. M.A.; & Schroff, J. (1987). Reason for not helping. *Journal of Genetic Psychology*. 148(4): 489-498.
- Bar-tal, Daniel. (1976). *Prosocial Behavior: Theory and Research*. New York: John Wiley and Sons Inc.
- Batson, C.D.; et al. (2003). *Altruism and Helping Behavior*. In The Sage Handbook of Social Psychology. London: Sage.
- Beale, A.V. (1984). Exploring Careers through Volunteerism. *The School Counselor*. 32: 68-71.
- Bierhoff, Hans-Werner. (2002). *Prosocial Behavior*. New York: Psychology Press.
- Borgonovi, Francesca. (2008). Doing Well by Doing Good. The Relationship between Formal Volunteering and Self-reported Health and Happiness. *Social Science & Medicine*. 66 (11): 2321-2334.
- Buchanan; & Bardi. (2010). Acts of Kindness and Acts of Novelty Affect Life Satisfaction. *The Journal of Social Psychology*. 150(3): 235-237.
- Bureau of Labor Statistics. (2009). Main reason for not volunteering last year as reported by non-volunteers who had volunteered in the past by selected characteristics. Retrieved March 15, 2012, from <http://www.bls.gov/news.release/volun.t07.htm>.

- CAF. (2011). *World Giving Index 2011: A Global View of Giving Trends*. Retrieved March 6, 2012, from https://www.cafonline.org/pdf/world_giving_index_2011_191211.pdf
- Canadian Centre for Philanthropy. (2010). *Caring Canadians, Involved Canadians: Highlights from the 2007 Canada Survey of Giving, Volunteering and Participating*. Retrieved March 15, 2012 from <http://www.givingandvolunteering.ca/reports/2007>.
- Catalano, R. F.; et al. (2004, January). Positive Youth Development in the United States: Research Findings on Evaluations of Positive Youth Development Programs. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*. 591: 98–124.
- Clary, E.G.; & Miller, J. (1986). Socialization and Situational Influences on Sustained Altruism. *Child Development*. 57:1358-1369.
- Clary, E.G.; & Snyder, M. (1991). A Functional Analysis of Altruism and Prosocial Behavior: The Case of Volunteerism. In M. Clark (Ed.) *Review of Personality and Social Psychology*. Newbury Park, CA: sage. 12: 119-148.
- Clary, E.G.; Snyder, M.; & Stukas, A.A. (1996). Volunteers' Motivations: Findings from a National Survey. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*. 25: 485-505.
- Clary, E.G.; Snyder, M.; Ridge, R.D.; Copeland, J.; Stukas, A.; Haugen, J.; et al. (1998). Understanding and Assessing the Motivations of Volunteers: A Functional Approach. *Journal of Personality and Social Psychology*. 74(6): 1516:1530.
- Cloxtton, G. (1987). Belief and Behavior. Why is it so hard to change? *Nursing*. 18(3): 670-672.
- Cnaan, Ram A; Handy, Femida; & Wadsworth, Margaret. (1996, September). Defining Who is a Volunteer: Conceptual and Empirical Considerations. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*. 25(3): 364-383.
- Corporation for National & Community Service. (2007). *The Health Benefits of Volunteering: A Review of Recent Research*. Wasington,DC: n.p.
- Corrigan, Michale W. (2001). *Social Exchange Theory, Interpersonal Communication Motives, And Volunteerism: Identifying Motivation to Volunteer and The Rewards and Costs Associated*. Dissertation, M.A. (Communication Studies). Morgantown: West Virginia.
- Davilla, M.C.; & Diaz-Morales, J.F. (2009). Age and Motives for volunteering: Further evidence. *Journal of Psychology*. 2: 82-95.
- Eagly, A., & Crowley, M. (1986). Gender and Helping Behavior: A Meta-analytic View of the Social Psychological Literature. *Psychological Bulletin*. 100: 283–308.

- Eccles, Jacquelynne S.; & Barber, Bonnie L. (1999). Student Council, Volunteering, Basketball, or Marching Band What Kind of Extracurricular Involvement Matters? *Journal of Adolescent Research*. 14(1): 10-43.
- Eisenberg, N.; et al. (1995). Prosocial Development in Late Adolescence: A Longitudinal Study. *Child Development*. 66: 1179-1197.
- Finkelstein, Marcia A.; Penner, Louis A.; & Brannick, Michael T. (2005). Motive, Role Identity, and Prosocial Personality as Predictors of Volunteer Activity. *Social Behavior and Personality*. 33(4): 403-418.
- Fishbein, M.; & Ajzen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention and Behavior: An Introduction to Theory and Research*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Flanagan, C.; Jonsson, B.; & Botchera, L. (1999). *Adolescents and the "Social contact": Developmental Roots of Citizenship in Seven Countries*. In M. Yates & J. Youniss (Eds.), *Roots of civic identity: International perspectives on community service and activism in youth*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Greenslade, Jaimi H.; & White, Katherine M. (2005, April). The Prediction of Above-Average Participation in Volunteerism: A Test of the Theory of Planned Behavior and the Volunteers Functions Inventory in Older Australian Adult. *The Journal of Social Psychology*. 145(2): 155-172.
- Grube, Jean.; & Piliavin, Jane Allyn. (2000). Role Identity, Organizationan Experiences, and Volunteer Performance. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 26(9): 108-119.
- Halpern, Leslie C. (2007). *The Benefits of Volunteer Work*. Retrieved March 11, 2012, from <http://suite101.com/article/the-benefits-of-volunteer-work-a34908>
- Hamilton, S.F.; & Fenzel, L.M. (1988). The Impact of Volunteer Adolescent Social Development: Evidence of Program Effects. *Journal of Adolescent Research*. 3(1): 65-80.
- Hansen, D.M.; Larson, R.W.; & Dworkin, J.B. (2003). What Adolescents Learn in Organized Youth Activities: A Survey of Self-Reported Developmental Experiences. *Journal of Research on Adolescence*. 13(1): 25-55.
- Haski-Leventhal, Debbie. (2009). Elderly Volunteering and Well-Being: A Cross-European Comparison Based on Share Data. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*. 20(4): 388-404.
- Hogg, Michael A.; & Cooper, Joel. (2007). *The sage handbook of social psychology*. London: SAGE.

- Holzberg, J.D.; Gewirtz, H.; & Ebner. (1964). Change in Moral Judgment and Self-acceptance in College Students as a Function of Companionship with Hospitalized Mental Patients. *Journal of Consulting Psychology*. 28: 299-303.
- Katz, D. (1960). The Function Approach to the Study of Attitudes. *Public Opinion Quarterly*. 24: 163-204.
- King, M.; Walder, L.O.; & Pavey, S. (1970). Personality Change as a Function of Volunteer Experience in a Psychiatric Hospital. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 35: 423-425.
- Konrath, Sara ; Fuhrel-Forbis, Andrea; Lou, Alina; Brown, Stephanie. (2012,January). Motives for Volunteering are Associated with Mortality Risk in Older Adults. *Health Psychology*. 31(1): 87-96.
- Latham, Molly. (n.d.). *Young Volunteers: The Benefits of Community Service*. University of Nevada.
- Lau, S.K.; & Kuan, H.C. (1995). *The Ethos of the Hong Kong Chinese*. Hong Kong: The Chinese University Press.
- Law Ben M.F. and Shek Daniel T.L. (2009, September). Belief about Volunteerism, Volunteering Intention, Volunteering Behavior, and Purpose in Life among Chinese Adolescents in Hong Kong. *The Scientific World Journal*. 9:855-865.
- (2011, April). Validation of the Beliefs Against Volunteering Scale among Chinese Adolescents in Hong Kong. *Soc Indic Res*. 100:287-298.
- (2011, April). Validation of the Beliefs Against Volunteering Scale among Chinese Adolescents in Hong Kong. *Soc Indic Res*. 100: 287-298.
- Law, Ben M.F. (2008). *Volunteer Service Participation among Secondary School Students in Hong Kong*. Dissertation, Ph.D. (Social Welfare). Hong Kong: The Chinese University of Hong Kong.
- Low, John. (2011). *World Giving Index 2011*. Retrieved January 5, 2012, from https://www.cafonline.org/pdf/world_giving_index_2011_191211.pdf.
- Lum, T.Y. and Lightfoot, E. (2005). The Effects of Volunteering on the Physical and Mental Health of Older People. *Research on Aging*. 27(1): 31-55.
- Ma, H.K. (2003). The Relationship of Family Social Environment Peer Influences and Peer Relationship to Altruistic Orientation in Chinese Children. *The Journal of Genetic Psychology*. 164(3): 267-274.

- McCabe, Tamara L.; White, Katherine M.; & Obst, Patricia L. (2007). The Importance of Volunteering Functions to University Students . *Australian Journal of Volunteering*. 12(2): 50-58.
- Mongkok District Board. (1984). *Community Participation among Mongkok Youths*. Hong Kong: Author. (In Chinese)
- Morrow-Howell, N.; et al. (2003). Effects of Volunteering on the Well-Being of Older Adults. *The Journals of Gerontology*. 58(3): S137-145.
- Musick, M; Herzog, A.R.; & House, J.S. (1999). Volunteering and Mortality among Older Adults Findings from a National Sample. *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*. 54(3): S173-S180.
- Myers, David G. (1983). *Social Psychology*. New York: McGraw-Hill.
- Maria Celeste Davilla.; & Juan Francisco Diaz-Morales. (2009). Age and motives for volunteering: Further evidence. *Journal of Psychology*. 2: 82-95.
- Omoto, A.M.; & Snyder, M. (1995). Sustained Helping without Obligation: Motivation, Longevity of Service, and Perceived Attitude Change among AIDS Volunteers. *Journal of Personality and Social Psychology*. 68: 671-686.
- Onyx, J.; & Warburton, J. (2003). Volunteering and Health among Older People: A review Australian. *Journal on Aging*. 22(2): 65-69.
- Penner, Louis A. (2002). Dispositional and Organizational Influences on Sustained Volunteerism: An Interactionist Perspective. *Journal of Social Issues*. 58(3): 447-467.
- Penner, Louis A.; & Finkelstein, Marcia A. (1998). Dispositional and Structural Determinants of Volunteerism. *Journal of Personality and Social Psychology*. 74(2): 525-537.
- Pilliavin, J.A.; & Siegl, Erica. (2007). Health Benefits of Volunteering in the Wisconsin Longitudinal Study. *Journal of Health and Social Behavior*. 48(4): 450-464.
- Planalp, Sally.; & Trost, Melanie. (2009). Motivations of Hospice Volunteers. *Journal of Hospice and Palliative Medicine*. 26(3): 188-192.
- Raskoff, S.A.; & Sundeen, R.A. (1999). Community Service Programs in High Schools. Law and Contemporary Problems. *Academic Journal Article from Law and Contemporary Problems*. 62(4): 73-111.
- Roger, R. (1996). The Effects of Family Composition, Health, and Social Support Linkages on Mortality. *Journal of Health and Social Behavior*. 37(4): 328-329.

- Rokeach, M. (1970). *Belief, attitude and value: Theory of organization and change*. Sanfrancisco: Josey-Bass.
- Sabin, E.P. (1993). Social Relationships and Mortality Among the Elderly. *Journal of Applied Gerontology*. 12(1): 44-60.
- Simon, B.; Stumer, S.; & Steffens, K. (2000). Helping Individuals or Group Members? The Role of Individual and Collective Identification in AIDS Volunteerism. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 26: 497-506.
- Smith, M.; Bruner, J.; & White, R. (1956). *Opinions and Personality*. New York: John Wiley.
- St. James Settlement. (1980). *A Research on Volunteering in Hong Kong: Survey of "Give and Take" Project*. Hong Kong.
- Sullivan, G.B.; & Sullivan, M.J. (1997, April). Promoting Wellness in Cardiac Rehabilitation: Exploring the Role of Altruism. *Journal of Cardiovascular Nursing*. 11(3): 43-52.
- Thoit, P.A.; & Hewitt, L.N. (2001). Volunteer Work and Well-Being. *Journal of Health and Social Behavior*. 42(2): 115-131.
- UN Volunteer. *Conceptual analysis of "Volunteer" around the world*. Retrieved January 6, 2012, from <http://www.volunteerspirit.org/node/1175>
- University of Michigan. *Benefits of student Participation in Community Service*. Retrieved March 10, 2012, from http://sitemaker.umich.edu/356.black/benefits_of_participation_in_Service
- Warburton, J.; & Terry, D.J. (2000). Volunteer Decision Making by Older People: A Test of a Revised Theory of Planned Behavior. *Basic and Applied Social Psychology*. 22: 245 -257.
- Warburton, J.; et al. (2001, September). Differences between Older Volunteers and Non volunteers : Attitudinal, Normative, and Control Beliefs. *Research on Aging*. 23(5): 586-605.
- Wilson, J. (2000). Volunteering. *Annual Review of Sociology*. 26: 215-240.
- Zakour, M.J. (1995). Measuring Career-Developmental Volunteerism: Guttman Scale Analysis Using Red Cross Volunteers. *Journal of Social Service Research*. 19(3-4): 103-120.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบวัด

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ งามตา วนินทานนท์
สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ ประณต คำนิม
ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพชร
อาจารย์ประจำภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ภาคผนวก ข

คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามการทำพฤติกรรมอาสา

ข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if item Deleted
1	.4500	.8998
2	.4445	.8995
3	.4979	.8981
4	.5597	.8966
5	.4983	.8982
6	.4805	.8985
7	.5256	.8977
8	.5270	.8975
9	.5322	.8973
10	.5744	.8962
11	.4893	.8984
12	.5086	.8978
13	.5249	.8974
14	.6426	.8947
15	.6270	.8949
16	.4321	.9001
17	.4127	.9006
18	.4982	.8983
19	.5704	.8963
20	.5275	.8974
21	.5629	.8965
22	.5696	.8967

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .901 (จำนวน 22 ข้อ)

ตาราง 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสาทั้งฉบับ

ข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if item Deleted
1	.6978	.8841
2	.7033	.8836
3	.7091	.8830
4	.7266	.8815
5	.5553	.8982
6	.6921	.8846
7	.7063	.8832
8	.6839	.8853
9	.6915	.7978
10	.7046	.7935
11	.5827	.8277
12	.6463	.8101
13	.6125	.8192
14	.5789	.7480
15	.6006	.7416
16	.5511	.7599
17	.6514	.7259
18	.4799	.7775
19	.5280	.7402
20	.6258	.6897
21	.5457	.7385
22	.6117	.7007
23	.5707	.8480
24	.6211	.8410
25	.6690	.8344
26	.7252	.8269
27	.6575	.8362
28	.5878	.8472
29	.5744	.8475

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .950 (จำนวน 29 ข้อ)

ตาราง 24 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา ด้านหน้าที่การทำความเข้าใจ

ข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if item Deleted
1	.6978	.8841
2	.7033	.8836
3	.7091	.8830
4	.7266	.8815
5	.5553	.8982
6	.6921	.8846
7	.7063	.8832
8	.6839	.8853

ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .898 (จำนวน 8 ข้อ)

ตาราง 25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา ด้านหน้าที่การทำประโยชน์ต่อสังคม

ข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if item Deleted
9	.6915	.7978
10	.7046	.7935
11	.5827	.8277
12	.6463	.8101
13	.6125	.8192

ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .842 (จำนวน 5 ข้อ)

ตาราง 26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม

ข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if item Deleted
14	.5789	.7480
15	.6006	.7416
16	.5511	.7599
17	.6514	.7259
18	.4799	.7775

ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .790 (จำนวน 5 ข้อ)

ตาราง 27 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา ด้านการวางแผนอนาคต

ข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if item Deleted
14	.5789	.7480
15	.6006	.7416
16	.5511	.7599
17	.6514	.7259
18	.4799	.7775

ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .771 (จำนวน 4 ข้อ)

ตาราง 28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่จูงใจให้กระทำพฤติกรรมอาสา ด้านหน้าที่การสร้างความสำเร็จส่วนตัว

ข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if item Deleted
14	.5789	.7480
15	.6006	.7416
16	.5511	.7599
17	.6514	.7259
18	.4799	.7775

ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .859 (จำนวน 7 ข้อ)

ตาราง 29 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่ต่อต้านกระทำพฤติกรรมอาสาทั้งฉบับ

ข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if item Deleted
1	.4727	.9319
2	.7920	.9091
3	.7959	.9087
4	.8068	.9078
5	.7372	.9123
6	.8204	.9075
7	.7679	.9103
8	.6360	.9193
9	.7335	.9126
10	.7935	.9074
11	.7485	.9133
12	.7569	.9124
13	.7766	.9096
14	.8143	.9047
15	.7899	.9078

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .951 (จำนวน 15 ข้อ)

ตาราง 30 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่ต่อต้านกระทำพฤติกรรมอาสา ด้านอคติ ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมอาสา

ข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if item Deleted
1	.4727	.9319
2	.7920	.9091
3	.7959	.9087
4	.8068	.9078
5	.7372	.9123
6	.8204	.9075
7	.7679	.9103
8	.6360	.9193
9	.7335	.9126

ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .922 (จำนวน 9 ข้อ)

ตาราง 31 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามความเชื่อที่ต่อต้านกระทำพฤติกรรมอาสา ด้านอคติ ในการใช้พฤติกรรมอาสาเป็นเครื่องมือ

ข้อ	Corrected Item Total Correlation	Alpha if item Deleted
10	.7935	.9074
11	.7485	.9133
12	.7569	.9124
13	.7766	.9096
14	.8143	.9047
15	.7899	.9078

ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .923 (จำนวน 6 ข้อ)

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คำชี้แจงทั่วไป

1. แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ขอให้นิสิตพิจารณาข้อความแต่ละข้อและทำแบบสอบถามด้วยความจริงใจ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลในการวิจัยต่อไป
3. ในแบบสอบถามนี้ “การทำกิจกรรมอาสา” จะมีความหมายเดียวกับ “การทำงานอาสาสมัคร”
4. ผู้วิจัยเชื่อว่าความร่วมมือของนิสิตในครั้งนี้จะช่วยเป็นประโยชน์ในการขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการทำพฤติกรรมอาสา ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมอาสาในนิสิตได้อย่างเหมาะสม
5. แบบสอบถามชุดนี้ มีทั้งหมด 6 หน้า โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ หากนิสิตตอบไม่ครบทุกข้อ จะทำให้แบบสอบถามนี้ไม่สามารถวิเคราะห์ผลการวิจัยได้

ขอขอบคุณนิสิตทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ได้สละเวลาอันมีค่าและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

นางสาวกนกพร สุทธิสันกุล
 นิสิตปริญญาโทสาขาจิตวิทยาพัฒนาการ
 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนิสิต

คำชี้แจง คำถามตอนนี้เป็นแบบเติมคำและทำเครื่องหมาย **V** ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนิสิต

1. เพศ ชาย
 หญิง

2. ระดับชั้นที่ศึกษา ชั้นปีที่ 1
 ชั้นปีที่ 2
 ชั้นปีที่ 3
 ชั้นปีที่ 4

3. คณะ ..... สาขาวิชา .....

มีต่อด้านหลังนะคะ →

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการทำกิจกรรมอาสา

คำชี้แจง ให้นิสิตพิจารณาว่า นิสิตเคยเข้าร่วมกิจกรรมอาสาต่าง ๆ ในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมาหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย V ในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติตามสภาพความเป็นจริงของนิสิตมากที่สุด

กิจกรรมอาสาในที่นี้ หมายถึง การเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ มุ่งประโยชน์ต่อผู้อื่น และสังคม ด้วยความ สมัครใจ ไม่หวังผลตอบแทน ในรูปสินค้ารางวัลเป็นสิ่งสำคัญ มีการวางแผน ที่จะอาสาช่วยเหลือ ต้องไม่เป็นส่วนหนึ่งของคะแนนในวิชาใดๆ และเป็น การทำกิจกรรมที่ไม่ซ้ำซ้อนกับ 8 กิจกรรม ที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ตาม หลักสูตร

ข้อ ที่	กิจกรรมอาสาที่เข้าร่วม ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา	ไม่เคย ทำ	เคยทำ		
			1 ครั้ง	2 ครั้ง	มากกว่า 2 ครั้ง
1	อาสาตีหนังสือให้รื้อน่อง				
2	อาสาบริจาคเงิน สิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนที่ขาดแคลน ผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น				
3	อาสาช่วยจัดชุดเครื่องอุปโภค บริโภคเพื่อ ช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลน หรือผู้ประสบภัยพิบัติ				
4	อาสาสอนหนังสือเด็กด้อยโอกาส เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กในชุมชนแออัด ฯลฯ				
5	อาสาสอนหนังสือคนพิการ เช่น พิการทางสายตา พิการทางสมอง หรือพิการทางจิตใจ ฯลฯ				
6	อาสาผลิตสื่อการเรียนรู้ให้แก่คนพิการ หรือ ผู้ด้อยโอกาส				
7	อาสาสอนทักษะด้านอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาส หรือคนพิการ				
8	อาสาสอนทักษะเกี่ยวกับการเรียนการสอนและ ความเป็นครูให้แก่ผู้ทำหน้าที่สอนหนังสือใน ท้องถิ่น				

ข้อ ที่	กิจกรรมอาสาที่เข้าร่วม ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา	ไม่เคย ทำ	เคยทำ		
			1 ครั้ง	2 ครั้ง	มากกว่า 2 ครั้ง
9	อาสาจัดค่ายแนะแนวการศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เรียนให้แก่นักเรียน				
10	อาสาให้ความรู้/ปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน				
11	จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป เช่น ป้ายรณรงค์งดสูบบุหรี่ การใช้ถุงยางอนามัย ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ เป็นต้น				
12	อาสาฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง				
13	อาสาปลูกป่า				
14	อาสาปลูกสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น ห้องสมุด สนามเด็กเล่น เป็นต้น				
15	อาสาซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างหรือวัสดุเครื่องใช้ต่างๆ เช่น ทาสีอาคารเรียน เป็นต้น				
16	อาสาจัดกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น กิจกรรมตักบาตร ช่วยจัดค่ายปฏิบัติธรรม				
17	อาสาช่วยเหลืองานในวัด เช่น ช่วยงานโรงครัว กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ เป็นต้น				
18	อาสาทำความสะอาดสถานที่สาธารณะต่างๆ เช่น ชุมชน มหาวิทยาลัย แม่น้ำ ชายหาด สถานสงเคราะห์ เป็นต้น				
19	อาสาทำกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ เช่น จัดกิจกรรมนันทนาการ เลี้ยงอาหาร ฯลฯ				
20	อาสาช่วยเหลือคนพิการในการทำกิจกรรมกลุ่มหรือ การเข้าค่าย				

ข้อ ที่	กิจกรรมอาสาที่เข้าร่วม ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา	ไม่เคย ทำ	เคยทำ		
			1 ครั้ง	2 ครั้ง	มากกว่า 2 ครั้ง
21	อาสาดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์ เช่น อาสาเป็นพี่เลี้ยงจัดกิจกรรมต่างๆให้แก่เด็ก				
22	อาสาดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล เช่น จัดกิจกรรมให้กับผู้ป่วยเด็ก ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย เป็นต้น				
23	กิจกรรมอื่นๆ ที่นิสิตเข้าร่วมนอกเหนือจากที่ระบุไว้ข้างต้น และระบุจำนวนครั้งที่เข้าร่วมในระยะเวลา 1 ปี				

ช่วยทำต่ออีกหน่อยนะ^^ แบบสอบถาม
จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ก็
ต่อเมื่อน้องๆ ตอบครบทุกข้อนะคะ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการทำกิจกรรมอาสา

คำชี้แจง ให้นักศึกษาพิจารณาข้อความต่อไปนี้ ซึ่งเป็นความเชื่อและความรู้สึกเกี่ยวกับการทำกิจกรรมอาสา แล้วทำเครื่องหมาย **V** ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ

ข้อที่	ข้อความ	ไม่จริงที่สุด	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด
1.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสาเปิดโอกาสให้ฉันเห็นสิ่งต่างๆ ในมุมมองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น						
2.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสาทำให้ฉันค้นพบศักยภาพของตนเอง						
3.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสาทำให้ฉันได้เรียนรู้และเข้าใจปัญหาทางสังคมมากขึ้น						
4.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสาทำให้ฉันได้นำทักษะส่วนตัวมาใช้ในการช่วยเหลือผู้อื่น						
5.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสาทำให้ฉันมองเห็นเป้าหมายในชีวิตของตัวเอง						
6.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสา ทำให้ฉันได้พัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น เพิ่มความกล้าแสดงออก ฯลฯ						
7.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสาทำให้ฉันได้เรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้และผู้รับในเวลาเดียวกัน						
8.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสาทำให้เราได้เรียนรู้โลกกว้างและเข้าใจความเป็นจริงของชีวิต						
9.	ฉันรู้สึกหวังใยคนที่ด้อยโอกาสมากกว่าฉัน						
10.	การช่วยเหลือผู้อื่นเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับฉัน						

ข้อ ที่	ข้อความ	ไม่ จริง ที่สุด	ไม่ จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด
11.	ฉันคิดว่าคนไทยทุกคนควรให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมงานอาสาที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม						
12.	ฉันเชื่อว่าเราควรช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่ต้องรอให้ผู้ที่เดือดร้อนมาร้องขอความช่วยเหลือก่อน						
13.	ฉันพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมอาสาเพื่อส่วนรวม						
14.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสา ทำให้ฉันได้มีโอกาสพบปะ/สังสรรค์กับเพื่อนเก่า						
15.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสาทำให้ฉันมีโอกาสได้รู้จัก/สังสรรค์กับเพื่อนใหม่						
16.	ฉันเชื่อว่า การเข้าร่วมกิจกรรมอาสา จะทำให้ฉันได้รับการยกย่องชมเชยจากเพื่อนหรือคนรู้จัก						
17.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสาทำให้คนในครอบครัวและคนรอบข้างมีความรู้สึกที่ดีต่อฉัน						
18.	ฉันเชื่อว่า กิจกรรมอาสาทำให้ฉันและเพื่อน <u>ร่วมกันทำ</u> ในสิ่งที่เป็นประโยชน์						
19.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสาทำให้ฉันมีเครือข่ายใหม่ๆ ที่สามารถช่วยเหลือด้านการเรียนในปัจจุบันหรืออาชีพในอนาคต						
20.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสา ช่วยเปิดโลกกว้างและทำให้ฉันเห็นทางเลือกของอาชีพมากขึ้น						
21.	ฉันเชื่อว่า การมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมอาสาทำให้ประวัติส่วนตัวของฉันดูดีขึ้น						

ข้อ ที่	ข้อความ	ไม่ จริง ที่สุด	ไม่ จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด
22.	ฉันคิดว่าทักษะต่างๆ ที่พัฒนาจากการทำกิจกรรมอาสา สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับอาชีพในอนาคตได้						
23.	ฉันเชื่อว่า การทำงานอาสาสมัคร ทำให้ฉันรู้สึกเหงาบ่อยลง						
24.	ฉันเชื่อว่า การทำงานอาสาสมัครเป็นวิธีที่ดีในการผ่อนคลายจากปัญหาของตัวเอง						
25.	ฉันเชื่อว่า การทำอาสาสมัครทำให้ฉันรู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญมากขึ้น						
26.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสาสมัครทำให้ฉันเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น						
27.	ฉันเชื่อว่า การได้มีโอกาสช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเติมเต็มความสุขให้กับชีวิตฉัน						
28.	ฉันเชื่อว่า ตนเองจะรู้สึกผิด หากไม่ได้อาสาช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน						
29.	ฉันเชื่อว่า การทำงานอาสาสมัคร ทำให้ฉันมีกำลังใจในการต่อสู้กับอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิต						
30.	ฉันเชื่อว่า ผู้ที่มีปัญหาส่วนตัวเท่านั้นที่อยากจะ เป็นอาสาสมัคร						
31.	ฉันไม่เห็นประโยชน์ใดๆ จากการทำกิจกรรมอาสา						
32.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสาจะทำให้ฉันสูญเสียเงิน/เวลาโดยเปล่าประโยชน์						
33.	คนที่เข้าร่วมอาสาคือคนที่โดนคนอื่นหลอกใช้						
34.	การทำกิจกรรมอาสาเป็นวิธีการหนึ่ง ที่มักใช้เพื่อลงโทษคนทำผิด						
35.	แท้จริงแล้ว ผู้อาสาสมัครก็คือแรงงานราคาถูก						

ข้อ ที่	ข้อความ	ไม่ จริง ที่สุด	ไม่ จริง	ค่อนข้าง ไม่ จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด
36.	การทำงานอาสาสมัคร เป็นงานที่ได้รับ ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า						
37.	ฉันคิดว่าการทำกิจกรรมอาสาเป็นการกระทำที่ ไร้ความหมายเมื่อผู้รับไม่เห็นคุณค่าในสิ่งที่ ได้รับ						
38.	การอาสาช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เป็นการสอน คนเหล่านี้ให้ไม่เรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเอง						
39.	โดยทั่วไป อาสาสมัครมักทำกิจกรรมอาสาเพื่อ หวังผลประโยชน์ส่วนตัว						
40.	ฉันเชื่อว่า ผู้ที่เป็นอาสาสมัครไม่ได้หวังที่จะ ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างแท้จริง						
41.	ฉันเชื่อว่า การเข้าร่วมกิจกรรมอาสา จะทำให้ ฉันเสียเวลาในการทบทวนตำราเรียน						
42.	ฉันคิดว่า นิสิตทำกิจกรรมอาสาเพียงเพื่อเก็บ เป็นแฟ้มสะสมผลงานของตนเอง						
43.	ฉันเชื่อว่า การทำกิจกรรมอาสา ทำให้เสีย สุขภาพเนื่องจากต้องทำงานหนัก แต่มีเวลา พักผ่อนน้อย						
44.	ฉันเชื่อว่าการทำงานกิจกรรมอาสาจะบั่นทอนเวลา ที่เป็นส่วนตัวของฉันลงไปมาก						

ขอขอบคุณนิสิตทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการตอบ

ตาราง 32 ร้อยละ และจำนวนของการทำพฤติกรรมอาสา จำแนกตามเพศ (n = 432)

การทำกิจกรรมอาสา	เพศชาย (n=216)				เพศหญิง (n=216)			
	ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษา								
1. อาสาตีหนังสือให้รุ่นน้อง	81	37.5	135	62.5	89	41.2	127	58.8
2. อาสาสอนหนังสือเด็กด้อยโอกาส เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กในชุมชนแออัด ฯลฯ	130	60.2	86	39.8	129	59.7	87	40.3
3. อาสาสอนหนังสือคนพิการ เช่น พิการทางสายตา พิการทางสมอง หรือพิการทางจิตใจ	159	73.6	57	26.4	168	77.8	48	22.2
4. อาสาผลิตสื่อการเรียนรู้ให้แก่คนพิการ หรือ ผู้ด้อยโอกาส	136	63	80	37	149	69	67	31
5. อาสาสอนทักษะด้านอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาส หรือ คนพิการ	168	77.8	48	22.2	171	79.2	45	20.8
6. อาสาสอนทักษะเกี่ยวกับการเรียนการสอนและความ เป็นครูให้แก่ผู้ทำหน้าที่สอนหนังสือในห้องถิ่น	154	71.3	62	28.7	157	72.7	59	27.3

ตาราง 32 (ต่อ)

การทำกิจกรรมอาสา	เพศชาย (n=216)				เพศหญิง (n=216)			
	ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
7. อาสาจัดค่ายแนะแนวการศึกษาต่อในสาขาวิชา ที่เรียนให้แก่นักเรียน	94	43.5	122	56.5	109	50.5	107	49.5
<u>กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม</u>								
8. อาสาให้ความรู้/ปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน	90	41.7	126	58.3	73	33.8	143	66.2
9. อาสาฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง	106	49.1	110	50.9	105	48.6	111	51.4
10. อาสาปลูกป่า	68	31.5	148	68.5	69	31.9	147	68.1
11. อาสาทำความสะอาดสถานที่สาธารณะต่างๆ เช่น ชุมชน มหาวิทยาลัย แม่น้ำ ชายหาด สถานสงเคราะห์ เป็นต้น	63	29.2	153	70.8	55	25.5	161	74.5

ตาราง 32 (ต่อ)

การทำกิจกรรมอาสา	เพศชาย (n=216)				เพศหญิง (n=216)			
	ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
<u>กิจกรรมเกี่ยวกับโรงพยาบาลหรือสุขภาพอื่นๆ</u>								
12. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป เช่น บัณฑิตณรงค์ตราบุหรี่ การใช้ถุงยางอนามัย ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ	82	38	134	62	81	37.5	135	62.5
13. อาสาดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล เช่น จัดกิจกรรมให้กับผู้ป่วยเด็ก ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย เป็นต้น	154	71.3	62	28.7	151	69.9	65	30.1
<u>กิจกรรมเกี่ยวกับสังคม หรือบริการชุมชน</u>								
14. อาสารับบริจาคเงิน สิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนที่ขาดแคลน	51	23.6	165	76.4	51	23.6	165	76.4

ตาราง 32 (ต่อ)

การทำกิจกรรมอาสา	เพศชาย (n=216)				เพศหญิง (n=216)			
	ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
15. อาสาช่วยจัดชุดเครื่องอุปโภค บริโภคเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลน หรือผู้ประสบภัยพิบัติ	78	36.1	138	63.9	62	28.7	154	71.3
16. อาสาปลูกสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น ห้องสมุด สนามเด็กเล่น เป็นต้น	122	56.5	94	43.5	115	53.2	101	46.8
17. อาสาซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างหรือวัสดุเครื่องใช้ต่างๆ เช่น ทาสีอาคารเรียน เป็นต้น	107	49.5	103	50.5	90	41.7	126	58.3
18. อาสาทำกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ เช่น จัดกิจกรรมนันทนาการ เลี้ยงอาหาร เป็นต้น	117	54.2	99	45.8	93	43.1	123	56.9
19. อาสาช่วยเหลือคนพิการในการทำกิจกรรมกลุ่ม หรือ การเข้าค่าย	147	68.1	69	31.9	139	64.4	77	35.6

ตาราง 32 (ต่อ)

การทำกิจกรรมอาสา	เพศชาย (n=216)				เพศหญิง (n=216)			
	เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
20.อาสาดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์ เช่น อาสาเป็นพี่เลี้ยงจัดกิจกรรมต่างๆให้แก่เด็ก เป็นต้น	117	54.2	99	45.8	107	49.5	109	50.5
<u>กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา</u>								
21.อาสาจัดกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น กิจกรรมตักบาตร ช่วยจัดค่ายปฏิบัติธรรม	72	33.3	144	66.7	62	28.7	154	71.3
22.อาสาช่วยเหลืองานในวัด เช่น ช่วยงานโรงครัว กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ	74	34.3	142	65.7	56	25.9	160	74.1
รวม	5	2.3	211	97.7	7	3.2	209	96.8

ตาราง 32 พบว่า นิสิตเพศชายเข้าร่วมกิจกรรมอาสา ร้อยละ 97.7 และนิสิตเพศหญิงเข้าร่วมกิจกรรมอาสา ร้อยละ 96.8 โดยกิจกรรมอาสาที่นิสิตเพศชายเข้าร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) การเข้าร่วมอาสารับบริจาคเงิน สิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนที่ขาดแคลน ผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น (ร้อยละ 76.4)
- 2) การเข้าร่วมอาสาทำความสะอาดสถานที่สาธารณะต่างๆ เช่น ชุมชน มหาวิทยาลัย แม่ค้า ชายหาด สถานสงเคราะห์ เป็นต้น (ร้อยละ 70.8)
- 3) อาสาปลูกป่า (ร้อยละ 68.5)

กิจกรรมอาสาที่นิสิตเพศหญิงเข้าร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) อาสารับบริจาคเงิน สิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนที่ขาดแคลน ผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น (ร้อยละ 76.4)
- 2) เข้าร่วมอาสาทำความสะอาดสถานที่สาธารณะต่างๆ เช่น ชุมชน มหาวิทยาลัย แม่ค้า ชายหาด สถานสงเคราะห์ เป็นต้น (ร้อยละ 74.5)
- 3) อาสาช่วยเหลืองานในวัด เช่น ช่วยงานโรงครัว กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ (ร้อยละ 74.1)

ตาราง 33 ร้อยละและจำนวนของการทำพฤติกรรมอาสา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

การทำกิจกรรมอาสา	กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (n=144)				กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (n=144)				กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (n=144)			
	ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษา												
1. อาสาตีวหนังสือให้รุ่นน้อง	55	38.2	89	61.8	56	38.9	88	61.1	59	41.0	85	59.0
2. อาสาสอนหนังสือเด็กด้อยโอกาส เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กในชุมชนแออัด ฯลฯ	82	56.9	62	43.1	75	52.1	69	47.9	102	70.8	42	29.2
3. อาสาสอนหนังสือคนพิการ เช่น พิการทางสายตา พิการทางสมอง หรือพิการทางจิตใจ	110	76.4	34	23.6	101	70.1	43	29.9	116	80.6	28	19.4
4. อาสาผลิตสื่อการเรียนรู้ให้แก่คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส	91	63.2	53	36.8	86	59.7	58	40.3	108	75.0	36	25.0
5. อาสาสอนทักษะด้านอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาส หรือคนพิการ	115	79.9	29	20.1	109	75.7	35	24.3	115	79.9	29	20.1

ตาราง 33 (ต่อ)

การทำกิจกรรมอาสา	กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (n=144)				กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (n=144)				กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (n=144)			
	ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6. อาสาสอนทักษะเกี่ยวกับการเรียนการสอนและความเป็นครูให้แก่ผู้ทำหน้าที่สอนหนังสือในห้องเรียน	108	75.0	36	25.0	99	68.8	45	31.2	104	72.2	40	27.8
7. อาสาจัดค่ายแนะแนวการศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เรียนให้แก่นักเรียน	64	44.4	80	55.6	67	46.5	77	53.5	72	50.0	72	50.0
กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม												
8. อาสาให้ความรู้/ปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน	44	30.6	100	69.4	49	34.0	95	66.0	70	48.6	74	51.4
9. อาสาฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง	65	45.1	79	54.9	74	51.4	70	48.6	72	50.0	72	50.0
10. อาสาปลูกป่า	44	30.6	100	69.4	44	30.6	100	69.4	49	34.0	95	66.0
11. อาสาทำความสะอาดสถานที่สาธารณะต่างๆ เช่น ชุมชน มหาวิทยาลัย แม่น้ำ ชายหาด สถานสงเคราะห์ เป็นต้น	35	24.3	109	75.7	33	22.9	111	77.1	50	34.7	94	65.3

ตาราง 33 (ต่อ)

การทำกิจกรรมอาสา	กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (n=144)				กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (n=144)				กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (n=144)			
	ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมเกี่ยวกับโรงพยาบาลหรือสุขภาพอื่น ๆ												
12. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป เช่น บัณฑิตรณรงค์ดสูบบุหรี่ การใช้ถุงยางอนามัย ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ	44	30.6	100	69.4	46	31.9	98	68.1	73	50.7	71	49.3
13. อาสาดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล เช่น จัดกิจกรรมให้กับผู้ป่วยเด็ก ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย เป็นต้น	100	69.4	44	30.6	89	61.8	55	38.2	116	80.6	28	19.4
กิจกรรมเกี่ยวกับสังคม หรือบริการชุมชน												
14. อาสาบริจาคเงิน สิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนที่ขาดแคลน ผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น	25	17.4	119	82.6	36	25.0	108	75.0	41	28.5	103	71.5
15. อาสาช่วยจัดชุดเครื่องอุปโภค บริโภค เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลน	36	25.0	108	75.0	47	32.6	97	67.4	57	39.6	87	60.4

ตาราง 33 (ต่อ)

การทำกิจกรรมอาสา	กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (n=144)				กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (n=144)				กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (n=144)			
	ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
16.อาสาปลูกสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น ห้องสมุด สนามเด็กเล่น เป็นต้น	70	48.6	74	51.4	75	52.1	69	47.9	92	63.9	52	36.1
17.อาสาซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างหรือวัสดุเครื่องใช้ต่างๆ เช่น ทาสีอาคารเรียน เป็นต้น	56	38.9	88	61.1	62	43.1	82	56.9	79	54.9	65	45.1
18.อาสาทำกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ เช่น จัดกิจกรรมนันทนาการ เลี้ยงอาหาร เป็นต้น	69	47.9	75	52.1	63	43.8	81	56.2	78	54.2	66	45.8
19.อาสาช่วยเหลือคนพิการในการทำกิจกรรมกลุ่ม หรือ การเข้าค่าย	95	66.0	49	34.0	91	63.2	53	36.8	100	69.4	44	30.6
20.อาสาดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์ เช่น อาสาเป็นพี่เลี้ยงจัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่เด็ก เป็นต้น	63	43.8	81	56.2	75	52.1	69	47.9	86	59.7	58	40.3

ตาราง 33 (ต่อ)

การทำกิจกรรมอาสา	กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (n=144)		กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (n=144)		กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (n=144)							
	ไม่เคยทำ		เคยทำ		ไม่เคยทำ		เคยทำ					
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา												
21. อาสาจัดกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น กิจกรรมตักบาตร ช่วยจัดค่ายปฏิบัติธรรม	43	29.9	101	70.1	41	28.5	103	71.5	50	34.7	94	65.3
22. อาสาช่วยเหลืองานในวัด เช่น ช่วยงานโรงครัว กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ	36	25.0	108	75.0	48	33.3	96	66.7	46	31.9	98	68.1
รวม	1	.7	143	99.3	6	4.2	138	95.8	7	4.9	137	95.1

จากตาราง 33 พบว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มีการเข้าร่วมกิจกรรมอาสา ร้อยละ 99.3 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เข้าร่วมกิจกรรมอาสา ร้อยละ 97.2 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เข้าร่วมกิจกรรมอาสา ร้อยละ 95.1

นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มีการเข้าร่วมกิจกรรมอาสามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) อาสารับบริจาคเงิน สิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กด้อยโอกาส (ร้อยละ 82.6)
- 2) การเข้าร่วมอาสาทำความสะอาดสถานที่สาธารณะต่างๆ เช่น ชุมชน มหาวิทยาลัย แม่ข่าย หาด สถานสงเคราะห์ เป็นต้น (ร้อยละ 75.7)
- 3) อาสาช่วยจัดชุดเครื่องอุปโภค บริโภคเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลน หรือผู้ประสบภัยพิบัติ (ร้อยละ 75) และอาสาช่วยเหลืองานในวัด เช่น ช่วยงานโรงครัว กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ (ร้อยละ 75)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีการเข้าร่วมกิจกรรมอาสามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) การเข้าร่วมอาสาทำความสะอาดสถานที่สาธารณะต่างๆ เช่น ชุมชน มหาวิทยาลัย แม่ข่าย หาด สถานสงเคราะห์ เป็นต้น (ร้อยละ 77.1)
- 2) อาสารับบริจาคเงิน สิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนที่ขาดแคลน ผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น (ร้อยละ 75)
- 3) จัดกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น กิจกรรมตักบาตร ช่วยจัดค่ายปฏิบัติธรรม (ร้อยละ 71.5)

นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีการเข้าร่วมกิจกรรมอาสามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) อาสารับบริจาคเงิน สิ่งของเพื่อนำไปมอบให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนที่ขาดแคลน ผู้ประสบภัยพิบัติ เป็นต้น (ร้อยละ 71.5)
- 2) อาสาช่วยเหลืองานในวัด เช่น ช่วยงานโรงครัว กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ (ร้อยละ 68.1)
- 3) อาสาปลูกป่า (ร้อยละ 66)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวกนกพร สุทธิสันกุล
วันเดือนปีเกิด	7 มีนาคม 2531
สถานที่เกิด	นครปฐม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	151/88 ถ.ราชวิถี ต.พระปฐมเจดีย์ อ.เมือง จ.นครปฐม 73000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2552	วิทยาศาสตรบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) ภาควิชาโภชนวิทยา จากมหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2557	การศึกษามหาบัณฑิต (กศม.) สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

